

ANGST VOOR SEXUEEL GEWELD:
VAN OVERDREVEN ANGST NAAR GERECHTVAARDIGDE WOEDE

DEEL II: BIJLAGEN

Bernardine Ensink
Francine Albach

Werkgroep Vrouwenstudies
Faculteit der Sociale Wetenschappen
Rijksuniversiteit Leiden

♀-studies/R-83/1

BIJLAGEN

VERDERE EXPLORATIES

- Bijlage 1: Invloed van sexueel geweld op emoties en anticipatiegedrag
- Bijlage 2: Met welke factoren hangt het vermijdingsgedrag samen?
- Bijlage 3: Samenhangen tussen emoties, algemene angstigheid en kans-schattingen
- Bijlage 4: Beleidsaanbevelingen van respondentes

KWANTITATIEVE ONDERZOEKSFASE

- Bijlage 5: Aanbiedingsbrief
- Bijlage 6: Vragenlijst
- Bijlage 7: Tabellen met frequenties
- Bijlage 8: Verantwoording van samengestelde variabelen in kwanti-tatieve analyse
- Bijlage 9: De begrippen correlatie-coëfficiënt en significantieniveau
- Bijlage 10: Pearsons correlatie tussen emoties, kansschatting en ver-mijding

KWALITATIEVE ONDERZOEKSFASE

- Bijlage 11: Aanbiedingsbrief
- Bijlage 12: Schema van vragen tweede onderzoeksfase
- Bijlage 13: Respondentes kwalitatieve fase, confrontaties met sexueel geweld
- Bijlage 14: Verantwoording van de kwalitatieve analyse

WODC-ONDERZOEKEN

- Bijlage 15: Overdreven of irreële angst
- Bijlage 16: Tabel sexe-verschillen in onrustgevoelens t.a.v. crimina-liteit

BIJLAGE 1

INVLOED VAN SEXUEEL GEWELD OP EMOTIES EN ANTICIPATIEGEDRAG

We hebben de invloed van sexueel geweld op emoties en anticipatiegedrag op verschillende manieren onderzocht.

Allereerst is in de gestructureerde vragenlijst aan de respondentes gevraagd aan te geven welke emotionele en gedragsmatige gevolgen de confrontaties met sexueel geweld hebben gehad. In de kwalitatieve onderzoeksfase is verder op deze vraag ingegaan.

Verder hebben we statistische verbanden berekend tussen enerzijds confrontaties met sexueel geweld en anderzijds emoties, kansschattingen en vermijdingsgedrag. Aangezien het ad hoc exploraties betrof hebben we van te voren hieromtrent geen hypothesen opgesteld.

We willen nu voor de volgende subthema's de resultaten van onze onderzoeksbevindingen bespreken.

- confrontaties met sexueel geweld en emoties t.a.v. sexueel geweld
- confrontaties met sexueel geweld en het langdurig effect op emotionele belevingen
- confrontaties met sexueel geweld en het vermijdingsgedrag.

1.1 Confrontaties met sexueel geweld en emoties t.b.v. sexueel geweld

We hebben getracht om de vraag naar de invloed van sexueel geweld op de emoties t.a.v. sexueel geweld te beantwoorden door statistische verbanden te berekenen tussen enerzijds het geconfronteerd zijn met sexueel geweld in verschillende ernstgradaties en anderzijds de neiging van vrouwen om op sexueel geweld met angst c.q. met woede te reageren. Door deze meet- en berekeningswijze is het moeilijk om van causaliteit te spreken.

De vrouwen zijn ingedeeld in verschillende groepen die de mate van ernstigheid van hun confrontaties met sexueel geweld weerspiegelen. Deze indeling kan niet anders dan globaal van aard zijn gezien de uitkomsten over de validiteit van diverse confrontatiecategorieën (zie Deel I, § 4.3.2). We hebben vervolgens de groep vrouwen met de

ernstigste confrontaties vergeleken met de anderen. We verwijzen naar Bijlage 4 voor verdere verantwoording van de wijze waarop de samengestelde variabelen berekend zijn.

Tabel 10: Confrontaties met seksueel geweld en emoties t.a.v. seksueel geweld

	<u>neiging tot angstreactie</u>	<u>neiging tot woede reactie</u>
zware confrontaties	.00	-.10*
middelzware confrontaties	-.04	.14**
lichte confrontaties	-.15*	.08

* $p < 0.05$

** $p < 0.01$

We zien dat vrouwen die zware confrontaties met seksueel geweld hebben meegemaakt minder geneigd zijn om woedend te reageren op seksueel geweld dan vrouwen die minder zware of geen confrontaties hebben meegemaakt. Tegelijkertijd zien we dat vrouwen die middelzware confrontaties hebben meegemaakt juist geneigd zijn om woedender dan andere vrouwen te reageren.

Wat betreft de neiging om met angst te reageren zien we dat vrouwen die lichte confrontaties met seksueel geweld hebben meegemaakt, minder dan de vrouwen die niets hebben meegemaakt geneigd zijn met angst te reageren.

We willen deze gegevens als volgt interpreteren.

Voor de neiging al dan niet woedend op seksueel geweld te reageren is de ernst van de confrontatie met seksueel geweld van belang. Vrouwen die het slachtoffer zijn geweest van zwaar seksueel geweld kunnen geneigd zijn de woede niet naar buiten, maar op zichzelf te richten. Men is niet in staat woede te voelen of woedend te reageren, maar wordt daarentegen depressief (dit psychologische proces wordt vaker beschreven in verkrachtings- en mishandelingsliteratuur, zie bijv. Vorink, 1982; Römkes, 1982). Bij vrouwen die niet direct het slachtoffer zijn van zwaar seksueel geweld, maar die middelzware confrontaties hebben meegemaakt, treedt een omgekeerd proces op. Men is woedend

om de vernedering die men zelf ervaren heeft en deze woede generaliseert zich naar alle andere vormen van seksueel geweld.

De bevindingen zijn wat betreft de neiging om seksueel geweld angstaanjagend te vinden niet zo éénduidig te interpreteren. Vrouwen die niets hebben meegemaakt vinden seksueel geweld angstaanjagender dan vrouwen die lichte confrontaties hebben gemaakt. Mogelijk vinden vrouwen die lichte confrontaties niet zo angstaanjagend en kunnen zij zich niet zo goed iets anders voorstellen. In de trant van "ik heb ook wel eens een exhibitionist gezien, moet je daarom nu bang zijn voor seksueel geweld".

1.2 Confrontaties met seksueel geweld en het langdurig effect op het emotionele welbevinden

Deze vraag hebben we op drie verschillende manieren beantwoord: uit de beantwoording op vragen gesteld in de gestructureerde vragenlijst bleek het volgende:

16% van de vrouwen die geconfronteerd zijn met seksueel geweld geeft aan na de confrontatie één of meer emotionele stoornissen te hebben (gehad) zoals slaapstoornissen, concentratiestoornissen, apathie en depressiviteit. Hiervan heeft 6% nog steeds last en bij 10% is dit over. Daarnaast geeft 15% van de vrouwen die het slachtoffer zijn geweest van seksueel geweld aan, in het algemeen banger geworden te zijn na dit gebeuren.

Uit de berekening van de samenhangen tussen de ernst van confrontatie met seksueel geweld en algemene angstigheid (zoals gemeten met de STAI, State Trait Anxiety Inventory) (voor verantwoording van de algemene angstigheid verwijzen we naar Bijlage 4) kwam naar voren dat vrouwen die slachtoffer zijn geweest van zware confrontaties in het algemeen een hoger angstniveau hebben dan vrouwen die niet het slachtoffer zijn geweest van zware confrontaties ($r = .17, p < 0.05$).

De open-interviews hebben we geëxploreerd op de vraag welke langdurige emotionele gevolgen vrouwen van de confrontatie(s) ondervinden. Enkele vrouwen vermelden langdurig emotioneel onwelbevinden na confrontatie met fysiek geweld waarbij men al dan niet tot gemeen-

schap gedwongen werd en na overdondering waarbij men tot gemeenschap gedwongen werd.

"Ik was 18 jaar en heb minstens nog twee jaar daarna geen enkele behoefte gehad met jongens uit te gaan. Je denkt dat je niemand meer kan vertrouwen en tegelijkertijd schaam je je ervoor. Mijn zelfvertrouwen met mannen is een stuk minder geworden. Ik ben nog bang dat ze het aan me zien (verkrachting gebeurde 5 jaar geleden)".

"Je hele persoonlijkheid is erdoor aangetast, je wordt zo naar beneden gehaald, je voelt je zo smerig. Ik word nog misselijk als ik eraan denk".

"Het is al meer dan 30 jaar geleden maar ik gruw nog als ik denk aan allerlei situaties. Als ik hoor dat een meisje alleen met een jongen bijvoorbeeld in een zeilboot stapt dan lopen de koude rillingen langs mijn rug".

Uit de open-interviews kwamen ook nog andere langdurige effecten naar boven. Bij één vrouw had het feit dat zij succesvol fysiek seksueel geweld had weten af te wimpelen een vermeerdering van haar gevoel van eigenwaarde tot gevolg.

Bij andere vrouwen hadden de confrontaties met fysiek seksueel geweld van zichzelf of van anderen tot gevolg dat zij een negatieve visie op mannen in het algemeen ontwikkelden. Op grond van haar ervaringen traden vrouwen alle mannen tegemoet als potentiële verkrachters.

"De volgende keer dat je weer iemand tegenkomt, dan ga je uitkijken, zo van 'ze zijn allemaal hetzelfde'. Het is niet zo'n leuke opvatting, maar mijn ervaringen hebben me dat wel geleerd".

"Je denkt: 'mannen, dat zijn allemaal hele grote zielepoten, ze zijn allemaal uit op één ding en dat is sex'. Kijk, na al die ervaringen, waarover ik hoor binnen de familie en van vriendinnen en van wat ik zelf meemaak, ga je ze allemaal over één kam scheren. Vind je het niet raar dat ik als vrouw met 7 kinderen en 35 jaar goed huwelijk achter de rug, zo vreselijk teleurgesteld ben in mannen".

We zien dus drie verschillende langdurige emotionele effecten na confrontaties met seksueel geweld:

- een algemeen emotioneel onwelbevinden
- een vermeerdering van gevoel van eigenwaarde
- het ontwikkelen van een negatieve visie op mannen in het algemeen.

1.3 Confrontaties met sexueel geweld en vermijdingsgedrag

De vraag naar de invloed van confrontatie met sexueel geweld op de mate waarin anticipatiestrategieën toegepast worden, is door ons ingeperkt. We hebben alleen gekeken naar het vermijdingsgedrag en niet naar de anticipatiestrategieën waakzaamheid, zelfbescherming, zelfverdediging en verzet.

We hebben de vraag naar de invloed van confrontatie met sexueel geweld op het vermijdingsgedrag op verschillende manieren onderzocht.

Via vragen in de gestructureerde vragenlijst

Antwoorden op vragen over de invloed van de confrontatie geven het volgende beeld.

Twintig procent van de vrouwen die het slachtoffer zijn van sexueel geweld van onbekenden vermijdt na deze confrontatie bepaalde situaties, terwijl 10% van de vrouwen die slachtoffer zijn geweest van bekenden dit doet. Van de vrouwen die slachtoffer geweest zijn van resp. autoriteiten en partners geeft resp. 12% en 14% aan daarna bepaalde situaties te vermijden.

Verder vermijdt nog eens resp. 12% en 7% van alle vrouwen situaties op grond van wat zij weten van slachtofferschap van andere vrouwen van resp. onbekende en bekende mannen.

Analyse van de open-interviews

De vragen omtrent vermijdingsgedrag uit de gestructureerde vragenlijst boden geen informatie over welke situatie men nu precies is gaan vermijden. In de open-interviews hebben we hiernaar gevraagd. Hierbij hebben we ons beperkt tot de relaties onbekenden en bekenden (redenen hiervoor staan vermeld in Deel I, hoofdstuk 2).

Na confrontaties met onbekenden gaf een aantal vrouwen te kennen stille, eenzame en/of donkere situaties te zijn gaan vermijden.

"Ik ben daarna nooit meer 's avonds de straat op gegaan, dat doe ik niet meer, al zou ik er de hemel mee kunnen verdienen".

"Ik ben daarna voorzichtig gebleven, ik gruw gewoon als ik er aan denk met een man die ik niet goed ken alleen in een zeilboot of in een auto te zitten. Je kan schreeuwen tot je een ons weegt,

niemand hoort je".

Ook worden n.a.v. eigen ervaringen juist drukke situaties vermeden, zoals zomaar naast een vreemde man in de trein, tram of bus te gaan zitten.

Bij confrontaties met bekenden waren de situaties die men vermeed veelal nauw gelieerd aan de persoon van de dader.

"Ik zorgde ervoor tijdens en na vergaderingen zo veel mogelijk uit de buurt van de betreffende persoon te blijven".

Bij anderen waren de situaties die men vermeed van een algemener karakter. Deze vrouwen zijn in het algemeen veel afstandelijker tegen-over mannen geworden. Hieronder volgt een bloemlezing van de situaties die vrouwen vermeden na confrontaties:

"Kijk, als ik een leuke jurk aan heb en mijn haar zit goed en ze maken complimenten, nou, dan ging ik daar vroeger op in, nu doe ik dat niet meer. Je gaat een bepaalde afstand nemen, want je denkt bij jezelf, ergens ga ik er te veel in mee. Ik ben terughoudender geworden tegenover vrienden en kennissen. Het is zelfs zo dat het op feestjes is opgevallen, dat ze zeiden, je bent niet meer zoals vroeger".

"Als er dan weer zo'n nieuwe vriendschap op het punt staat te beginnen, dan denk ik, hier stoppen we, ik laat me bijv. niet meer thuisbrengen. Je weet bijna 100% zeker dat ze dan vervelend gaan doen en dan denk ik, het zou zonde zijn als de vriendschap meteen weer de grond in geboord wordt".

"Ik ben contacten met anderen, met jongens en zo, gaan vermijden, een hele tijd heb je er helemaal geen behoefte meer aan om met jongens om te gaan, dat heeft twee jaar geduurd (van 18e tot 20e jaar)".

Statistische verbanden

We hebben gekeken in hoeverre de ernst van de confrontatie met seksueel geweld samenhangt met het vermijdingsgedrag in situaties met onbekende en bekende mannen.

We moeten hierbij rekening houden met de onderzoeksbevindingen zoals vermeld staan in Deel I, hoofdstuk 7, nl. dat het vermijdingsgedrag twee betekenissen heeft. Het vermijdingsgedrag heeft enerzijds de betekenis van anticipatie op seksueel geweld en anderzijds betekent het

een normgeleid gedrag. In welke verhoudingen beide soorten betekenissen van het vermijdingsgedrag voorkomen weten we niet.

We vinden de volgende samenhangen.

Tabel 11: Confrontaties met seksueel geweld en vermijdingsgedrag van situaties met onbekende en bekende mannen

vermijding van situaties met onbekende en bekende mannen	
zwaar seksueel geweld	- 0.0001
middelzwaar (tot) seksueel geweld	- 0.04
middelzwaar seksueel geweld autoriteit	0.221*
licht seksueel geweld	- 0.28**

* $p < 0.001$

** $p < 0.01$

We zien dat vrouwen die geconfronteerd zijn met zwaar seksueel geweld niet vaker situaties met onbekenden en bekenden vermijden dan andere vrouwen. Ook geldt dat in het algemeen vrouwen die slachtoffer zijn van middelzwaar seksueel geweld niet vaker allerlei situaties vermijden dan vrouwen die geconfronteerd zijn met licht seksueel geweld of geen ervaringen hebben. Een uitzondering vormt de groep vrouwen die het slachtoffer zijn geworden van autoriteiten.

Vrouwen die geconfronteerd zijn met licht seksueel geweld vermijden minder situaties dan vrouwen die geen enkele confrontatie hebben meegemaakt.

De bovenstaande bevindingen laten zich moeilijk interpreteren.

Wellicht noopt seksueel geweld van de kant van autoriteiten vrouwen tot vermijdingsgedrag, op grond van de volgende gedachtengang; "als autoriteiten niet te vertrouwen zijn, wie zijn dit dan wel". Ervaringen met autoriteiten generaliseren waarschijnlijk sterk omdat

zij minder persoons-, maar meer systeemgebonden geacht worden. De bevinding dat vrouwen die niets hebben meegemaakt meer situaties vermijden dan vrouwen die lichte confrontaties hebben meegemaakt kan als volgt geïnterpreteerd worden: het vermijden van de situaties met onbekenden en bekenden voorkomt confrontaties met seksueel geweld. De bevindingen duiden er wellicht op dat er tussen confrontaties met seksueel geweld en het vermijden van situaties een complexe relatie bestaat.

De bevindingen uit de gestructureerde vragenlijst en de open-interviews duiden erop dat confrontatie met seksueel geweld ertoe leidt dat men situaties gaat vermijden. Uit de correlatieve analyse komt naar voren dat het vermijden van situaties wellicht confrontaties met seksueel geweld voorkomt.

1.4 Samenvatting en conclusies

De verrichte exploraties geven een eerste aanzet tot een volgend theoretisch model over langdurende effecten van confrontaties met seksueel geweld.

<u>zware confrontaties</u>	minder geneigd tot woedereacties algemene angstigheid, slaapstoornissen, depressiviteit vermijding van situaties negatieve visie mannen in het algemeen vermeerdering van eigenwaarde
<u>middelzware confrontaties</u>	meer geneigd tot woedende reacties vermijding van situaties
<u>lichte confrontaties</u>	neiging seksueel geweld niet angstaanjagend te vinden het niet vermijden van situaties
<u>geen confrontaties</u>	neiging seksueel geweld angstaanjagend te vinden het vermijden van situaties

BIJLAGE 2

MET WELKE FACTOREN HANGT HET VERMIJDINGSGEDRAG SAMEN

In het vorige hoofdstuk hebben we gezien dat confrontaties met seksueel geweld aanleiding zijn tot vermijdingsgedrag. We weten echter ook dat niet al het vermijdingsgedrag betrekking heeft op anticipatiegedrag op seksueel geweld, maar voor een deel norm-geleid gedrag is. In dit hoofdstuk willen we enige exploraties beschrijven die we verricht hebben. Hierbij willen we nogmaals benadrukken dat dit vermijdingsgedrag twee betekenissen kent. In dit onderzoek kunnen deze twee soorten vermijdingsgedragingen niet van elkaar onderscheiden worden. We weten dus niet of eventueel gevonden verbanden betrekking hebben op het anticipatiegedrag of op het norm-geleid gedrag. Het vermijdingsgedrag omvat het zich niet begeven in situaties met onbekende en bekende mannen.

De exploraties die we verricht hebben betreffen factoren, zoals emoties t.a.v. seksueel geweld, algemene angstigheid en kansschattingen enerzijds en demografische gegevens anderzijds, waarmee het vermijdingsgedrag zou kunnen samenhangen.

2.1 Samenhangen tussen emoties t.a.v. seksueel geweld, algemene angstigheid en kansschattingen enerzijds en vermijdingsgedrag van onbekende en bekende mannen anderzijds

In eerste instantie hebben we bekeken in hoeverre variabelen als de neiging om met angst c.q. woede te reageren op seksueel geweld, kansschattingen en algemene angstigheid samenhangen met het vermijdingsgedrag t.o.v. onbekende en bekende mannen.

De neiging om met angst te reageren en vermijdingsgedrag

Er bestaat een samenhang van resp. $r = .31$ ($p < 0.001$) en $r = .15$ ($p < 0.01$) tussen de neiging om met angst op seksueel geweld te reageren en resp. het vermijden van situaties met onbekende en bekende mannen. Dit verband zou men als volgt kunnen interpreteren.

Naarmate een vrouw meer geneigd is met angst te reageren op sexueel geweld is zij ook meer geneigd te anticiperen op sexueel geweld d.m.v. vermijdingsgedrag. Het sterkst komt deze tendens naar voren in situaties met onbekenden.

De neiging om met woede te reageren en vermijdingsgedrag

Er bestaat een samenhang van resp. $r = .01$ en $r = -.13$ ($p < 0.5$) tussen de neiging om woedend te reageren op sexueel geweld en het vermijden van situaties met resp. onbekende en bekende mannen. Deze bevindingen zou men als volgt kunnen interpreteren. In situaties met bekende mannen hebben vrouwen het idee dat woedende reacties een afdoende verdedigingsstrategie zijn (zie ook de bevinding dat $\pm 40\%$ van de vrouwen zegt dat men zich voorneemt bij sexueel geweld van bekenden om zich door woedende reacties te verdedigen). Naarmate vrouwen meer geneigd zijn om woedend te reageren neemt het vermijden van situaties met bekenden af.

In situaties met onbekenden lopen de meningen over het nut van woedende reacties als verdedigingsstrategie uiteen. Sommige vrouwen vinden dat het uiten van woede, die zij voelen, een te groot risico met zich meebrengt, omdat zij niet weten wie ze tegenover zich krijgen. Anderen zijn ervan overtuigd dat het woedend reageren zeer nuttig is ook bij onbekenden. Het nut dat men toekent aan woedende reacties bij onbekenden zou weleens een intermediërende variabele kunnen zijn bij de samenhang tussen de neiging om met woede te reageren en het vermijdingsgedrag van onbekenden.

Algemene angstigheid en vermijdingsgedrag

Er bestaat een samenhang van resp. $r = .14$ ($p < 0.05$) en $r = -.01$ tussen het algemene niveau van angstigheid en het vermijden van situaties met resp. onbekende en bekende mannen.

Dit gegeven zou men als volgt kunnen interpreteren: naarmate vrouwen meer geplaagd worden door storende gedachten en nerveuzer zijn, zijn ze meer geneigd allerlei situaties in de openbare sfeer te vermijden. Dit vermijdingsgedrag behoeft niet betrekking te hebben op anticipatie op sexueel geweld.

Kansschattingen en vermijdingsgedrag

Er bestaat een samenhang van resp. $r = .27$ ($p < 0.001$) en $r = .15$ ($p < 0.01$) tussen resp. de hoogte van de kans die men schat lastig gevallen/verkracht te worden en het vermijden van situaties met onbekenden en de hoogte van de kans die men schat lastig gevallen te worden door bekenden en het vermijden van situaties met bekenden. Dit gegeven kunnen we als volgt interpreteren. Naarmate men de kans hoger schat om lastig gevallen te worden anticipeert men sterker op sexueel geweld d.m.v. vermijdingsgedrag.

2.2 Samenhang tussen demografische factoren en vermijdingsgedrag

In verband met de exploratie van het onderzoeksmateriaal hebben we de samenhangen tussen leeftijd, opleiding, het hebben van kinderen, soort werkzaamheden enerzijds en het vermijden van situaties met onbekende en bekende mannen anderzijds berekend.

Leeftijd en vermijdingsgedrag

Het onderzoek had betrekking op vrouwen tussen de 16 en 55 jaar. Het bleek dat naarmate een vrouw ouder was, zij meer geneigd was situaties met onbekenden te vermijden (correlatie $r = .15$, $p < 0.01$). Het bleek tevens dat oudere vrouwen allerlei situaties met bekenden meer vermeden dan jongere vrouwen ($r = .20$, $p < 0.001$). Dit gegeven willen we als volgt interpreteren. Oudere vrouwen vermijden meer dan jongere vrouwen allerlei situaties omdat zij zich aan de norm conformeren dat vrouwen bepaalde dingen niet horen te doen.

Opleiding en vermijdingsgedrag

We vinden dat naarmate een vrouw een lagere opleiding heeft, zij situaties met onbekenden vaker vermijdt ($r = .21$, $p < 0.001$). Dit geldt in nog sterkere mate voor de situaties met bekenden ($r = .39$, $p < 0.001$). Deze bevindingen willen we als volgt interpreteren: vrouwen met een lagere opleiding vermijden situaties met name met bekenden meer omdat zij zich sterker conformeren aan de norm dat

vrouwen bepaalde dingen niet horen te doen. Deze norm gold vroeger met name vrouwen uit de hogere burgerklasse. Mogelijk is deze nu gangbaarder in lagere sociale klassen.

Kinderen en vermijdingsgedrag

Het hebben van kinderen blijkt niet gepaard te gaan met variatie in vermijdingsgedrag. Vrouwen met kinderen (ook die met dochters of dochters boven de 12 jaar) vermijden niet meer situaties met onbekende of bekende mannen dan vrouwen zonder kinderen (zonder dochters of zonder dochters boven de 12 jaar).

Soort werkzaamheden en vermijdingsgedrag

We vonden dat huisvrouwen vaker dan vrouwen met andere werkzaamheden situaties met bekenden vermeden ($r = .19$, $p < 0.001$).

Studentes vermeden situaties met bekenden minder dan de andere vrouwen ($r = -.20$, $p < 0.001$). Ten opzichte van onbekenden verschilden studentes echter niet van andere vrouwen. Tenslotte vermeden vrouwen met een volledige baan situaties met onbekenden iets minder vaak dan andere vrouwen ($r = -.13$, $p < 0.01$).

2.3 Kwalitatieve exploratie van factoren waarmee het vermijdingsgedrag samenhangt

Een vraag die in de kwalitatieve onderzoeksvraag gesteld werd, is: Hoe komt het dat er sommige vrouwen zijn die niets hebben meegemaakt en toch allerlei situaties vermijden en omgekeerd dat er vrouwen zijn die veel confrontaties hebben meegemaakt en toch relatief gezien weinig situaties vermijden. Het al dan niet vermijden van situaties kan bij deze groepen vrouwen niet gebaseerd zijn op eigen confrontaties met seksueel geweld. Hoewel het hier 'extremen' betreft (d.w.z. beide groepen vrouwen vormen slechts een klein percentage van de totale onderzoekssteekproef) werpt de analyse van hun motieven toch enig licht op de zaak.

Ten behoeve van de beantwoording van deze vraag selecteerden we uit beide groepen 'extremen' 4 vrouwen. We verkregen de volgende

onderzoekresultaten:

Bij de vrouwen die allerlei situaties vermeden en toch niets op het gebied van seksueel geweld hebben meegemaakt blijkt het vermijdingsgedrag niet betrekking te hebben op anticipatiegedrag maar op normgeleid gedrag. Men gaat er slechts zelden alleen op uit en vindt dat een aantal zaken ook niet horen. Bijvoorbeeld:

"Kijk, ik ga zo wie zo haast nooit alleen op pad, maar als het echt moet dan neem ik de auto".

"Kijk, je kan weleens een beetje autopech hebben. Nou dan bel ik naar huis en dan komt de heer des huizes zelf wel".

Als verklaring voor dit vermijdingsgedrag verwezen de vrouwen naar hun opvoeding

"Wat dat betreft ben ik ouderwets opgevoed hoor, het hoort ook ergens niet vind ik".

Verder refereerde men aan de krant.

"Je leest zoveel akelige dingen in de krant, dan hoef ik allerlei dingen al niet meer".

Bij vrouwen die zich juist in allerlei situaties begeven spelen de volgende motieven een belangrijke rol.

"Ik vind dat je je in allerlei situaties moet kunnen begeven.

Kijk, bepaalde dingen vind ik best onveilig om te doen, bijv. in een ruige buurt in Amsterdam lopen, maar er zijn bepaalde risico's die ik toch neem".

"Ik vind dat het vermijden van situaties tot isolatie leidt.

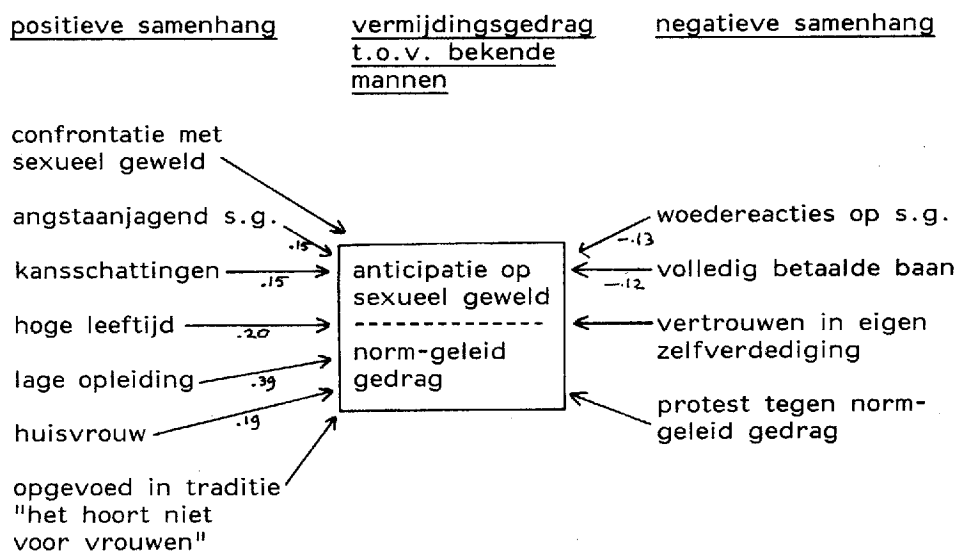
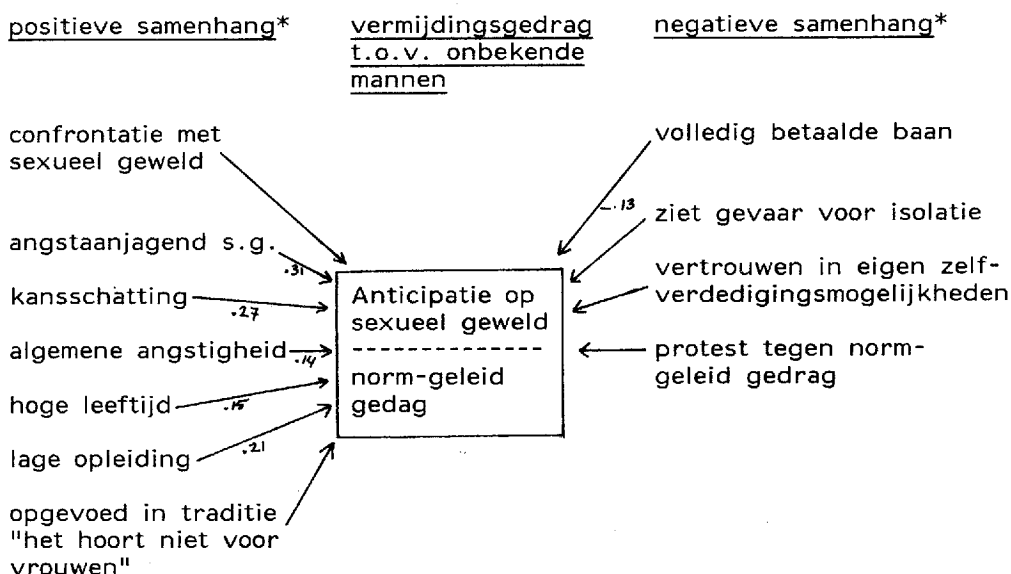
Ik ben nooit thuis gebleven omdat ik het risico loop slachtoffer ergens van te worden. Ik heb dan altijd het idee als je dat doet dan raak je opgesloten dan word je bang en durf je niets meer".

"Ik kan me goed verdedigen

Ik ben niet zo bang dat ik in echt vervelende situaties kom en als er wat gebeurt dan geef ik ze gewoon een schop tussen de benen".

2.4 Samenvatting en conclusies

Op basis van de bevindingen zoals beschreven in dit hoofdstuk kunnen we een eerste aanzet tot een volgend theoretisch model geven.

* Sommige van deze samenhangen zijn m.b.v. kwantitatieve methoden onderzocht (hierbij staat de correlatiecoëfficiënt vermeld). Andere samenhangen komen uit de kwalitatieve analyse naar voren.

We willen nogmaals benadrukken dat we van de anticipatiestrategieën alleen het vermijdingsgedrag van situaties met onbekende en bekende mannen nader geëxploreerd hebben. Welke factoren samenhangen met bijvoorbeeld zelfbeschermend of zelfverdedigend gedrag weten we niet.

BIJLAGE 3

SAMENHANGEN TUSSEN EMOTIES, ALGEMENE ANGSTIGHEID EN KANSSCHATTINGEN

We willen in dit hoofdstuk kort op twee zaken in gaan.

De ene zaak betreft de vraag of emoties, kansschattingen en anticipatiegedrag opgevat mogen worden als componenten van één attitude.

De andere zaak betreft de vraag of het niveau van algemene angstigheid de neiging om met angst op seksueel geweld te reageren beïnvloedt.

3.1 Zijn emoties, kansschattingen en anticipatiegedrag componenten van één attitude

Op de vraag of emoties, kansschattingen en vermijdingsgedrag componenten van één attitude zijn, gaan we in omdat dit in criminologische literatuur vaak verondersteld wordt (zie Deel I-A, hoofdstuk 1). We beschreven reeds dat één criterium voor het beschouwen van emoties, kansschattingen en vermijdingsgedrag, als attitude, de hoogte van de onderlinge samenhangen zijn (Oskamp, 1977, stelt dat zij minstens .30 behoort te bedragen).

In Bijlage 6 hebben we een tabel opgenomen waarin de onderlinge samenhangen vermeld staan. We zien dat de neiging om op seksueel geweld met angst c.q. met woede te reageren in het geheel niet samenhangt met de hoogte van de kans die men schat op slachtofferschap van seksueel geweld. Ook de andere intercorrelaties zijn te laag om op verantwoorde wijze te spreken over emoties, kans en vermijdingsgedrag als componenten van één attitude.

We willen deze verschijnselen dan ook in eerste instantie als onafhankelijke verschijnselen beschouwen, die elkaar wel enigszins kunnen beïnvloeden (zie voorafgaande hoofdstuk).

3.2 Is de neiging om sexueel geweld angstaanjagend te vinden een uiting van een hoog niveau van algemene angstigheid

Op de vraag of de neiging sexueel geweld angstaanjagend te vinden een uiting is van een hoog niveau van algemene angstigheid gaan we in omdat deze veronderstelling soms geopperd wordt (zie Van Dijk, 1979 en zie ook voorstel voor dit onderzoek 1981).

We tekenden bij deze vraag evenwel aan dat een eventueel verband tussen algemene angstigheid en het angstaanjagend vinden van sexueel geweld nog niets zegt over de causaliteit.

Men weet bijvoorbeeld niet of een algemeen hoog niveau van angstigheid de mate waarin men geneigd is op sexueel geweld met angst te reageren verklaart of dat juist de neiging om op sexueel geweld met angst te reageren een hoog algemeen niveau van angstigheid verklaart (zie voorstel voor dit onderzoek 1981).

In ons onderzoek bleek de samenhang tussen het algemene niveau van angst en de neiging om op sexueel geweld met angst te reageren $r = 0.02$ te zijn. We vinden geen samenhang tussen beide verschijnselen. Of vrouwen nu wel of geen hoog algemeen angstniveau hebben maakt voor de beoordeling van de angstaanjagendheid van sexueel geweld niets uit.

BIJLAGE 4

BELEIDS-AANBEVELINGEN VAN RESPONDENTES

Deze vraag is onderzocht in het kwalitatieve deel van het onderzoek. Aan vrouwen in het open-interview is gevraagd welke ideeën men had over de wijze waarop het voorkomen van seksueel geweld verminderd zou kunnen worden.

De antwoorden hebben we gegroepeerd, op zodanige wijze dat de volgende vragen beantwoord kunnen worden.

1. Op welk gebied hebben suggesties ter verandering betrekking, bij wie dienen die veranderingen zich te voltrekken.
 2. Door middel van welke instellingen tracht men dit doel te bereiken.
- De antwoorden van de respondenten hadden niet altijd betrekking op beide bovengenoemde onderzoeksvragen. Bij sommigen was dit wel het geval, anderen maakten alleen opmerkingen over één van de vraagstellingen.

4.1 Op welk gebied hebben de suggesties ter verandering betrekking

- a. Veranderingen die betrekking hebben op het opheffen van de machtsongelijkheid tussen mannen en vrouwen.

Mannen hebben te veel een superieure rol aangepraat gekregen, ze denken dat ze alles mogen. Enkele voorbeelden zijn:

- "Mannen denken ik mag dat wel, als man-zijnde kan ik dat (aanderen) wel effe doen. Zo van vrouwen moeten onderdanig zijn en wij hebben het voor het zeggen".
- "Mannen, zeker de oudere mannen, hebben toch een superieure rol aangepraat gekregen, vrouwen zijn nog altijd 2e rangsburgers".
- "Mannen die mogen alles, die mogen naar je fluiten en van alles doen, maar als vrouw mag je niet lachen, dan zit je fout".
- "Het rollenpatroon moet eens duidelijk gesteld worden. Er zijn er die vinden het normaal dat een meisje rein moet blijven en die jongen die kan maar zijn gang gaan. Als een meisje verkracht is, dan is het niet erg wat haar aangedaan is, maar dat ze niet rein meer is of dat ze een kind moet krijgen, dat vinden ze erg".

Deze opmerkingen zijn gericht op mannen. Men wil beperkingen van vrijheid en macht van mannen om alles te doen en te laten wat ze willen. Er zijn ook een aantal opmerkingen gericht op vrouwen, in de trant van vrouwen moeten niet langer van alles pikken, moeten meer op hun rechten staan. Enkele citaten zijn:

- "Vrouwen zouden beter na moeten denken over wat er allemaal met ze gebeurt. Ze zouden, als ze vernederd worden, vaker moeten zeggen, kijk eens dat neem ik niet".
- "Ik denk dat vrouwen anders op dit soort zaken moeten reageren. Dat je het niet pikt als je pijn gedaan wordt (in letterlijke en figuurlijke betekenis)".

Sommige opmerkingen hebben betrekking op structuren in de maatschappij: Enkele respondenten benadrukken de moeilijke economische positie van vrouwen, welke hen belet om voor zichzelf op te komen en uit een slechte situatie te stappen; anderen benadrukken dat vrouwen uit een onderdrukkende situatie niet weg kunnen komen omdat er nog te weinig opvangplaatsen zijn voor vrouwen. Met dit laatste is niet iedereen het eens. Men vindt het onjuist dat juist vrouwen naar opvangtehuizen moeten, men wil aangepakt zien dat de mishandelende man de deur uitgezet wordt.

Er zijn enkele opmerkingen gemaakt over de wijze waarop de veranderingen zouden moeten worden bewerkstelligd en dan met name over de rol van de overheid hierbij.

- "Primair moeten vrouwen zelf sterk worden gemaakt, ze moeten dat zelf doen, je kan dat niet aan de overheid overlaten, vrouwen moeten elkaar steunen als ze zien dat een vrouw door haar echtgenoot mishandeld en vernederd wordt".
- "Door de invoering van de wet gelijke behandeling doe je tenminste iets aan het feit dat vrouwen als tweederangsburgers gezien worden".
- "Het lijkt mij het beste dat de overheid de mentaliteit van mannen aanpakt, ik denk dat dat meer indruk maakt, dan als bijvoorbeeld de vrouwenbeweging dat zou doen. Er bestaat zo'n weerstand tegen de vrouwenbeweging".
- "De vrouwenbeweging moet haar ideeën niet te hard van de daken schreeuwen, anders isoleert zij zichzelf en sluit zich van andere vrouwen af".

- b. Veranderingen die betrekking hebben op de wijze waarop men met seksualiteit omgaat.

Op dit gebied constateren we nogal wat tegenstrijdige meningen van de respondenten. De gebieden waarop die tegenstrijdige meningen tot uiting komen zijn: geeft de vrouw aanleiding of wordt dat juist veel te vaak gezegd en voorkomt meer openheid over seksualiteit sexueel geweld of ontstaat er door die openheid juist meer sexueel geweld.

Enkele vrouwen vinden dat vrouwen zelf vaak aanleiding geven en dat als zij zich anders zouden kleden of anders zouden gaan gedragen er minder sexueel geweld zou zijn.

- "kijk maar eens op straat zomers. Ze geven zoveel aanleiding, niet iedere man kan daar tegen. De een wel en de andere niet".
- "Volgens mij zoekt 60-70% van de vrouwen het zelf op door op van die donkere weggetjes te gaan lopen".

Een aantal vrouwen is het daar beslist niet mee eens en geeft aan dat ze vinden dat er te vaak verondersteld wordt dat vrouwen wel aanleiding geven en vinden dat klachten van vrouwen serieuzer genoemd dienen te worden.

- "Ze komen altijd zo gauw met die doodoener, er wordt door vrouwen zoveel aanleiding gegeven".
- "Ze zeggen tegenwoordig als je op straat loopt, bijv. in een café-buurt, nou, als je dat doet dan vraag je erom. Nou, ik vraag natuurlijk nergens om".
- "Ik denk dat dat veel gebeurt hoor, dat ze denken dat vrouwen spoken zien en dat als ze iets vertelt ze belachelijk gemaakt wordt".

Ook over houdingen t.o.v. seksualiteit bestaan nogal wat tegenstrijdige meningen. Sommige vrouwen geven aan dat openheid t.a.v. seksualiteit belangrijk is ter vermindering van sexueel geweld.

- "Er zijn mensen die al tegen hun kinderen zeggen dat alles op het gebied van sex vies is. De kinderen raken dan vaak gewoon gefrustreerd en dan gaan ze op een andere manier zoeken. Ik weet niet of meer openheid over seksualiteit goed is hoor, want tegenwoordig is er meer openheid maar men hoort ook meer over sexueel geweld".

Tegenovergestelde meningen luiden:

- "Ik denk dat een hoop mensen misbruik maken omdat tegenwoor-

dig seksualiteit zo open is en er overal over gepraat wordt. Je wordt vandaag de dag bij iedere gelegenheid op je seksualiteit gepakt. Het is een verzielte maatschappij, alles is sex, sex, sex".

- "Er wordt veel te veel openbaar gemaakt over sex. Ik geloof dat ze daarom meer durven dan vroeger. Ze plegen dan makkelijker sexueel geweld dan vroeger en er wordt minder ophef van gemaakt".

Een vrouw maakt opmerkingen die betrekking hebben op algemene zedenverwildering in de maatschappij, waar sexueel geweld een logisch gevolg is.

- "Kijk sinds de pil er is leven die meisjes zo vrij als ze leven willen. Die meisjes die op 14-jarige leeftijd de pil vragen, zijn door de wol geverfd, die gaan met Jan en Alleman naar bed. Kijk, dat die jongens daar naar grijpen dat vind ik doodnormaal".

Een andere vrouw refereert aan het feit dat prostituees een belangrijke rol spelen bij het verminderen van sexueel geweld.

- "Ik ben blij dat er prostituees zijn, anders zouden wij allemaal niet meer over straat kunnen lopen, misschien overdag ook al niet. Tegenwoordig hebben veel mannen, zeker als ze werkeloos zijn, niet zo veel geld. Het zijn hoge kosten naar een prostituee te gaan, hoor!

c. Veranderingen die betrekking hebben op misdaadbestrijding.

Suggesties die op dit gebied gedaan worden hebben aan de ene kant betrekking op de toenemende mate waarin geweld in de maatschappij als normaal wordt geaccepteerd en aan de andere kant op misdaadbestrijding.

Over de mate waarin geweld als normaal verschijnsel wordt geaccepteerd zijn de volgende opmerkingen gemaakt:

- "Er zijn hoe langer hoe meer mensen die denken zelfvervulling te vinden in te doen wat ze zelf willen en dat neemt zulke proporties aan. Ik denk dat sexueel geweld alleen maar toe zal nemen".
- "Ik ben bang dat er niets tegen te doen is. De tendens in de hele maatschappij is dat iedereen wil nemen wat ie hebben wil. Zijn eigen behoefte wil iedereen onmiddellijk bevredigd zien, dat heeft ook zijn invloed op mensen met een ziekelijke afwijking en dan krijg je meer sexueel geweld. De maatschappij moet weer re-

delijk worden".

Opmerkingen over misdaadbestrijding hebben hoofdzakelijk te maken met zwaardere straffen.

Het vaker patrouilleren door de politie wordt verder genoemd als preventiemaatregel voor misdrijven. Sommigen geven aan dat zij vinden dat de daders van seksueel geweld te gauw ontoerekeningsvatbaar verklaard worden.

- "Ze verklaren mannen die seksueel geweld plegen te snel ziek. Jonge knapen zeggen: "je kunt rustig een meisje pakken, want ze verklaren je toch voor ziek."

d. Er is moeilijk wat aan te doen.

Sommige vrouwen geven aan dat er moeilijk wat tegen te doen is.

Hiervoor worden twee redenen genoemd: Seksueel geweld wordt zo verborgen gehouden.

- "Mensen praten er zo slecht over. Als er bij iemand wat aan de hand is, dan hoor je het toch niet. Ze willen het niet vertellen, ze schamen zich er voor".

Als tweede reden noemt men dat mannen die verkrachten zielig en gefrustreerd zijn en dat dan niets meer helpt.

e. Overig

Een vrouw merkt op dat veel seksueel geweld voortkomt uit het stijgende alkohol-gebruik. Door de alcohol komt het dierlijke in de mens naar boven. Mannen die regelmatig drinken gaan zich gedragen als een beest.

Een andere vrouw merkt op dat voordat je wat aan seksueel geweld kunt doen je meer onderzoek moet doen naar mannen die seksueel geweld plegen.

4.2 Door middel van welke instellingen tracht men de veranderingen te bewerkstelligen?

a. Politie en justitie

De opmerkingen over de functie van politie en justitie hebben enerzijds te maken met de misdaadbestrijding, en betreffen zaken zoals behandeld bij misdaadbestrijding, o.a. zwaardere straffen en meer

patrouilleren.

Anderzijds zijn er door de respondenten opmerkingen gemaakt over hoe de politie met slachtoffers van seksueel geweld dient om te gaan.

Suggesties die gedaan zijn, luiden:

- "Politie moet klachten van vrouwen serieuzer nemen, niet zo gauw denken dat vrouwen wel aanleiding gegeven zullen hebben".
- "De politie moet meer optreden tegen seksueel geweld, met name buiten en optreden tegen mannen die ongevraagd allerlei opmerkingen maken. Ze moeten die een bekeuring geven".
- "De politieopleiding zou anders georganiseerd moeten worden, zodat er meer aandacht komt voor seksueel geweld en men de politie leert dat ze zich niet afzijdig houden bij echtelijke ruzies".
- "Bij de zedenpolitie zou men uitsluitend met vrouwelijke agenten moeten werken".

Ook over de rol van justitie worden enkele suggesties ter verandering gedaan.

- "Bij veroordeling voor de rechtbank moet meer aandacht besteed worden aan het slachtoffer".
- "Justitie zou moeten optreden tegen films die vertoond worden. Tegen al die films en de reclame die voor een groot gedeelte op sexualiteit gericht zijn. Die de vrouw alleen als sexwezen en niet als mens benadert".

b. Hulpverlening en ondersteunende organisaties.

Opmerkingen die hierover gemaakt zijn hebben soms betrekking op de rol van de hulpverlening bij verandering van de ondergeschikte positie van de vrouw. Soms zetten vrouwen dit niet in dit kader.

Suggesties die gegeven zijn, luiden:

Meer en betere opvanghuizen voor vrouwen die door hun echtgenoot mishandeld zijn of voor meisjes die seksueel misbruikt zijn door familieleden.

Een vrouw benadrukt dat aan de bestaande huizen meer bekendheid moet worden gegeven en een andere benadrukt het belang van samenwerking van politie met de opvangtehuizen (anders kan de politie niets doen).

Enkele vrouwen geven aan dat er meer vertrouwensartsen moeten komen en adressen waar vrouwen open over hun problemen kunnen praten.

Een respondente geeft aan dat het goed zou zijn om op de werkplek werkgroepen op te richten. Deze werkgroepen zouden dan personeelschefs of zoïets kunnen begeleiden, zodat klachten van vrouwen over ongewenste intimiteiten op de werkplek serieus genomen worden en er niet tegen de vrouw gezegd wordt: "mens, doe niet zo gek".

Een respondente bepleit de oprichting voor een soort netwerk voor opvang van vrouwen.

"Veel vrouwen zitten met een levensgroot probleem en kunnen het aan niemand kwijt. Daar zouden ze nou eens iemand voor neer moeten zetten, een paar goede psychologen in ieder dorp en in iedere stad en dan geen spreekuur van 3 tot 4 maar een continue opvangmogelijkheid".

c. Onderwijs/Opvoeding

Opmerkingen over onderwijs en opvoeding hebben op verschillende gebieden betrekking.

Over het anders opvoeden van jongens zodat ze niet meer zo'n superieure houding tegen vrouwen aannemen zijn de volgende opmerkingen gemaakt:

- "Ik denk dat het ook een opvoedingskwestie is, dat jongens de branieschopper uithangen en zoveel mogelijk meisjes proberen te versieren. Dat is flink dan, hè? Aan zo'n houding kan je in de opvoeding veel doen".
- "Je zou er op de middelbare school bij het vak maatschappijleer aandacht aan moeten besteden. Daar zou je ter discussie moeten stellen dat mannen denken dat ze alles kunnen en dat vrouwen niet onderdanig hoeven te zijn".

Over de opvoeding van jongens wat betreft sexualiteit is het volgende gezegd:

- "Kijk, je zou in gezinssituaties met de jongens er vrij openhartig over moeten praten en vaak naakt door het huis lopen en zo, en samen met ze t.v. programma's over erotica kijken, maar dan wel relativerende opmerkingen maken om de spanning te breken voor zo'n jongen".

Over de opvoeding van meisjes geven sommigen aan dat ze hun dochters assertief opvoeden.

- "Ik heb 4 dochters, en dan zeg ik wel eens als we met meiden

onder elkaar zijn: Ik zou nooit moeten horen dat één van mijn meiden door haar man uitgebuit zou worden op sexgebied. Als mijn dochters niet zelf de moed hebben om in opstand te komen, dan help ik ze, dan sla ik hem er bij wijze van spreken zelf uit". Enkele respondenten geven aan juist hun dochters (kinderen) tot voorzichtigheid te manen.

- "Als ouders moet je je kinderen zoveel mogelijk op de gevaren wijzen, zorgen dat ze op hun quivive zijn, om ze weg te houden van plekken waar risico's zijn".

d. Media/Voorlichting

De opmerkingen over de media hebben vooral betrekking op het bevorderen van sexueel geweld door het vertonen van veel geweld-films en/of vrouwen tot sexobject makende films.

Sommige respondenten protesteerden duidelijk tegen de tendens om de vrouw als sexobject te zien en vond deze tendens in t.v.-films en in de reclame tot uiting komen, ook merkte men op dat doordat er veel sex- en/of geweldfilms op t.v. komen, mensen op ideeën gebracht worden en dat de t.v. op deze wijze een sexueel gewelds-bevorderende functie heeft.

Een vrouw kende een positieve rol toe aan de T.V. bij de sexuele opvoeding van haar kinderen.

BIJLAGE 5

Leiden, januari 1982

Geachte mevrouw,

Wij willen u vragen mee te doen aan een sociaal wetenschappelijk onderzoek. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door de Rijksuniversiteit Leiden. Het betreft hier een onderzoek naar angstgevoelens onder vrouwen voor verkrachting en andere vormen van seksueel geweld.

Aanleiding van dit onderzoek vormden de resultaten uit een eerder gehouden onderzoek, waaruit bleek dat angst voor verkrachting en andere vormen van seksueel geweld bij veel vrouwen voorkwam. In dit onderzoek willen we ingaan op de vraag welke vrouwen angstgevoelens hebben en wat de achtergronden hiervan zijn.

De resultaten van dit onderzoek zullen van direct belang zijn voor het beleid dat de regering ten aanzien van dit probleem gaat voeren. Daarnaast zullen de resultaten van belang zijn voor de vrouwenbeweging. Deze beweging houdt zich al enige tijd bezig met verkrachting, seksueel geweld en angstgevoelens hiervoor.

Wij vragen u vriendelijk uw medewerking aan dit onderzoek te verlenen. U begrijpt dat de waarde van het onderzoek toeneemt, naarmate er meer vrouwen aan het onderzoek deelnemen. Een dezer dagen zal een interviewster contact met u opnemen. Het onderzoek zal zo zakelijk mogelijk gehouden worden. Het spreekt vanzelf dat de gegevens slechts ten dienste staan van de onderzoeksters en dat deze strikt vertrouwelijk worden behandeld.

Het onderzoek wordt uitgevoerd door mevrouw drs. B. Ensink en mevrouw drs. F. Albach. Voor nadere informatie zijn zij telefonisch bereikbaar onder nummer 071 - 148333 toestel 6342.

Hoogachtend,

J.H. Jansen

DSWO

VRAGENLIJST

'Angst voor sexueel geweld'

WERKGROEP VROUWENSTUDIES
RIJKS UNIVERSITEIT LEIDEN

Bernardine Ensink
Francine Albach

Leiden, januari 1982.

Codeboek

- De vragen die niet geteld zijn en vragen met antwoorden die niet als "anders" gecodeerd of ongecodeerd konden worden, zijn als 99 gecodeerd.
- Confrontatie-vragen die wel gesteld, maar met "nee" beantwoord zijn, zijn als 0 gecodeerd.
- Bij de vragen "vindt u de handelswijze van de man agressief" is als volgt gecodeerd:
 - niet ingevuld : 0
 - ander antwoord (zielig, gestoord, enz.) en verder niet ingevuld : 99
 - weet niet : 11
- Bij de vragen naar "wat vindt u erg" bij de voorbeelden, is als volgt gecodeerd:
 - Indien aangekruist, maar geen rangnummer : alles een 1
 - Indien verschillende alternatieven aangekruist, maar alleen de rangnummers 1 en 2 gegeven : de rest alles een 3
 - Indien de rangnummers 1, 2 en 3 aangegeven en ook nog andere alternatieven aangekruist : alles verder een 4
- Vraag 10, 11 en 137 zijn vervallen

0

9

Wij zouden U om te beginnen enkele algemene VRAGEN willen stellen.

1. Wat is Uw leeftijd?

16 - 25 jaar		☐	
26 - 35 jaar		☐	16 t/m
36 - 45 jaar		☐	55
46 - 55 jaar		☐	(2x)

2. Hoe lang heeft U Uw leven gewoond in/op

0=n.v.t. 1 het platteland 89,6.....

2 een klein dorp 89,5.....

9=geen antw 3 provincieplaats 82,2.....

4 stad 30,6.....

5 grote stad 59.....

Minder dan 5 jaar	5 tot 10 jaar	10 jaar of meer
1 ☐ 4	2 ☐ 1	3 ☐ 5
1 ☐ 6	2 ☐ 5	3 ☐ 6 1t/m 3
1 ☐ 7	2 ☐ 3	3 ☐ 9 (5x)
1 ☐ 4	2 ☐ 8	3 ☐ 57
1 ☐ 4	2 ☐ 3	3 ☐ 34

3. Heeft U kinderen?

n.v.t. = 0

geen antw. = 9

Ja 1 ☐ 74 1, 2

Nee 2 ☐ 25 1x

Zo ja. Bent U door de opvoeding van
de kinderen voor een groot deel van

Uw tijd aan huis gebonden? Ja 1 ☐ 59 1,2

Nee 2 ☐ 41 1x

Zo ja, heeft U dochters thuis boven de

12 jaar? Ja 1 ☐ 1,2

Nee 2 ☐ 1x

4. Wat is Uw beroep?

n.v.t. = 0

geen antw. = 9

1 Huisvrouw 1 ☐ 71

2 Deeltijdbaas 1 ☐ 29

3 Werkzaam in eigen zaak 1 ☐ 4 1,0

4 Volledig betaalde baan 1 ☐ 13 2x

5 Studerend 1 ☐ 10

6 Thuiswerkend 1 ☐ 0

7 Anders 0,7

Lager Onderwijs 1 ☐ 21

Lager Beroepsonderwijs 1 ☐ 24

MAVO (MULO) 1 ☐ 25 1,0

Middelbaar Beroepsonderwijs 1 ☐ 12 8x

HAVO (M.M.S.) 1 ☐ 7

Atheneum GYM, HBS 1 ☐ 6

Hoger Beroepsonderwijs 1 ☐ 16

Universiteit 1 ☐ 10

6. Op welke manier woont U momenteel?

n.v.t. = 0

geen antw. = 9

Met man/partner 1 ☐

In volledig gezin met kinderen 1 ☐

Alleen met kinderen 1 ☐ 1,0

Alleen 1 ☐ 7x

In woongroep 1 ☐

Anders, nl.: met zuster/vriendin 1

anders 1

7. In wat voor soort woning woont U?

n.v.t. = 0

geen antw. = 9

Etagewoning 1 ☐ 11

Zo ja, welke verdieping?

Benedenverdieping 1 ☐ 20

1e verdieping 2 ☐ 75

2e of hogere verdieping 3 ☐ 5 1t/m5

Eengezinswoning 2 ☐ (1x)

Flat 3 ☐ 1t/m3

Zo ja, in wat voor soort flat?

Portiekflat 1 ☐ 60 (1x)

Galerijflat 2 ☐ 40

Boerderij 4 ☐

anders 5

vraag
10 en
11 zijn
vervallen

8. Zijn er in Uw buurt of wijk plekken waar U 's avonds liever niet alleen zou komen? Ja 1 ☐ 67 1,2 (1x)
Née 2 ☐ 33
9. Zijn er in de Gemeente waar U woont wijken en/of buurten waar U 's avonds liever niet alleen zou komen? Ja 1 ☐ 80 1,2 (1x)
Née 2 ☐ 20
9 = geen antw.
10. Voelt U zich weleens angstig terwijl U niet precies weet waar dit vandaan komt? Nee, nooit ☐
Ja, weleens ☐
Ja, regelmatig ☐
11. Heeft U zich het afgelopen jaar weleens echt bang gevoeld? Ja ☐
Nee ☐
Zo ja, had dit te maken met bedreiging van verkrachting/sexueel geweld? Ja ☐
Nee ☐

We willen U nu een aantal uitspraken voorleggen.
Wilt U aangeven of U het ermee eens bent of niet?

	1	2	3	
	Eens	Oneens	Weet niet	
12. 1- Vrouwen die verkracht worden lokken het meestal zelf uit.	☐ 5	☐ 88	☐ 7	
2- Veel vrouwen koesteren een onbewuste wens om verkracht te worden.	☐ 1	☐ 83	☐ 16	
3- Tegenwoordig menen veel mannen dat als een meisje een avondje met hem naar de film gaat, zij ook met hem wil vrijen.	☐ 51	☐ 33	☐ 16	
4- Alle mannen zijn potentiële verkrachters.	☐ 3	☐ 94	☐ 3	
5- Het ligt heel anders als een man meerdere partners op sexueel gebied heeft dan als een vrouw dit heeft.	☐ 15	☐ 76	☐ 9	1 t/m 3
6- Mannen hebben een biologisch sterkere sexdrang dan vrouwen.	☐ 44	☐ 43	☐ 13	(14x)
7- Als vrouwen onmiddellijk zouden duidelijk maken wat ze willen, dan zou het aantal verkrachtingen drastisch afnemen.	☐ 30	☐ 53	☐ 18	
8- Vrouwen worden in onze maatschappij als het ware opgevoed om slachtoffer te worden van verkrachting.	☐ 9	☐ 86	☐ 5	
9- Ik vind het de plicht van een vrouw met haar echtgenoot gemeenschap te hebben als hij dat wil (ook als ze zelf geen zin heeft).	☐ 6	☐ 91	☐ 3	
10- Verkrachters zijn sexueel gefrustreerde individuen.	☐ 63	☐ 16	☐ 21	
11- Veel mannen menen dat als een meisje 'nee' zegt, zij 'ja' bedoelt.	☐ 20	☐ 65	☐ 16	
12- Verkrachting dient ertoe om vrouwen op hun plaats te zetten en te houden.	☐ 3	☐ 92	☐ 4	
13- Als een man eenmaal in vuur en vlam staat, behoort het tot de taak van de vrouw om hem af te remmen. Als zij dat niet goed doet, kan ze hem niet verantwoorde-lijk stellen voor de gevolgen.	☐ 22	☐ 70	☐ 8	
14- Vrouwen zouden zich over hun angstgevoelens heen moeten zetten.	☐ 52	☐ 38	☐ 8	

M = 279

9 = geen antwoord

	1	2	3	4	
	Ja	Nee	Net zo	Weet niet	
13. + Denkt U dat U lichamelijk sneller bent dan de gemiddelde man?	☐ 13	☐ 66	☐ 10	☐ 10	
- Denkt U dat U lichamelijk sneller bent dan de gemiddelde vrouw? . . .	☐ 22	☐ 35	☐ 31	☐ 13	
- Denkt U dat U lichamelijk zwakker bent dan de gemiddelde man? . . .	☐ 63	☐ 28	☐ 5	☐ 4	
+ Denkt U dat U lichamelijk zwakker bent dan de gemiddelde vrouw? . .	☐ 9	☐ 63	☐ 22	☐ 7	
- Bent U opgevoed met het idee dat je geen man kan vertrouwen?	☐ 12	☐ 87		☐ 1	
+ Bent U in uw opvoeding gewaarschuwd nooit met vreemde mannen mee te gaan?	☐ 86	☐ 13		☐ 1	n.v.t. 28
- Merkte U dat Uw moeder weleens bang was voor mannen i.v.m. verkrachting?	☐ 28	☐ 66		☐ 5	
- Bent U iemand die bij een geschil heel goed haar eigen mening kan geven tegenover iemand die meer van het onderwerp af weet?	☐ 65	☐ 31		☐ 4	
+ Zo ja, voelt U zich daarbij dan gespannen?	☐ 36	☐ 33		☐ 3	
10 Bent U iemand die moeite heeft met het opbellen naar een instantie? .	☐ 22	☐ 77		☐ 1	
11 Vindt U zichzelf in het algemeen minder bang dan mannen (de gemiddelde man)?	☐ 11	☐ 48	☐ 18	☐ 23	
12 Vindt U zichzelf in het algemeen minder bang dan andere vrouwen (de gemiddelde vrouw)?	☐ 37	☐ 34	☐ 19	☐ 10	
13 Wordt U moeilijker kwaad dan andere vrouwen (de gemiddelde vrouw)?	☐ 31	☐ 44	☐ 12	☐ 13	
14 Wordt U moeilijker kwaad dan mannen (de gemiddelde man)?	☐ 25	☐ 39	☐ 11	☐ 25	

9 = geen antw.

TOELICHTING: Hieronder vindt U weer een aantal uitspraken, die door mensen zijn gebruikt om zichzelf te beschrijven. Lees iedere uitspraak door en zet dan een kruisje in het vakje van die uitspraak, om daarmee aan te geven hoe U zich in het algemeen voelt. Er zijn geen goede of slechte antwoorden. Denk niet te lang na en geef Uw eerste indruk. Het gaat er dus om dat U bij deze vragenlijst weergeeft hoe U zich in het algemeen voelt.

	1	2	3	4	
	Bijna nooit	Soms	Vaak	Bijna altijd	
14. + Ik voel me prettig.	☐ 1	☐ 11	☐ 49	☐ 39	
- Ik voel me nerveus en onrustig.	☐ 31	☐ 55	☐ 11	☐ 4	
+ Ik voel me tevreden.	☐ 1	☐ 14	☐ 38	☐ 48	
- Ik kan een tegenslag maar heel moeilijk verwerken.	☐ 34	☐ 51	☐ 7	☐ 8	
+ Ik voel me in vrijwel alles tekort schieten.	☐ 61	☐ 34	☐ 4	☐ 2	
- Ik voel me rustig en beheerst.	☐ 7	☐ 27	☐ 44	☐ 23	1 t/m 4 (20x)
+ Ik voel me uitgerust en beheerst.	☐ 11	☐ 34	☐ 40	☐ 16	
- Ik voel dat de moeilijkheden zich opstapelen, zodat ik er niet meer tegenop kan.	☐ 67	☐ 27	☐ 4	☐ 3	
+ Ik pieker teveel over dingen die niet zo belangrijk zijn.	☐ 48	☐ 36	☐ 12	☐ 4	
- Ik ben gelukkig.	☐ 1	☐ 12	☐ 37	☐ 50	
+ Ik word geplaagd door storende gedachten.	☐ 58	☐ 33	☐ 7	☐ 1	
- Ik heb gebrek aan zelfvertrouwen.	☐ 33	☐ 55	☐ 8	☐ 4	
+ Ik voel me veilig.	☐ 1	☐ 10	☐ 35	☐ 54	
- Ik voel me op mijn gemak.	☐ 2	☐ 8	☐ 38	☐ 52	
+ Ik ben gelijkmatig van stemming.	☐ 12	☐ 21	☐ 30	☐ 37	
- Ik ben tevreden.	☐ 2	☐ 11	☐ 31	☐ 56	
+ Er zijn gedachten die ik heel moeilijk los kan laten.	☐ 28	☐ 48	☐ 17	☐ 8	
- Ik neem teleurstellingen zo zwaar op, dat ik ze niet van me af kan zetten. . . .	☐ 63	☐ 28	☐ 7	☐ 3	
+ Ik ben een rustig iemand.	☐ 19	☐ 21	☐ 30	☐ 31	
- Ik raak helemaal gespannen en in beroering als ik denk aan mijn zorgen van de laatste tijd.	☐ 61	☐ 24	☐ 11	☐ 4	

9 = geen antw.

In het volgende deel van de vragenlijst willen we U vragen stellen als "heeft U weleens te maken gehad met een man die initiatieven nam op seksueel gebied, die U beslist niet op prijs stelde", "houdt U rekening met een dergelijke mogelijkheid?", e.d. We zullen U over deze zaken vragen stellen met betrekking tot onbekende mannen, bekende mannen, autoriteiten en gezins- en familieleden.

Hierbij gaat het niet alleen om verkrachting, maar ook om andere ongewenste initiatieven.

Onbekende mannen

Het gebeurt weleens dat een onbekende man initiatieven neemt op seksueel gebied tegenover een vrouw, die dit beslist niet op prijs stelt.

De manier waarop die man initiatieven neemt kunnen heel uiteenlopend zijn. Bijvoorbeeld door handtastelijkheden, door veel dichterbij te gaan staan dan nodig is, door obscene gebaren, door haar heel uitklederig aan te kijken, door seksueel geladen opmerkingen, etc. De initiatieven kunnen zelfs zover gaan dat de man de vrouw aagrandt of verkracht. De ongewenste initiatieven kunnen genomen worden op straat, maar ook thuis, tijdens het winkelen, in een café, etc.

We zullen enkele voorbeelden geven van wat sommige vrouwen overkomen is.

Mevrouw Amstel* vertelde dat zij meerdere malen op straat nageroepen werd door een groepje mannen met opmerkingen als "schat wat zie je er lekker uit". Ze merkte dat als ze strak voor zich uit bleef kijken, ze daarna de opmerking "wat kijk je chagerijnig" naar haar hoofd kreeg.

Mevrouw Bernard vertelde dat zij 's avonds regelmatig opgebeld werd door een hijger. Zij was vaak alleen thuis.

Mevrouw Coemans vertelde dat zij een keer, toen ze de hond aan het uitlaten was, op een stille plek achtervolgd werd door een auto, die telkens stopte en haar dan weer voorbij reed. Op een gegeven moment stapte er een man uit die haar de weg vroeg, en die haar vast greep. Ze verdedigde zich door met hem te vechten en op hem in te praten. Toen dat niet hielp, begon ze te gillen. Maar ook daar trok hij zich niets van aan.

Meisje Daalder vertelde dat toen zij pas een opleiding begonnen was aan een kunstakademie, zij in een koffieshop een jongen ontmoette, die vertelde dat hij beeldhouwer was. Na een half uurtje praten in de koffieshop, nodigde die jongen haar uit om zijn atelier te bezichtigen. Dat leek haar wel leuk; eenmaal in het atelier pakte hij haar vast. Door stevig vechten wist ze zich los te rukken en vluchtte de straat op.

* Iedere gelijkensis met bestaande personen met de namen die we in deze vragenlijst noemen, berust op toeval.

We willen U nu enkele vragen stellen aan de hand van de voorbeelden, die we gegeven hebben.

Het eerste voorbeeld:

"Mevrouw Amstel vertelde dat zij meerdere malen op straat nageroepen werd door een groepje mannen met opmerkingen als "schat wat zie je er lekker uit".

Ze merkte dat als ze strak voor zich uit bleef kijken, ze daarna een opmerking als "wat kijk je chagerijnig" naar haar hoofd kreeg."

15. Als U iets dergelijks zou overkomen als mevrouw Amstel, hoe zou U dat vinden?

8. een beetje beangstigend 1-0,4

9. hinderlijk 1-1

9 = geen antw.

1	Angstaanjagend	1	☐	3
2	Vervelend	1	☐	43
3	Vleiend	1	☐	9
4	Doet me niets	1	☐	45
5	Walgelijk	1	☐	6
6	weet niet	1		0,4
7	anders	1		5

16. Met welke gevoelens zou U reageren als U iets dergelijks meemaakt als mevrouw Amstel?

7. uit de hoogte (hooghartig) 1-14

8. verlegen 1-0,7

9 = geen antw.

Gevoel van spanning	1	☐	16
Woede	1	☐	13
Angst	1	☐	6
Doet me niets	1	☐	54
Walging	1	☐	6
Anders, nl.:			

17. Vindt U een situatie als die van mevrouw Amstel erg?

Ik vind het helemaal niet erg 1 ☐ 66 1,2
Ik vind het wel erg 2 ☐ 34 (1x)

Als U het wel erg vindt, wat vindt U er erg aan?

0 = n.v.t.
9 = geen antw.

Cijfer

☐ Dat haar bewegingsvrijheid ingeperkt wordt 1 ☐ 1 t/m4
☐ Dat ze als object gezien wordt 2 ☐ (4x)
☐ Dat ze vernederd wordt 3 ☐
☐ Anders, nl. 4

Als U iets erg vindt in de situatie van mevrouw Amstel, wilt U dan dat wat U het ergst vindt, aangeven met een 1, wat daarna komt met het cijfer 2, wat daarna komt met het cijfer 3?

18. Vindt U de handelwijze van de man agressief? In welke mate?

Kunt U de mate van agressiviteit een cijfer geven? (Van 1 t/m 10).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
43	17	12	11	10	3	3	2	0,4	1	01 t/m 11
										2x

Niet agressief Heel erg agressief

11 = weet niet
99 = geen antw.

Het tweede voorbeeld:

"Mevrouw Bernard vertelde dat zij 's avonds regelmatig opgebeld werd door een hijger. Ze was vaak alleen thuis."

19. Als U iets dergelijks zou overkomen als mevrouw Bernard, hoe zou U dat vinden?

8. walgelijk 1-2,2
9. zielig 1-1,4

9 = geen antw.

1 Angstaanjagend 1 ☐ 36
2 Vervelend 1 ☐ 57
3 Vleiend 1 ☐ 0
4 Doet me niets 1 ☐ 7 1,0
5 Belachelijk 1 ☐ 15 (3x)
6 Anders, nl.: weet niet 1 0,4
7 anders 1 3,6

20. Met welke gevoelens zou U reageren als U iets dergelijks meemaakte als mevrouw Bernard?

9 = geen antw.

8. medelijden 1-5
9. balen, geïrriteerd 1-2
10. misselijk 1-0,4

1 Gevoel van spanning 1 ☐ 26
2 Woede 1 ☐ 32
3 Angst 1 ☐ 34 1,0
4 Doet me niets 1 ☐ 15 (10x)
5 Walging 1 ☐ 19
6 Anders, nl.: weet niet 1 1
7 anders 1 5

21. Vindt U een situatie als die van mevrouw Bernard erg?

Ik vind het niet erg 1 ☐
Ik vind het wel erg 2 ☐

Zo ja, wat vindt U er erg aan?

7. ziekelijk
8. bang gemaakt

0 = n.v.t.
9 = geen antw.

Cijfer

☐ 1 Dat haar privacy geschonden wordt ☐
☐ 2 Dat de mogelijkheid bestaat dat die man aftast of hij het huis kan binnendringen ... ☐ 1 t/m4
☐ 3 Dat ze in haar privésfeer gestoord wordt .. ☐ (8x)
☐ 4 Dat ze tot object gemaakt wordt ☐
☐ 5 Anders, nl.: weet niet
6 anders

Als U iets erg vindt in de situatie van mevrouw Bernard, wilt U dan datgene wat U het ergst vindt, een cijfer 1 geven, wat daarna komt een cijfer 2, en wat daarna komt een cijfer 3?

22. Vindt U de handelwijze van de man agressief? In welke mate?

Kunt U de mate van agressiviteit een cijfer geven? (Van 1 t/m 10).

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	
19	8	9	9	17	8	12	13	3	3	01 t/m 10
										(2x)

Niet agressief Heel erg agressief

11 = weet niet
99 = geen antw.

Het derde voorbeeld:

"Mevrouw Coemans vertelde dat zij een keer, toen ze de hond aan het uitlaten was, op een stille plek achtervolgd werd door een auto, die telkens stopte en haar dan weer voorbij reed. Op een gegeven moment stapte er een man uit die haar de weg vroeg, die man greep haar vast. Ze verdedigde zich door met hem te vechten en op hem in te praten. Toen dat niet hielp, begon ze te gillen, maar ook daar trok hij zich niets van aan."

- 23. Als U iets dergelijks zou overkomen als mevrouw Coemans, hoe zou U dat vinden?**
9 = geen antw.
8. vernedering	1-0	1 Angstaanjagend	1	☐	81	0,1
9x
9. afschuwelijk (heel erg, verschrikkelijk)	1-8	2 Vervelend	1	☐	16	
		3 Vleidend	1	☐	0	
		4 Doet me niets	1	☐	3	
		5 Bedreigend	1	☐	58	
		6 Anders, nl.: <u>weet niet</u>	1		0,4	
		7 <u>anders</u>	1		1,8	
- 24. Met welke gevoelens zou U reageren als U iets dergelijks meemaakte als mevrouw Coemans?**
9. bang voor geweld	1-0,4	1 Gevoel van spanning	1	☐	29	0,1
10x
10. machteloos	1-1	2 Woede	1	☐	44	
		3 Angst	1	☐	73	
		4 Doet me niets	1	☐	0,4	
		5 Walging	1	☐	30	
		6 Misselijkheid	1	☐	12	
		7 Anders, nl.: <u>weet niet</u>	1		0	
		8 <u>anders</u>	1		2	
- 25. Vindt U een situatie als die van mevrouw Coemans erg?**
		Ik vind het niet erg	1	☐	1	1,2
(1x)
		Ik vind het wel erg	2	☐	99	
- Zo ja, wat vindt U er erg aan?**
11. dat ze machteloos is, kwetsbaar		Cijfer				
				Dat de mogelijkheid bestaat dat		
		1	☐	haar bewegingsvrijheid ingeperkt wordt	☐	
		2	☐	ze haar gevoel van veiligheid verliest	☐	
		3	☐	ze vernederd wordt	☐	
		4	☐	ze het vertrouwen in de medemens verliest	☐	1 t/m 4
		5	☐	ze er zich voor zal schamen om erover te vertellen	☐	(11x)
		6	☐	ze weinig begrip uit haar omgeving zal krijgen	☐	
		7	☐	ze zich zo vies voelt daarna	☐	
		8	☐	er iets intiems tegen haar wil gebeurt	☐	
		9	☐	Anders, nl.: <u>weet niet</u>		
		10		<u>anders</u>		
- 0 = n.v.t.
9 = geen antw.

Als U iets erg vindt in de situatie van mevrouw Coemans, wilt U dan datgene wat U het ergst vindt, een cijfer 1 geven, wat daarna komt een cijfer 2, en wat daarna komt een cijfer 3?

26. Vindt U de handelwijze van de man agressief? In welke mate?

Kunt U de mate van agressiviteit een cijfer geven? (Van 1 t/m 10).

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	01 t/m 10
1	0	0,4	1	4	3	8	23	19	41	2x
Niet agressief					Heel erg agressief					

Het vierde voorbeeld:

"Meisje Daalder vertelde dat toen zij pas een opleiding begonnen was aan een kunstacademie, zij in een koffieshop een jongen ontmoette die vertelde dat hij beeldhouwer was. Na een halfuurtje praten in de koffieshop, nodigde de jongen haar uit om zijn atelier te bezichtigen, dat leek haar wel leuk. Eenmaal in het atelier pakte hij haar vast. Door stevig vechten wist ze zich los te rukken en vluchtte de straat op."

- 27. Als U iets dergelijks zou overkomen als meisje Daalder, hoe zou U dat vinden?**
8. afschuwelijk	1-5	1 Angstaanjagend	1	☐	48
9. teleurstellend	1-2	2 Vervelend	1	☐	46
10. vernederend	1-0,4	3 Vleidend	1	☐	1
		4 Doet me niets	1	☐	1
		5 Walging	1	☐	28
		6 Anders, nl.: <u>weet niet</u>	1		1
		7 <u>anders</u>	1		3
- 9 = geen antw

28. Met welke gevoelens zou U reageren als U iets dergelijks meemaakte als meisje Daalder?

8. teleurgesteld 1 - 2
9. verbijsterd 1 - 1
10. verbaasd 1 - 1

9 = geen antw.

1	Gevoel van spanning	1	☐ 20	
2	Woede	1	☐ 68	1,0
3	Angst	1	☐ 42	(10x)
4	Doet me niets	1	☐ 1	
5	Walging	1	☐ 22	
6	Anders, nl.: weet niet	1	3	
7	anders	1	5	

29. Vindt U een situatie als die van meisje Daalder erg?

Zo ja, wat vindt U er erg aan?

0 = n.v.t.

9 = geen antw.

7. vertrouwen misbruikt, belazerd

Ik vind het niet erg	1	☐ 9	1,2
Ik vind het wel erg	2	☐ 91	(1x)

Cijfer

1	☐ Dat ze als object gezien wordt	☐	
2	☐ Dat ze in haar bewegingsvrijheid belemmerd wordt	☐	1 t/m 4
3	☐ Dat ze vernederd wordt	☐	7x
4	☐ Dat ze haar vertrouwen in de medemens verliest	☐	
5	Anders, nl.: weet niet		
6	anders		

Als U iets erg vindt in de situatie van meisje Daalder, wilt U dan datgene wat U het ergst vindt, een cijfer 1 geven, wat daarna komt een cijfer 2, en wat daarna komt een cijfer 3?

30. Vindt U de handelwijze van de man agressief? In welke mate?

Kunt U de mate van agressiviteit een cijfer geven? (Van 1 t/m 10).

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	
5	3	1	6	9	10	17	18	16	15	01 t/m 11
										(2x)
Niet agressief										Heel erg agressief

11 = weet niet 99 = geen antw.

31. We hebben nu een aantal voorbeelden van ongewenste confrontaties ^(met onbekende mannen) gegeven. Sommige vrouwen hebben nooit zoiets zelf meegemaakt, anderen wel.

Heeft U weleens zoiets meegemaakt als we beschreven hebben?

Ja	1	☐ 65	
Nee	2	☐ 34	1 t/m 3
Ik wil daar nog over nadenken*	3	☐ 0	(1x)

Als U nooit iets op dit gebied heeft meegemaakt, dan kunt U vraag 33 t/m 38 overslaan.

Als U wel wat op dit gebied heeft meegemaakt, dan verzoeken wij U de volgende vragen te beantwoorden.

We hebben de vragen over ervaringen zo gericht en zakelijk mogelijk gesteld, omdat voor sommige vrouwen het naar bovenhalen van dergelijke ervaringen erg vervelend is. Wilt U iets meer over Uw ervaringen vertellen, iets waarmee we erg blij zouden zijn, dan vragen we U Uw ervaringen op papier te zetten en aan ons op te sturen.

9 = geen antw.

* Als U nog even wilt nadenken ga door met vraag 38 en kom er na vraag 51 op terug.

	0	1	2	3	4
1	40	26,3	21,2	11	1,6
2	58,4	10,2	14,5	11,4	5,5
3	38	23,5	24,3	10,2	3,9
4	40,4	36,5	14,1	6,3	2,7
5	97,3	1,6	0,8	0,4	-
6	93,3	3,1	1,6	1,2	0,8
7	96,9	2,4	0,8	-	-

(zie vraag 29)

	0	1	2	3	4
1	45,8	16,4	11,3	13,1	13,5
2	28,7	22,9	24	12,7	11,6
3	37,5	22,2	17,8	14,5	8
4	65,5	7,6	8	8	10,9
5	86,5	0,7	1,8	3,6	7,3
6	79,3	2,2	3,3	5,1	10,2
7	66,5	2,2	5,5	7,6	18,2
8	34,2	29,5	18,5	9,1	8,7
9	96,4	2,2	0,7	-	0,7
10	93,1	3,6	0,7	1,8	0,7
11	97,8	0,7	-	0,4	1,1

(zie vraag 25)

32. Wat voor ervaringen heeft U meegemaakt met onbekende mannen, wat betreft ongewenste confrontaties op seksueel gebied?

(Als U bij 1 ervaring meerdere antwoordcategorieën kan aankruisen, wilt U dat dan s.v.p. niet doen. Wilt U in dat geval dat aspect uitkiezen dat U het meest ongewenst vond?).

		Hoe vaak heeft U zo iets meegemaakt?								als kind
		(1x, 2x, 3x, 4x, af en toe, regelmatig, anders								
1	Ik werd door een man achtervolgd.	54	21	9	3	2	7	3	-	-
2	Een man werd handtastelijk.	64	22	3	3	0,4	5	3	-	-
3	Een man maakte obscene gebaren.	77	8	2	1	1	7	4	-	-
4	Een man bevond zich veel dichterbij dan nodig was.	67	9	3	0,4	1	13	6	-	-
5	Een man ontblootte z'n geslachtsdeel (exhibitionist).	63	20	7	2	1	3	3	-	-
6	Een man maakte seksueel geladen opmerkingen.	57	9	2	2	1	17	12	-	-
7	Een man kleepte me met de ogen uit.	77	3	1	0,4	1	12	6	-	-
8	Een man probeerde me te overdonderen.	86	7	1	0,4	0,4	5	1	-	-
9	Een man gebruikte een soort truc, waardoor ik in een kwetsbare situatie kwam.	89	8	2	-	-	1	0,7	-	-
10	Een man bedreigde met geweld, wapen.	98	2	-	-	-	0,4	-	-	-
11	Een man gebruikte geweld, anders nl.:	98	1	0,4	-	-	1	-	-	-
12	afgetrokken van bromfiets	96	3	-	-	-	-	-	-	1
13	anders	96	2	1	1	-	0,4	-	-	-

1t/m8
(13x)

0 = n.v.t.
9 = geen antw.

33. Hoe lang is het geleden dat U voor het laatst iets dergelijks meegemaakt heeft?

0 = n.v.t.
9 = geen antw.

Minder dan 1 jaar geleden 1 ☐ 32
1 tot 5 jaar geleden 2 ☐ 28
Langer dan 5 jaar geleden 3 ☐ 40

1t/m3
(1x)

(Indien 1 ervaring, deze vraag overslaan.)

34. We willen een vraag stellen over de ervaringen die U het vaakst heeft meegemaakt.

Hebben deze ervaringen invloed op U gehad?

0 = n.v.t.

Ja ☐ 44 1t/m2
Nee ☐ 44 (1x)

Zo ja, op wat voor wijze hebben deze ervaringen invloed op U (gehad).

(Meerdere antwoorden zijn mogelijk.)

8. ben me anders gaan kleden 1-0
9. minder vertrouwen in mannen 1-2
10. hekel aan sex 1-0

1 Ik voel(de) me daarna meer gespannen in bepaalde situaties 1 ☐ 21
2 Ik ben daarna bang geworden in bepaalde situaties 1 ☐ 18
3 Ik heb daarna allerlei verdedigingsstrategieën bedacht 1 ☐ 7
4 Ik ben in het algemeen voorzichtiger geworden ... 1 ☐ 31 1,0
5 Ik heb aan mannen een hekel gekregen 1 ☐ 2 10x
6 Anders, nl.: weet niet 1 ☐ 0 (3x)
7 anders 1 ☐ 5

35. We willen nu enkele vragen stellen over de ervaring die het meeste indruk op U heeft gemaakt.

Hoe lang is het geleden dat U dit meemaakte?

0 = n.v.t.
9 = geen antw.

Minder dan 1 jaar geleden 1 ☐ 17
Van 1 tot 5 jaar geleden 2 ☐ 30
Meer dan 5 jaar geleden 3 ☐ 53

1t/m3
(1x)

36. Met welke gevoelens reageerde U op de situatie?

12. Het deed me niet veel	1 - 4	1 Ik was als het ware verdoofd	1 ☐ 10
13. Ik was verbaasd/verbijsterd	1 - 4	2 Ik was woedend	1 ☐ 2
14. Ik was geërgerd/vond het vervelend	1 - 2	3 Ik was bang	1 ☐ 46
		4 Ik voelde me erg gespannen	1 ☐ 28
		5 Het was net alsof dat mij niet gebeurde	1 ☐ 5
		6 Ik voelde me misselijk	1 ☐ 2 (14x)
		7 Ik voelde me schuldig	1 ☐ 1
		8 Ik schaamde me	1 ☐ 7
		9 Ik voelde me vernederd	1 ☐ 15
		10 Ik voelde me vies	1 ☐ 4
		11 Anders, nl.:	1 9

37. Had/heeft deze ervaring nog invloed op U?

Ja 1 ☐ 34
Nee 2 ☐ 66

1,2
1x

Zo ja, wat voor soort invloed; heeft het nog steeds invloed of niet?

	Dat is nog steeds zo	Dat is over	N.v.t.
1 - Ik voel(de) me daarna meer gespannen in bepaalde situaties.	1 - 47	2 - 28	3 - 25
2 - Ik vermijd (vermeed) daarna bepaalde situaties.	1 - 66	2 - 18	3 - 16
3 - Ik kan (kon) niet goed meer slapen.	1 - 3	2 - 26	3 - 72
4 - Mijn beleving van sexualiteit (is veranderd) veranderde.	1 - 5	2 - 13	3 - 83
5 - Ik heb (had) concentratie-stoornissen.	1 - 5	2 - 8	3 - 88
6 - Ik ben (werd) in het algemeen banger geworden.	1 - 55	2 - 8	3 - 37
7 - Ik ben voorzichtiger met m'n kinderen	1 - 59	2 - 6	3 - 35
8 - Ik ben brutaler geworden	1 - 67	2 - -	3 - 33
9 - Ik heb vertrouwen in mannen verloren	1 - 67	2 - -	3 - 33

1t/m3
(10x)

9= geen
antw.

38. Heeft iemand in Uw direkte omgeving weleens iets dergelijks meegemaakt dat U weet?

Ja 1 ☐ 50
Nee 2 ☐ 50

9= geen antw.

1,2
(1x)

met een onbekende man

Zo ja, heeft het bekend zijn met die ervaring invloed (gehad) op U?

Ja ☐ 0= n.v.t.
Nee ☐ 9= geen antw.

Zo ja, op wat voor manier heeft die ervaring invloed?

1 Ik voelde me daarna in bepaalde situaties meer gespannen	1 ☐ 23
2 Ik voelde me daarna in bepaalde situaties angstiger	1 ☐ 43
3 Ik vermeed daarna bepaalde situaties	1 ☐ 48
4 Ik ben me juist tegen die angstreactions van haar gaan afzetten	1 ☐ 5
5 Ik bereid mijn kinderen beter voor	1 17
6 anders	1 7

1,0
(6x)

9 = geen antwoord

39. Hoe groot acht U de kans dat een vrouw in het algemeen lastig gevallen zou kunnen worden door een onbekende man?

Ik acht de kans

heel klein

zeer groot

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	
1	6	15	12	18	8	9	19	5	6	01 t/m

11 (2x)

11. geen idee, weet niet 1-1

40. Hoe groot acht U in het algemeen de kans dat een vrouw door een onbekende man gedwongen wordt tot seksuele handelingen tegen haar wil?

Ik acht de kans
heel klein

11 = geen idee, weet niet
11 = 1

zeer groot

01
t/m 11
(2x)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
7	19	14	14	18	7	8	9	0,7	2

41. Houdt U zelf weleens rekening met de mogelijkheid dat U lastig gevallen zou kunnen worden door een onbekende man?

Ja, vaak 17 ☐ 1 t/m 4
Ja, soms 40 ☐ 2 (i)
In enkele situaties wel 21 ☐ 3 9=geen
Eigenlijk nooit 23 ☐ 4 antw.

42. Houdt Uw partner/echtgenoot of houden Uw ouders/kinderen er weleens rekening mee dat U lastig gevallen zou kunnen worden?

☐ Partner/echtgenoot Ja 68 ☐ 1 1,2
Nee 23 ☐ 2 (4x)
☐ Ouders Ja 30 ☐ 1 0=n.v.t
Nee 18 ☐ 2 9=geen
☐ Kinderen Ja 21 ☐ 1 antw.
Nee 33 ☐ 2
☐ Ik woon alleen. 4% 1

43. Gaat U vaak "alleen" het huis uit? (Onder alleen verstaan we, zonder andere volwassenen.)

Ja, vrijwel uitsluitend overdag 28 ☐ 1 t/m 4
Ja, zowel overdag als 's avonds 59 ☐ 2 (1x)
Nee, meestal ga ik niet alleen weg 12 ☐ 3 9=geen
Ja, meestal alleen 's avonds 1 ☐ 4 antw.

44. Moet U voor Uw werk of vrijwillige activiteiten 's avonds alleen over straat?

Ja 1 ☐ 61 1,2 (1x) 9= geen antwoord
Nee 2 ☐ 39

45. Gebeurt het vaak dat U alleen thuis bent?

Ik woon alleen 3 ☐ 1 t/m 5
Ja, vooral 's avonds 7 ☐ 2 (1x)
Ja, zowel overdag als 's avonds 37 ☐ 3
Nee, meestal ben ik niet alleen thuis 33 ☐ 4 9=geen
Ja, meestal alleen overdag 20 ☐ 5 antw.

48. Sommige vrouwen beschermen zich door als ze alleen thuis zijn,

dat doe ik ook

- 1 altijd de deur op slot te doen
- 2 gordijnen dicht te doen
- 3 alle lichten te laten branden
- 4 de radio hard aan te zetten
- 5 anders, nl.: _____

Ja	Soms	Nee	Ja, om andere reden
1-25	2- 5	3-65	4- 5
1-25	2- 2	3-61	4-13
1-15	2- 2	3-81	4- 2
1- 3	2- 1	3-92	4- -
1- 6			
2			

1 t/m4
(5x)

Deze vrouwen voelen er meer voor zich terdege voor te bereiden.

49. Sommige vrouwen vinden het vermijden van allerlei situaties te veel vrijheidsbeperkend.

Sommige situaties zijn bovendien niet te vermijden.

Hieronder volgen een aantal voorbeelden van hoe sommige vrouwen handelen.

Wilt U aangeven of U ook dergelijke handelwijzen volgt en als Uw manier van doen er niet bij staat, dit kort proberen te omschrijven?

- 1 - 's Avonds als U alleen over straat moet, zoveel mogelijk oogcontact vermijden ☐ 48
- 2 - Als er een dronken man loopt of een groepje jongens zich staat te vervelen, gauw de straat oversteken .. ☐ 74
- 3 - Als je alleen 's avonds over straat moet, speciale kleren aantrekken, zoals lange broek en schoenen met lage hakken ☐ 16
- 4 - In het openbaar vervoer goed opletten naast wie je gaat zitten ☐ 44
- 5 - Als je 's avonds alleen thuis bent om veiligheidsredenen de gordijnen dicht doen ☐ 23
- 6 - Bij iemand die aan de deur komt voor een speciaal iets (bijv. verkoper, reparateur) eerst identiteitsbewijs vragen ☐ 38
- 7 - Als men overweegt om alleen op vakantie te gaan om veiligheidsredenen een georganiseerde reis uitzoeken ☐ 64
- 8 - Nooit op een of ander aanbod van een onbekende man ingaan ☐ 72
- 9 - doe niets 11
- 10 - ~~ik zou stoer lopen als een jongen, hard fietsen~~ 1
- 11 - ~~in drukke en verlichte straten blijven lopen, niet met auto 's avonds allen~~ 1
- 12 - ~~niemand binnen laten zo wie zo~~ over snelweg 4
- 13 anders 1

1,0
(13x)

50. Sommige vrouwen raken plotseling op hun hoede, gaan op scherp staan als er iets bepaalds voorvalt. Wilt U bij Uzelf nagaan of U ook door onderbeschreven voorvallen op scherp gaat staan en misschien weet U zich voorvallen te herinneren die U hier niet bij ziet staan; wilt U deze dan opschrijven?

- 1 - Als een onbekende man U zonder dat hier aanleiding voor is, vraagt of U verloofd of getrouwd bent ... ☐ 50
- 2 - Als een onbekende man U vraagt ergens een kopje koffie te gaan drinken ☐ 75
- 3 - Als een onbekende man 's avonds, terwijl U alleen bent, de weg vraagt ☐ 46
- 4 - Als er een onbekende man (één of meerdere) die niet in Uw buurt woont, daar wel rond hang(t) (en) ... ☐ 40
- 5 - Anders ☐ 5
- 6 - Een gluurder ☐ 3
- 7 - Als een groep jongeren je insluiten, als er opgeschoten jongens bij je in ☐ 1
de lift staan
- 8 - Als een onbekende maar zomaar gaat praten, als een man te dicht in de buurt komt, als een man opdringerig wordt 4
- 9 - Als auto's langzaam gaan rijden -

1,0
(9x)

51. Sommige vrouwen bereiden zich zoveel mogelijk voor op een mogelijke ongewenste konfrontatie door bepaalde verdedigingsmiddelen bij zich te hebben of zich verdedigingssporten eigen te maken.

1 - Dat doe ik niet	☐ 75	
2 - Ik heb soms (kleine) verdedigingsmiddelen bij de hand, zoals: _____		1,0
(denk aan briefopener, hoedenspeld, breipen, paraplu, peperbusje, riem, etc.)	☐ 16	(6x)
3 - Ik heb soms zware verdedigingsmiddelen bij de hand, zoals: _____		
(denk aan ijzeren staaf, busje met traangas, mes, vuurwapen)	☐ 4	
4 - Ik heb alarmmiddelen bij de hand, zoals: _____		
(denk aan alarmpistool, alarmsysteem, fluitje, een hond die gauw aanslaat)	☐ 3	
5 - Ik kan me goed verdedigen doordat ik- _____		
(denk aan judo, karakte, jiu-jitsu, een goede lichamelijke konditie door een sportbeoefening).	☐ 5	
6 - Ik heb soms materiaal ter registratie van wat er zou kunnen gebeuren bij de hand: _____		
(denk aan fototoestel met flitslicht, bandrecorder, etc.)	☐ 1	

(Even nachecken of er toch nog een bijna vergeten ervaring met sexueel geweld naar boven is gekomen.)

Bekende mannen

Het gebeurt weleens dat een vrouw door een haar bekende man geconfronteerd wordt met sexuele initiatieven, waar zij geen prijs op stelt. Die man kan een kennis van haar zijn, een buurman, een vriend, collega, klas- of studiegenoot, maar ook een winkelier of vaste klant.

Het kan zijn dat ze helemaal geen intieme relatie met de man wil, maar het kan ook zijn dat zij dat nog niet precies weet. Soms moeten die initiatieven gezien worden als een poging om contact te maken. Daar willen we het niet over hebben. We willen het hebben over die ervaringen waarbij de vrouw geen kans krijgt om duidelijk te maken dat zij het niet op prijs stelt, of dat, als zij negatief of niet reageert, hij toch doorgaat. We willen nu een paar verhalen van sommige vrouwen als voorbeeld geven.

Meisje Van Erk vertelde, dat er een keer een oppervlakkige kennis bij haar op bezoek kwam. Hij flirtte wat, maar daar ging ze niet op in. Toen ze afscheid namen en zij hem uitliet, kwam hij vlak bij haar staan en begon te zoenen. Zij zei dat ze dit niet wilde. Hij zei dat de meeste meisjes die hij ontmoette niet zo preuts waren. Daarna greep hij haar stevig vast. Ze probeerde zich met kracht los te rukken en hem de deur uit te duwen. Ze kon hem echter niet aan en hij deed net alsof hij niets merkte. Pas toen ze hem een flinke klap gaf, drong het tot hem door, dat ze echt niet wilde.

Mevrouw Faber, een alleenstaande vrouw, vertelde dat een buurman haar eens tijdens een ruzie de opmerking naar haar hoofd geslingerd had: "Trut, jij zou eens flink geneukt moeten worden, dan zou je wel anders piepen".

Mevrouw Ganse vertelde dat zij een keer, toen haar kachel kapot was, een kennis van haar gevraagd had hiernaar te kijken. Hij repareerde de kachel, maar verwachtte tot haar grote verbazing in ruil daarvoor een sexuele tegenprestatie. Ze zei dat ze wel geld wilde geven, maar niet van plan was op zijn vraag in te gaan. Hij werd kwaad en in hun gemeenschappelijke kennissenkring strooide hij praatjes rond dat zij een slet e.d. was.

Meisje Van Ham vertelde dat zij een feestje had gegeven ter gelegenheid van het betrekken van haar nieuwe tweekamerappartement. Op dat feestje kwam ook een vroegere klasgenoot van haar. Toen het laat geworden was, vroeg die vriend of hij bij haar kon overnachten. (Hij woonde in een andere stad en was met de trein gekomen.) Het meisje zei dat hij wel op de sofa kon blijven slapen. Midden in de nacht kwam hij toch plotseling haar kamer binnen, overviel haar terwijl ze sliep en dwong haar met behulp van fysiek overwicht tot gemeenschap.

We willen U nu enkele vragen stellen aan de hand van de voorbeelden, die we gegeven hebben.

Het eerste voorbeeld:

"Meisje Van Erk vertelde, dat er een keer een oppervlakkige kennis bij haar op bezoek kwam. Hij flirtte wat, maar daar ging zij niet op in. Toen ze afscheid namen en zij hem uitliet, kwam hij vlakbij haar staan en begon te zoenen. Zij zei dat ze dit niet wilde. Hij zei dat de meeste meisjes die hij ontmoette niet zo preuts waren. Daarna greep hij haar stevig vast. Ze probeerde zich met kracht los te rukken en hem de deur uit te duwen. Ze kon hem echter niet aan en hij deed alsof hij niets merkte. Pas toen ze hem een flinke klap gaf, drong het tot hem door dat ze echt niet wilde."

52. Als U iets dergelijks zou overkomen als meisje Van Erk, hoe zou U dat vinden?

8 Beledigend	1
9 Vernederend	1
10 Teleurstellend	3

1 Angstaanjagend	□19	0,1
(10x)
2 Vervelend	□68	
3 Vleidend	□2	
4 Doet me niets	□2	
5 Walgelijk	□32	
6 Weet niet	_____1	
7 Anders	_____5	

53. Met welke gevoelens zou U reageren als U reageren als U iets dergelijks meemaakte als meisje Van Erk?

1 Gevoel van spanning	□23	0,7
(8x)
2 Woede	□78	
3 Angst	□18	
4 Doet me niets	□2	
5 Walgelijk	□23	
6 Weet niet	_____0,4	
7 Anders	_____1	
8 Geirriteerd	_____3	

54. Vindt U een situatie als die van meisje Van Erk erg?

Ik vind het helemaal niet erg ☐
Ik vind het wel erg ☐

Als U het wel erg vindt, wat vindt U er erg aan?

- 11 Beperking bewegingsvrijheid
- 12 Juist omdat het een bekende is
- 13 Vreselijk voor z'n vrouw

- Cijfer
- 1 ☐ Dat hij doorgaat tegen haar wil ☐
 - 2 ☐ Dat ze als object gezien wordt ☐
 - 3 ☐ Dat ze haar vertrouwen in de medemens verliest ☐
 - 4 ☐ Dat ze bang van vrienden en bekenden kan worden ☐
 - 5 ☐ Dat ze vernederd wordt ☐
 - 6 ☐ Dat ze erdoor een hekel aan mannen kan krijgen ☐
 - 7 ☐ Dat ze bang is dat hij niet ophoudt en haar zal verkrachten ☐
 - 8 ☐ Dat ze er erg moeilijk over zal kunnen praten ☐
 - 9 ☐ Dat ze uit haar omgeving weinig steun zal krijgen ☐
 - 10 ☐ Anders _____

Als U iets erg vindt in de situatie van meisje Van Erk, wilt U dan datgene wat U het ergst vindt, een cijfer 1 geven, wat daarna komt een cijfer 2, en wat daarna komt een cijfer 3?

55. Vindt U de handelwijze van de man agressief? In welke mate?

Kunt U de mate van agressiviteit een cijfer geven? (Van 1 t/m 10).

01	02	03	04	05	06	07	08	09	010	01 t/m 10
6	3	5	12	11	10	17	21	6	9	
Niet agressief					Heel erg agressief					

Het tweede voorbeeld:

"Mevrouw Faber, een alleenstaande vrouw, vertelde dat een buurman haar eens tijdens een ruzie de opmerking naar haar hoofd geslingerd had: 'Trut, jij zou eens flink geneukt moeten worden, dan zou je wel anders piepen'."

56. Als U iets dergelijks zou overkomen als mevrouw Faber, hoe zou U dat dan vinden?

- 8 Vernederend 5
- 9 Beledigend 4
- 10 Belachelijk 4
- 11 Onhebbelijk 2

- 1 Angstaanjagend ☐ 2
- 2 Vervelend ☐ 32 1,0
- 3 Vlelend ☐ 1 (11x)
- 4 Doet me niets ☐ 10
- 5 Walgelijk ☐ 57
- 6 Weet niet _____ 1
- 7 Anders _____ 5

57. Met welke gevoelens zou U reageren als U iets dergelijks meemaakte als mevrouw Faber?

- 8 Verontwaardigd 1
- 9 Medelijden 1

- 1 Gevoel van spanning ☐ 7
- 2 Woede ☐ 69 1,0
- 3 Angst ☐ 5 (9x)
- 4 Doet me niets ☐ 10
- 5 Walging ☐ 37
- 6 Anders _____ 8
- 7 Beledigd _____ 1

58. Vindt U een situatie als die van mevrouw Faber erg?

Ik vind het helemaal niet erg 1 ☐ 1,2
Ik vind het wel erg 2 ☐ (1x)

Zo ja, wat vindt U er erg aan?

8 Idee dat mannen zo belangrijk zijn voor vrouwen

Cijfer
1 ☐ Dat ze beledigd wordt ☐
2 ☐ Dat ze als object gezien wordt ☐ 1 t/m 4
3 ☐ Dat ze bang wordt voor die man ☐
4 ☐ Dat ze een hekel krijgt aan mannen ☐
5 ☐ Dat ze als vrouw vernederd wordt ☐
6 ☐ Dat ze in haar omgeving weinig steun zal vinden, eerder uitgelachen wordt ☐
7 ☐ Anders

Als U iets erg vindt in de situatie van mevrouw Faber, wilt U dan datgene wat U het ergst vindt, een cijfer 1 geven, wat daarna komt een cijfer 2, en wat daarna komt een cijfer 3?

59. Vindt U de handelwijze van de man agressief? In welke mate?

Kunt U de mate van agressiviteit een cijfer geven? (Van 1 t/m 10).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	01 t/m 10
12	8	12	10	15	10	12	12	3	6	
Niet agressief					Heel erg agressief					

Het derde voorbeeld:

"Mevrouw Ganse vertelde dat zij een keer toen haar kachel kapot was, een kennis van haar gevraagd had hiernaar te kijken. Hij repareerde de kachel, maar verwachtte tot haar grote verbazing in ruil daarvoor een sexuele tegenprestatie. Ze zei dat ze wel geld wilde geven, maar niet van plan was op zijn vraag in te gaan. Hij werd kwaad en in hun gemeenschappelijke kennissenkring strooide hij praatjes rond dat zij een slet e.d. was."

60. Als U iets dergelijks zou overkomen als mevrouw Ganse, hoe zou U dat vinden?

9 Heel erg, verschrikkelijk, afschuwelijk, gemeen
10 Belachelijk
11 Rot

0,4

7

3

1

1 Angstaanjagend ☐ 14 1,0
2 Vervelend ☐ 46 (11x)
3 Vleiend ☐ 04
4 Doet me niets ☐ 5
5 Walgelijk ☐ 60
6 Weet niet 1
7 Anders 4

61. Met welke gevoelens zou U reageren als U iets dergelijks meemaakte als mevrouw Ganse?

1 Gevoel van spanning ☐ 17
2 Woede ☐ 80 1,0
3 Angst ☐ 15 (9x)
4 Gevoel van opwindning ☐ 5
5 Doet me niets ☐ 6
6 Walging ☐ 44
7 Anders 2
8 6
9 Gekwetstheid 0,4

62. Vindt U een situatie als die van mevrouw Ganse erg?

Ik vind het helemaal niet erg 1 ☐ 1,2
Ik vind het wel erg 2 ☐ (1x)

Zo ja, wat vindt U er erg aan?

10 Teleurstelling in kennis

11 Dat ze machteloos is

12 Dat hij de situatie misbruikt

Cijfer

1 ☐ Dat hij haar vernedert als vrouw ☐

2 ☐ Dat hij haar beledigt ☐

3 ☐ Dat hij haar naam besmeurt ☐

4 ☐ Dat ze het vertrouwen in de medemens

verliest ☐

5 ☐ Dat hij haar een oneerbaar voorstel doet .. ☐

6 ☐ Dat ze als object gezien wordt ☐

7 ☐ Dat ze in haar omgeving weinig steun

zal vinden ☐

8 ☐ Dat ze er moeilijk over zal kunnen praten. . ☐

9 ☐ Anders

0,1
(12x)

Als U iets erg vindt in de situatie van mevrouw Ganse, wilt U dan datgene wat U het ergst vindt, een cijfer 1 geven, wat daarna komt een cijfer 2, en wat daarna komt een cijfer 3?

63. Vindt U de handelwijze van de man agressief? In welke mate?

Kunt U de mate van agressiviteit een cijfer geven? (Van 1 t/m 10).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	01 t/m 10
6	3	5	5	12	15	13	22	9	11	(2x)

Niet agressief

Heel erg agressief

Het vierde voorbeeld:

"Meisje Van Ham vertelde dat zij een feestje had gegeven ter gelegenheid van haar nieuwe tweekamer-appartement. Op dat feestje kwam ook een vroegere klasgenoot van haar. Toen het laat geworden was, vroeg die vriend of hij bij haar kon blijven overnachten. Hij woonde in een andere stad en was met de trein gekomen. Het meisje zei dat hij wel op de sofa kon blijven slapen. Midden in de nacht kwam hij toch plotseling haar kamer binnen, overviel haar terwijl ze sliep en dwong haar met behulp van fysiek overwicht tot gemeenschap."

64. Als U iets dergelijks zou overkomen als meisje Van Ham, hoe zou U dat dan vinden?

8 Heel erg, kwalijk, afschuwelijk, verschrikkelijk

9 Eigen schuld

10 Rot

1 Angstaanjagend ☐ 55

2 Vervelend ☐ 29

3 Vleiend ☐ 1

4 Doet me niets ☐ 3

5 Walgelijk ☐ 56

6 Weet niet 2

7 Anders 3

1,0
(10x)

65. Met welke gevoelens zou U reageren als U iets dergelijks meemaakte als meisje Van Ham?

1 Gevoel van spanning ☐ 23

2 Woede ☐ 75

3 Angst ☐ 54

4 Doet me niets ☐ 0,4

5 Walgelijk ☐ 44

6 Weet niet 2

7 Anders 3

8 Vernederend 2

9 Paniek 2

1,0
(9x)

66. Vindt U een situatie als die van meisje Van Ham erg?

Zo ja, wat vindt U er erg aan?

- 12 Eigen schuld
13 Dat ze met fysiek geweld gedwongen wordt

Ik vind het helemaal niet erg 1 ☐ 1,2
Ik vind het wel erg 2 ☐ (1x)

Cijfer

- 1 ☐ Dat het gebeurt tegen haar wil ☐ 1 t/m 4
2 ☐ Dat ze machteloos is ☐ (13x)
3 ☐ Dat ze vernederd wordt ☐
4 ☐ Dat ze haar medemens niet kan vertrouwen ☐
5 ☐ Dat ze bang van mannen wordt ☐
6 ☐ Dat ze problemen met sexualiteit krijgt ☐
7 ☐ Dat ze als object behandeld wordt ☐
8 ☐ Dat ze er zo moeilijk over kan praten ☐
9 ☐ Dat ze weinig steun zal krijgen uit haar omgeving bij de verwerking van haar ervaring ☐
10 ☐ Dat het niet bestraft zal worden, ook al geeft ze het aan ☐
11 ☐ Anders

Als U iets erg vindt in de situatie van meisje Van Ham, wilt U dan datgene wat U het ergst vindt, een cijfer 1 geven, wat daarna komt een cijfer 2, en wat daarna komt een cijfer 3?

67. Vindt U de handelwijze van de man agressief? In welke mate?

Kunt U de mate van agressiviteit een cijfer geven? (Van 1 t/m 10).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	01 t/m 10
3	1	2	1	4	4	11	19	19	37	(2x)

Niet agressief Heel erg agressief

68. We hebben een aantal voorbeelden van ongewenste confrontaties gegeven. Sommige vrouwen hebben zo iets nooit zelf meegemaakt, anderen wel.

Heeft U weleens zo iets meegemaakt als we beschreven hebben? Ja ☐ 31 t/m 3
Nee ☐ 69 (1x)
Ik wil daar nog over nadenken* ☐

Als U nooit zo iets heeft meegemaakt, dan kunt U vraag 70 t/m vraag 73 overslaan.

Als U wel wat op dit gebied heeft meegemaakt, dan verzoeken wij U de volgende vragen te beantwoorden.

We hebben de vragen over ervaringen zo gericht en zakelijk mogelijk gesteld, omdat voor sommige vrouwen het naar bovenhalen van dergelijke vragen erg vervelend is. We zouden er erg blij mee zijn als U Uw ervaringen op papier wilt zetten en aan ons opsturen.

* Als U nog even wilt nadenken, ga door met vraag 74 en kom na vraag 85 er op terug.

69. Wat voor ervaring heeft U meegemaakt met bekende mannen wat betreft ongewenste confrontaties op seksueel gebied? Als U bij 1 ervaring meerdere antwoordcategorieën kan aankruisen, wilt U dat dan s.v.p. niet doen? Wilt U in dat geval dat aspect aankruisen dat U het meest ongewenst vond?

	Hoe vaak heeft U zoiets meegemaakt? als 1 t/m 8 (1x, 2x, 3x, 4x, af en toe, regelmatig, anders, kind)						
1 - Een bekende werd handtastelijk.	0	1	2	3	4	5	6
2 - Een bekende gebruikte een soort truc.	65	15	4	2	1	9	4
3 - Een bekende bood hulp aan, waarna hij iets verwachtte.	91	5	0,4	1	-	3	-
4 - Een bekende oefende een morele druk uit.	93	4	0,4	-	-	2	1
5 - Een bekende trachtte me te ontvoeren of ontvoerde me. (3 vrouwen)	99	1	-	-	-	0,4	-
6 - Een bekende dreigde met geweld. (5 vrouwen)	98	1	-	-	-	1	-
7 - Een bekende strooide lasterpraatjes rond. 19 ♀	93	4	1	0,4	-	1	1
8 - Een bekende overdonderde me. 33 ♀	87	8	2	0,4	-	3	0,4
9 - Partnerruil	98	2	0,4	-	-	-	0,4
10 _____							
11 Anders _____	97	2	-	-	-	-	0,4

70. Met wie had U deze ervaring(en)?

10 Neef 1
11 Anders 7

Aantal buurmänner etc .dat iets uit-
spookt kan variëren van 1 t/m 9

- 1 Kennis/vriend ☐ 63
2 Buurman ☐ 13 1 t/m 9
3 Klas- of studiegenoot ☐ (11x)
4 Collega ☐
5 Winkelier ☐
6 Vaste klant ☐
7 Kostganger ☐
8 Zwager
9 Oom

71. Hoe lang is het geleden dat U voor het laatst iets dergelijks heeft meegemaakt?

- Minder dan een jaar geleden ☐ 20 1 t/m 3
1 tot 5 jaar geleden ☐ 36 (1x)
Langer dan 5 jaar geleden ☐ 44

We willen U nu enkele vragen stellen over de ervaring die de meeste indruk op U heeft gemaakt.

72. Met welke gevoelens reageerde U op de situatie?

- 1 Ik was als het ware verdoofd ☐ 16
2 Ik was woedend ☐ 41 0,1
3 Ik was bang ☐ 16 (11x)
4 Ik voelde me gespannen ☐ 29
5 Het was net of het mij niet gebeurde ☐ 9
6 Ik voelde me misselijk ☐ 3
7 Anders, nl.: 16
8 Deed me niets 7
9 Verbaasd 7
10 Schuldig 0
11 Walgend 0

73. Had of heeft deze ervaring nog invloed op U?

Ja ☐ 1,2
Nee ☐ (1x)

Zo ja, wat voor soort invloed?

Heeft de ervaring nog steeds invloed of is het over?

	Dat is nog steeds zo	Dat is over	N.v.t.
1 - Ik voel(de) me daarna meer gespannen in bepaalde situaties.	52	20	28
2 - Ik vermijd (vermeed) daarna bepaalde situaties.	60	20	20
3 - Ik kan (kon) niet goed meer slapen.	6	24	71
4 - Mijn beleving van sexualiteit veranderde (is veranderd).	6	6	88
5 - Ik ben in het algemeen banger geworden.	37	-	63
6 - Ik heb (had) concentratiestoornissen.	7	7	87
7 - Anders, nl.: _____	71	21	7

1 t/m 3
(7x)

74. Heeft iemand in uw directe omgeving wel eens iets dergelijks meegemaakt dat U weet?

Ja ☐ 23,3 1,2
Nee ☐ 76,7 (1x)

Zo ja, heeft het bekend zijn met die ervaring invloed (gehad) op u?

Ja ☐ 37 1,2
Nee ☐ 63 (1x)

Zo ja, wat voor invloed?

- 1 Ik voelde me daarna in bepaalde situaties meer gespannen ☐ 25
2 Ik vermijd (vermeed) daarna bepaalde situaties ... ☐ 25
3 Ik ben in het algemeen banger geworden ☐ 17
4 Ik heb me tegen haar angstreukie afgezet ☐ 100
5 Anders, nl.: _____ 50

0,1
(5x)

75. Hoe groot acht U in het algemeen de kans dat een vrouw op opdringerige of herhaalde wijze geconfronteerd wordt met seksuele handelingen door een bekende man?
(Antwoord aangeven door een kruisje te zetten.)

Ik acht de kans

11 = Weet niet

heel klein

heel groot 01 t/m 11

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
2,6 14,8 14,4 15,6 20,- 9,8 11,5 8,1 1,5 2,2

(2x)

76. Hoe groot acht U in het algemeen de kans dat een vrouw door een bekende man gedwongen wordt tot seksuele handelingen tegen haar wil?

Ik acht de kans

11 = Weet niet

heel klein

heel groot 01 t/m 11

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
15,5 19,9 20,7 12,5 14,4 8,1 3,7 3,7 0,7 0,7

(2x)

77. Houdt U zelf wel eens rekening met de mogelijkheid dat U lastig gevallen zou kunnen worden door een bekende man?

Nee, nooit ☐ 56
Is totaal van de perso(o)n(en) afhankelijk, maar ik
hou er wel rekening mee ☐ 31 (1x)
Ik ben meestal wel op mijn hoede ☐ 13

1 t/m 3

78. Ontmoet U weleens mannelijke vrienden, kennissen, buren, kollega's e.d. alleen?	Ja	1 ☐ 2	3 ☐ 4	5 ☐ 6	7 ☐ 8	9 ☐ 10	1 t/m 3 (1x)
	Haast nooit	2 ☐ 3	4 ☐ 5	6 ☐ 7	8 ☐ 9	10 ☐ 11	
	Nooit	3 ☐ 4	5 ☐ 6	7 ☐ 8	9 ☐ 10	11 ☐ 12	
79. Was dat vroeger anders dan nu?	Ja 1 ☐ 2	3 ☐ 4	5 ☐ 6	7 ☐ 8	9 ☐ 10	11 ☐ 12	1, 2 (1x)
	Nee 2 ☐ 3	4 ☐ 5	6 ☐ 7	8 ☐ 9	10 ☐ 11	12 ☐ 13	
80. Wat is er in uw situatie veranderd?							1, 2 (1x)
	<u>Kennissenkring is nu groter</u>						1 43
	<u>Kennissenkring is nu kleiner</u>						2 57
81. Verkeert U weleens zonder uw partner (of ouders) in een gezelschap met veel mannelijke kennissen, kollega's, vrienden etc.?	Eigenlijk nooit	1 ☐ 2	3 ☐ 4	5 ☐ 6	7 ☐ 8	9 ☐ 10	1 t/m 4 (1x)
	Het komt weleens voor	2 ☐ 3	4 ☐ 5	6 ☐ 7	8 ☐ 9	10 ☐ 11	
	Zo af en toe	3 ☐ 4	5 ☐ 6	7 ☐ 8	9 ☐ 10	11 ☐ 12	
	Regelmatig	4 ☐ 5	6 ☐ 7	8 ☐ 9	10 ☐ 11	12 ☐ 13	

Hieronder volgen een aantal situaties, die sommige vrouwen onveilig vinden, omdat zij denken aan de mogelijkheid lastig gevallen te worden op seksueel gebied, sommige vrouwen voelen zich eerder ongemakkelijk, andere vrouwen hebben daar geen last van. Sommige vrouwen vermijden sommige situaties, anderen weer niet.

Kunt U aangeven hoe U een bepaalde situatie beoordeelt, of U een bepaalde situatie vermijdt en waarom.

- 82.

[illegible]

zie bijlage 7 b

Een bekende thuis te vragen als U weet een periode alleen te zijn en U geen seksueel contact wil.

Een bekende in huis te laten overnachten als U alleen bent en U beslist geen seksueel contact wil.

Op uitnodiging van een oppervlakkige bekende
ingaan om een kopje koffie in de stad te gaan
drinken (als U geen seksueel contact wil).

Op een uitnodiging van een vriend ingaan om in de stad te gaan eten (als U geen seksueel contact wil).

Hulp aannemen van een vriend (als U geen seksueel contact wil).

Hulp aannemen van een oppervlakkige bekende
(als U geen seksueel contact wil).

Ingaan op een uitnodiging om na afloop van een feestje een kopje koffie te gaan drinken bij een man alleen thuis (als U geen seksueel contact wil).

Met een oppervlakkige kennis op stap gaan zonder al te veel geld bij je te hebben (als U geen seksueel contact wil).

Met een vriend op stap gaan zonder al te veel geld bij je te hebben (als U geen seksueel contact wil).

83. Sommige vrouwen vertellen dat zij in hun achterhoofd meestal rekening houden met de mogelijkheid dat zij lastig gevallen zouden kunnen worden. Zij vinden het echter te beperkend om allerlei situaties te vermijden. Zij bereiden zichzelf als het ware voor op de mogelijkheid van ongewenste initiatieven e.d. Hieronder volgen een aantal voorbeelden van hoe sommige vrouwen handelen.

Wilt U aangeven of U ook dergelijke handelwijzen om reden van ongewenste initiatieven volgt en als uw manier van doen er niet bij staat, wilt U deze dan zo kort mogelijk omschrijven?

1- Door als je naar een bekende toegaat, duidelijk te maken dat hij er niets van moet verwachten (als jij geen seksueel contact wil)	☐ 21	0,1
2- Door als een bekende onverwachts op bezoek komt, eerst langdurig over eventueel partner en kinderen van hem of jou te praten (als je geen seksueel contact wil)	☐ 8	(8x)
3- Door in gezelschap van bekenden zo koel en afstandelijk mogelijk te blijven (als je geen seksueel contact wil)	☐ 18	
4- Door als het gesprek met bekenden op sexualiteit komt, het zo snel mogelijk op een ander onderwerp te brengen (als je geen seksueel contact wil)	☐ 22	
5- Door als je uitgaat met een bekende altijd naar een plaats te gaan waar je de mensen en de omstandigheden kent (als je geen seksueel contact wil)	☐ 37	
6- Door als je uitgaat altijd voldoende geld bij je te hebben, zodat je weet dat je niet in een financieel afhankelijke situatie terecht zal komen	☐ 70	
7- Anders	1	
8- Afstandelijk doen, afhankelijk van de persoon	5	

84. Sommige vrouwen gaan plotseling op scherp staan, zijn op hun hoede, als er iets bepaalds voorvalt. Wilt U bij Uzelf nagaan of U door onderbeschreven voorvallen op scherp gaat staan om reden van ongewenste initiatieven? Misschien weet U zich voorvallen te herinneren, die U hier niet bij ziet staan, wilt U deze dan opschrijven?

1- Als je met z'n tweeën in een kamer bent en hij doet plotseling de deur op slot	☐ 95	0,1
2- Als het gespreksonderwerp steeds op sexualiteit uitmondt	☐ 80	(6x)
3- Als een jongen (man) meisjes (vrouwen) die niet vaak met een jongen (man) naar bed willen, trutten vindt	☐ 46	
4- Als een jongen (man) zegt dat sinds de pil er is, er geen enkele belemmering bestaat om met elkaar naar bed te gaan	☐ 57	
5- Als een man voor de grap aanhalig is	7	
6- Anders	1	

85. Sommige vrouwen hebben een verdedigingsstrategie bedacht voor het geval een bekende te opdringerig wordt.

Heeft U zo'n verdedigingsstrategie, en zo ja, welke?

8 Het over een andere boeg gooien	4	
9 Zeggen dat ik weg moet	1	
10 Praten over hobbies van man	0	
1 Zeggen dat je een geslachtsziekte hebt	☐ 2	0,1
2 Zeggen dat je menstrueert	☐ 11	(10x)
3 Zeggen dat je getrouwd bent	☐ 26	
4 Beginnen te praten over erge ziekten en zwerende wonden	☐ 1	
5 Heel kwaad worden	☐ 41	
6 Beginnen te informeren naar eventuele vrouw en/of kinderen van hem	☐ 28	
7 Anders	16	

Autoriteiten

Men hoort tegenwoordig weleens dat een vrouw gekonfronteerd wordt met bepaalde seksuele verlangens door een man die een belangrijke maatschappelijke positie heeft. Een positie, waarin hij beslissingen kan nemen, die de levensloop van iemand kunnen veranderen. Zoals een medisch deskundige, een psychologisch deskundige, een docent, leraar, instructeur, dominee, pastoor, een huisbaas, politie, militair of een invloedrijke gemeentelijke- of rijksambtenaar, werkgever of chef van de afdeling.

Soms moet dit gezien worden als een poging om contact te maken en maakt het voor het gedrag van de man niet uit of een vrouw dergelijke initiatieven afwijst of niet. Soms maakt het wel uit of een vrouw zijn initiatieven afwijst, omdat de deskundige van zijn machtspositie gebruik maakt, bijv. door veel te zware kritiek uit te oefenen, te ontmoedigen, belangrijke dingen tegen te houden, te dreigen met economische sankties, etc.

Mevrouw Imke vertelde dat haar arts haar altijd vroeg zich helemaal uit te kleden voor onderzoek, ook al kwam zij bij hem voor een verkoudheid. (ongewenst initiatief I)

Mevrouw Jonge vertelde dat zij door de instructeur van wie zij autorijles had, steeds zogenaamd toevallig werd aange- raakt. Ook keek hij nogal uitkledend naar haar en maakte hij vaak seksuele toespelingen. Ze merkte dat hij verschillend reageerde als zij daar op inging of als zij het negeerde: in het laatste geval maakte hij op alles wat ze deed op- en aan- merkingen. Dan werd ze vreselijk zenuwachtig. (fysiek seksueel geweld)

Mevrouw Klint vertelde dat een man van de Gemeentelijke Huisvestingsdienst inlichtingen kwam inwinnen over haar woning. Mevrouw Klint woonde anderhalf jaar op een étage, maar had geen woonvergunning. De man zei dat hij een positief advies voor een woonvergunning kon uitbrengen, maar dan moest mevrouw Klint daar wel iets tegenover stellen, door met hem naar bed te gaan. Bij negatief advies van hem zou ze binnen een maand op straat staan.

(psychisch seksueel geweld 1)

Mevrouw De Loo vertelde dat haar werkgever steeds als zij in een bepaalde hoek van het vertrek moest zijn, vlak achter haar kwam staan. Als ze weer terug naar haar plaats wilde, dan kon ze dat niet doen zonder hem aan te raken. Op een gegeven moment zei ze daar wat van. Hij werd toen erg kwaad en dreigde haar te ontslaan als ze zo gefrustreerd deed.

(psychisch seksueel geweld 2)

We willen nu enkele vragen stellen aan de hand van de voorbeelden, die we gegeven hebben.

Het eerste voorbeeld:

"Mevrouw Imke vertelde dat haar arts altijd aan haar vroeg zich helemaal uit te kleden voor onderzoek, ook al kwam zij bij hem voor een verkoudheid."

86. Als U iets dergelijks zou overkomen als mevrouw Imke, hoe zou U dat vinden?	1 Angstaanjagend	☐ 7	0,1
(10x)
	2 Vervelend	☐ 65	
	3 Vleidend	☐ -	
8 Vernederend	4 Doet me niets	☐ 5	
9 Vreemd, flauwekul	5 Walgelijk	☐ 27	
10 Afschuwelijk	6 Weet niet	1	
	7 Anders	8	
87. Met welke gevoelens zou U reageren als U iets dergelijks meemaakte als mevrouw Imke?	1 Gevoel van spanning	☐ 32	0,1
(10x)
	2 Woede	☐ 41	
8 Verbazing	3 Angst	☐ 8	
9 Machteloze gevoelens	4 Doet me niets	☐ 7	
10 Vernedering, beschaamd	5 Walging	☐ 20	
11 Zou zo iets nooit doen	6 Weet niet	2	
	7 Anders	17	

88. Vindt U een situatie als die van mevrouw Imke erg?

Ik vind het helemaal niet erg ☐ 9 1,2
Ik vind het wel erg ☐ 90 (1x)

Als U het wel erg vindt, wat vindt U er dan erg aan?

- Cijfer
- 1 ☐ Dat die man z'n positie misbruikt ☐ 1 t/m 4
2 ☐ Dat ze niet meer weet wie ze vertrouwen kan ☐ (8x)
3 ☐ Dat ze vrij machteloos is ☐
4 ☐ Dat ze geen erkenning van haar omgeving krijgt ☐
5 ☐ Dat ze ervan in de war raakt ☐
6 ☐ Dat ze vernederd wordt ☐
7 ☐ Ik vind het ziekelijk
8 Anders

Als U iets erg vindt in de situatie van mevrouw Imke, wilt U dan datgene wat U het ergst vindt, een cijfer 1 geven, wat daarna komt een cijfer 2, en wat daarna komt een cijfer 3?

89. Vindt U de handelwijze van de man agressief? In welke mate?

Kunt U de mate van agressiviteit een cijfer geven? (Van 1 t/m 10).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	01 t/m 10
20	14	11	8	8	6	14	10	2	8	(2x)
Niet agressief					Heel erg agressief					

Het tweede voorbeeld:

"Mevrouw Jonge vertelde dat zij door de instructeur van wie zij autorijles had, steeds zogenaamd toevallig aangeraakt werd. Ook keek hij haar nogal uitkledend aan en maakte seksuele toespelingen.

Ze merkte dat hij verschillend reageerde als zij daar op inging of als zij het negeerde: in het laatste geval maakte hij op alles wat ze deed op- en aanmerkingen. Dan werd ze daar vreselijk zenuwachtig van. Ze speelde het spelletje daarom maar mee. Een keer liet hij haar naar een stille buitenweg rijden en dwong haar met fysieke overmacht tot gemeenschap."

90. Als U iets dergelijks zou overkomen als mevrouw Jonge, hoe zou U dat vinden?

8 Onnozel 1
9 Verbazingwekkend 0
10 Irritant 1

- 1 Angstaanjagend ☐ 51
2 Vervelend ☐ 35 0,1
3 Vleiend ☐ 0 (10x)
4 Doet me niets ☐ 1
5 Walgelijk ☐ 62
6 Weet niet 1
7 Anders 7

91. Met welke gevoelens zou U reageren, als U iets meemaakte als mevrouw Jonge?

8 Vernederd 0
9 Beledigd 0
10 Machteloos 1
11 Afkeer 1

- 1 Gevoel van spanning ☐ 26
2 Woede ☐ 73 0,1
3 Angst ☐ 46 (11x)
4 Doet me niets ☐ 2
5 Walging ☐ 48
6 Weet niet 2
7 Anders 3

92. Vindt U een situatie als die van mevrouw Jonge erg?

Ik vind het helemaal niet erg 1 ☐ 1,2
Ik vind het wel erg 2 ☐ (1x)

Als U het wel erg vindt, wat vindt U er dan erg aan?

- Cijfer
- 1 ☐ Dat die man z'n positie misbruikt ☐ 1 t/m 4
2 ☐ Dat ze niet meer weet wie ze vertrouwen kan ☐ (10x)
3 ☐ Dat ze machteloos is ☐
4 ☐ Dat haar omgeving weinig begrip voor haar zal hebben ☐
5 ☐ Dat ze ervan in de war raakt ☐
6 ☐ Dat ze erg bang kan worden ☐
7 ☐ Dat hij haar oneerbaar benadert ☐
8 ☐ Dat ze bang is dat hij haar zal vermoorden ☐
9 ☐ Dat ze vernederd wordt ☐
10 ☐ Anders, nl.

Als U iets erg vindt in de situatie van mevrouw Jonge, wilt U dan datgene wat U het ergst vindt, een cijfer 1 geven, wat daarna komt een cijfer 2, en wat daarna komt een cijfer 3?

93. Vindt U de handelwijze van de man agressief? In welke mate?

Kunt U de mate van agressiviteit een cijfer geven? (Van 1 t/m 10).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	01 t/m 10
2	3	3	4	5	5	10	23	16	30	(2x)

Niet agressief Heel erg agressief

Het derde voorbeeld:

"Mevrouw Klint vertelde dat een man van de Gemeentelijke Huisvestingsdienst inlichtingen kwam inwinnen over haar woning. Mevrouw Klint woonde anderhalf jaar op een étage maar had geen woonvergunning. De man zei dat hij wel een positief advies voor een woonvergunning kon uitbrengen, maar dan moest mevrouw Klint daar wel iets tegenover stellen door met hem naar bed te gaan. Bij negatief advies van hem zou ze binnen een maand op straat staan."

94. Als U iets dergelijks zou overkomen als mevrouw Klint, hoe zou U dat dan vinden?

- 8 Heel erg, afschuwelijk, verschrikkelijk, kwalijk 8
9 Geen stijl, gemeen, rotstreek 2
10 Vernederend 3

- 1 Angstaanjagend ☐ 28
2 Vervelend ☐ 30
3 Vleidend ☐ 1
4 Doet me niets ☐ 3
5 Walgelig ☐ 69
6 Weet niet 0
7 Anders 6

95. Met welke gevoelens zou U reageren als U iets dergelijks meemaakte als mevrouw Klint?

- 8 Opstandigheid 0
9 Iets aan situatie doen 4

- 1 Gevoel van spanning ☐ 22
2 Woede ☐ 86
3 Angst ☐ 27
4 Doet me niets ☐ 0
5 Walging ☐ 45
6 Weet niet 1
7 Anders 3

96. Vindt U een situatie als die van mevrouw Klint erg?

Ik vind het helemaal niet erg 1,2 (1x)
 Ik vind het wel erg 1 1
 2 99

Cijfer

Als U het wel erg vindt, wat vindt U er dan erg aan?

1 ☐ Dat die man z'n positie misbruikt ☐ 1 t/m 4
 2 ☐ Dat ze niet meer weet wie ze vertrouwen kan ☐ (7x)
 3 ☐ Dat ze geen erkenning van haar omgeving krijgt ☐
 4 ☐ Dat haar omgeving weinig begrip voor haar zal hebben ☐
 5 ☐ Dat ze machteloos is ☐
 6 ☐ Dat ze ervan in de war raakt ☐
 7 ☐ Anders, nl.:

Als U iets erg vindt in de situatie van mevrouw Klint, wilt U dan datgene wat U het ergst vindt, een cijfer 1 geven, wat daarna komt een cijfer 2, en wat daarna komt een cijfer 3?

97. Vindt U de handelwijze van de man agressief? In welke mate?

Kunt U de mate van agressiviteit een cijfer geven? (Van 1 t/m 10).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	01 t/m 10
4	4	5	6	5	8	15	21	17	15	(2x)

Niet agressief Heel erg agressief

Het vierde voorbeeld:

"Mevrouw De Loo vertelde dat haar werkgever steeds als hij in een bepaalde hoek van het vertrek moest zijn, vlak achter haar kwam staan.

Als ze weer terug naar haar plaats wilde, dan kon ze dat niet doen zonder hem aan te raken. Op een gegeven moment zei ze daar wat van. Hij werd toen erg kwaad en dreigde haar te ontslaan als ze zo gefrustreerd deed."

98. Als U iets dergelijks zou overkomen als mevrouw De Loo, hoe zou U dat vinden?

7 Anders 5
 8 Vernederend 2

1 Angstaanjagend ☐ 12
 2 Vervelend ☐ 67 0,1
 3 Vleiend ☐ 0 (8x)
 4 Doet me niets ☐ 5
 5 Walgelijk ☐ 44
 6 Weet niet 0

99. Met welke gevoelens zou U reageren als U iets dergelijks meemaakte als mevrouw De Loo?

8 0
 9 Geïrriteerd 1
 10 Onmacht 3

1 Gevoel van spanning ☐ 30
 2 Woede ☐ 75 0,1
 3 Angst ☐ 16 (10x)
 4 Doet me niets ☐ 2
 5 Walging ☐ 31
 6 Weet niet 1
 7 Anders 4

100. Vindt U een situatie als die van mevrouw De Loo erg?

Ik vind het helemaal niet erg 1,2 (1x) 1 ☐ 4
Ik vind het wel erg 2 ☐ 96

Als U het wel erg vindt, wat vindt U er dan erg aan?

Cijfer

1 ☐ Dat die man z'n positie misbruikt ☐
2 ☐ Dat ze niet meer weet wie ze vertrouwen kan ☐ 1 t/m 4
3 ☐ Dat ze machteloos is ☐ (9x)
4 ☐ Dat ze ervan in de war raakt ☐
5 ☐ Dat ze er economisch op achteruit kan gaan ☐
6 ☐ Dat ze vernederd wordt ☐
7 ☐ Dat ze als object gezien wordt ☐
8 ☐ Anders, nl.:
9 ☐ Dat ze belemmerd wordt in haar werk

Als U iets erg vindt in de situatie van mevrouw De Loo, wilt U dan datgene wat U het ergst vindt, een cijfer 1 geven, wat daarna komt een cijfer 2, en wat daarna komt een cijfer 3?

101. Vindt U de handelwijze van de man agressief? In welke mate?

Kunt U de mate van agressiviteit een cijfer geven? (Van 1 t/m 10).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	01 t/m 10
5	4	8	7	10	11	17	21	8	11	(2x)
Niet agressief										Heel erg agressief

102. We hebben nu een aantal voorbeelden van ongewenste confrontaties met autoriteiten gegeven. Sommige vrouwen hebben nooit zoiets zelf meegemaakt, anderen wel.

Heeft U weleens zoiets meegemaakt als we beschreven hebben?

Ja 1 t/m 3 (1x) 1 ☐ 25,4
Nee 2 ☐ 73,8
Daar wil ik even over nadenken* 3 ☐ 0,4

Als U nooit iets op dit gebied heeft meegemaakt, dan kunt U vraag 102 t/m vraag 108 overslaan.

Als U wel wat op dit gebied heeft meegemaakt, dan verzoeken wij U de volgende vragen te beantwoorden. Wij hebben de vragen over ervaringen zo gericht en zakelijk mogelijk gesteld, omdat voor sommige vrouwen het naar bovenhalen van dergelijke ervaringen erg vervelend is. Wilt U meer over Uw ervaringen vertellen, iets waar we erg blij mee zouden zijn, dan vragen we U Uw ervaringen op papier te zetten en aan ons op te sturen.

* Als U nog even wilt nadenken ga door met vraag 108 en kom er na vraag 111 op terug.

103. Wat voor ervaring heeft U meegemaakt met autoriteiten wat betreft ongewenste confrontaties op sexueel gebied? Als U bij 1 ervaring meerdere antwoordcategorieën kan aankruisen, wilt U dat dan s.v.p. niet doen? Wilt U in dat geval dat aspect aankruisen, dat U het meest ongewenst vond?

	Hoe vaak heeft U zo iets meegemaakt? (1x, 2x, 3x, 4x, af en toe, regelmatig, anders, kind)								als	1 t/m 8 (13x)
1 - Hij werd handtastelijk.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	84	6	1	1	-	3	5	-	-	-
2 - Hij vroeg me me te ontbloten zonder duidelijke reden.	94	3	0	0	0		2	-	-	-
3 - Hij maakte seksuele opmerkingen.	90	2	0	0	0	3	5	-	-	-
4 - Hij kleepte me met z'n ogen uit.	94	0	-	0	-	1	4	-	-	-
5 - Hij stond veel dichterbij dan nodig was.	87	2	-	0	0	5	6	-	-	-
6 - Hij dreigde met bij zijn beroep horende machtsmiddelen.	97	1	-	0	-	1	1	-	-	-
7 - Hij paste die machtsmiddelen toe.	98	2	-		-			-	-	-
8 - Hij dreigde met geweld.	99	1	-	-	-	-		-	-	-
9 - Hij gebruikte geweld.	99	1	-	-	-	-	0	-	-	-
10 - Hij probeerde me te overdonderen.	95	3	-	-	-	2	1	-	-	-
11 - Baas kleepte zich uit	97	2	-	-	-			-	1	-
12 - Hij reed tegen mij aan	100		-	-	-		0	-		-
13 - Anders	100	0	-	-	-	0		-	-	-

104. Met wie had U deze ervaring(en)?

1 t/m 9 is aantal werkgevers etc. waarmee ervaring

- 1 t/m 9 (6x)
- 1 Werkgever, chef, opzichter e.d. ☐ 44
- 2 Docent, leraar, instructeur, onderwijzer, professor ☐ 22
- 3 Psychotherapeut, arts, psychiater, gynaecoloog, sociaal werker ☐ 34
- 4 Politie, militair, jurist ☐ -
- 5 Belangrijke ambtenaar van de Gemeente of het Rijk (belastingambtenaar, ambtenaar van de Sociale Dienst) ☐ 5
- 6 Andere autoriteitspersonen, nl.: _____ ☐ 4

105. Hoe lang is het geleden dat U voor het laatst iets dergelijks heeft meegemaakt?

- Minder dan 1 jaar geleden ☐ 9
- 1 tot 5 jaar geleden ☐ 20
- Langer dan 5 jaar geleden ☐ 70
- 1 t/m 3 (1x)

Wij willen een vraag stellen over de ervaring die de meeste indruk op U heeft gemaakt.

106. Hoe lang geleden is het dat U dit meemaakte?

- Minder dan 1 jaar geleden ☐ 6
- Van 1 tot 5 jaar geleden ☐ 22
- Meer dan 5 jaar geleden ☐ 72
- 1 t/m 3 (1x)

107. Met welke gevoelens reageerde U op de situatie?

- 11 Ik trok het me niet aan 2
12 Rustig en beheerst 2
13 Ik besepte het niet zo goed 4
14 Weggegaan 0

- 1 Ik was als het ware verdoofd ☐ 18
2 Ik was woedend ☐ 41 0,1
3 Ik was bang ☐ 7 (14x)
4 Ik voelde me erg gespannen ☐ 42
5 Het was net alsof dat mij niet gebeurde ☐ 8
6 Ik voelde me misselijk ☐ 12
7 Ik voelde me vernederd ☐ 24
8 Ik voelde me schuldig ☐ 10
9 Ik schaamde me ☐ 22
10 Anders, nl.: 17

108. Had en heeft deze ervaring nog invloed op U?

Ja ☐
Nee ☐

Zo ja, wat voor soort invloed?

Heeft het nog steeds invloed of niet?

	Dat is nog steeds zo 1	Dat is over 2	N.v.t. 0+3	1 t/m 3 (10x)
1 - Ik voel(de) me daarna meer gespannen in bepaalde situaties.	57	7	36	
2 - Ik vermijd (vermeed) daarna bepaalde situaties.	25	42	33	
3 - Ik kan (kon) niet goed meer slapen.	-	30	70	
4 - Ik heb (had) daarna concentratiestoornissen.	20	10	70	
5 - Ik ben (ging) gaan twifelen aan mijn eigen capaciteiten.	46	-	55	
6 - Ik ben (werd) in het algemeen banger (geworden).	20	10	70	
7 - M'n beleving van sexualiteit veranderde (is veranderd).	-	-	100	
8 - Anders				
9 - Overstuur				
10 - Invloed opvoeding kinderen				

109. Heeft iemand in Uw directe omgeving weleens iets dergelijks meegemaakt dat U weet?

Ja 1 ☐ 23,7 1,2
Nee 2 ☐ 75,9 (1x)

Zo ja, heeft het bekend zijn met die ervaring invloed (gehad) op U?

Ja 1 ☐ 35 1,2
Nee 2 ☐ 65 (1x)

110. Hoe groot acht U de kans dat een vrouw op een dergelijke wijze lastig gevallen wordt door een man op een "belangrijke" maatschappelijke positie?

Ik acht de kans 11 = geen idee

heel klein

heel groot

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 01 t/m 11
0,7 8,1 9,9 15,4 19,0 10,6 14,3 13,6 2,9 5,5 (2x)

111. Houdt U er weleens rekening mee dat een man op een "belangrijke" positie de macht die aan zijn positie verbonden is op een negatieve manier zou kunnen toepassen?
Nee, nooit	1	☐	57
Ja, soms	2	☐	36
Ja, meestal wel	3	☐	7

Zo ja, op wat voor manier houdt U daar rekening mee?

Hieronder volgen enkele voorbeelden van hoe sommige vrouwen er rekening mee houden.

Wilt U aangeven of U ook een dergelijke handelwijze volgt en als Uw manier van doen er niet bij staat, wilt U deze dan zo kort mogelijk beschrijven?

1 - Door je vanaf het begin zo koel en zakelijk mogelijk op te stellen	☐	32	
2 - Door steeds te benadrukken dat je echtgenoot of vriend hebt (ook al is dit niet zo)	☐	11	01
3 - Door zich weinig sexy te kleden	☐	11	(8x)
4 - Door meteen zeer scherp te reageren als er toespelingen met sexuele inhoud gemaakt worden	☐	18	
5 - Mede om deze reden zoveel mogelijk een vrouwelijk persoon in een "belangrijke" positie te kiezen	☐	11	
6 - Anders			3
7 - Weet niet			2
8 - Ik ben altijd op mijn hoede			0

Gezins- en familieleden

Het gebeurt weleens dat een man een vrouw of meisje dwingt tot seksuele handelingen, terwijl zij economisch en emotioneel van hem afhankelijk is. Dit kan een vaste partner zijn, zoals echtgenoot of verloofde, maar ook een familielid, zoals vader, oom of oudere broer.

In het geval van de echtgenoot (of vriend/verloofde) kan het zijn dat deze van een vrouw eist om aan zijn seksuele verlangens tegemoet te komen. Het kan hierbij gaan om vaker gemeenschap te hebben dan de vrouw zelf wil, of om het toepassen van allerlei seksuele variaties. Maar ook om partnerruil, naakt poseren voor pornofilms, sex met derden om geld mee te verdienen of verkrachting. Het gaat ons niet om de situaties waarin de vrouw echt hetzelfde wenst als de man, maar om die situaties waarin de vrouw niet op de verlangens van de man wil ingaan, of dit alleen doet uit plichtsbef. In het geval van de familieleden kan het zijn dat een klein meisje seksueel benaderd wordt door een volwassen man (zoals een oom, vader of oudere broer). Hij doet dit bijvoorbeeld door haar op een bepaalde manier aan te raken, seksuele spelletjes met haar te doen, zich in haar bijzijn te masturberen of door gemeenschap met haar te hebben.

Mevrouw Mertens vertelde dat haar man vond dat het de plicht van een vrouw is met haar echtgenoot naar bed te gaan. Hij wil heel vaak en zelf had ze er meestal helemaal geen zin in. Als ze protesteerde werd de sfeer in huis voor lange tijd om te snijden. Een tijd lang zorgde ze ervoor altijd later op te blijven dan haar man en eerder op te staan. Ze kreeg hierdoor wel een behoorlijk slaapgebrek, maar voorkwam tenminste ruzie en gemeenschap. (psychisch seksueel geweld 1)

Mevrouw Not vertelde dat haar man vaak pornobladen las en dan van haar vroeg om hetzelfde te doen als hij daarin gelezen had. Soms waren daar seksuele handelingen bij, waar ze een vreselijke hekel aan had. Als ze zei dat ze er geen zin in had, dan dreigde hij dat hij naar een vriendin zou gaan, die het wel allemaal voor hem deed en het grootste deel van zijn inkomen aan die vriendin te besteden. (psychisch seksueel geweld 2)

Mevrouw Ooms vertelde dat haar man altijd fikse ruzie maakte als hij vond dat zij iets niet goed deed in het huishouden, vaak sloeg hij haar dan. Om het weer goed te maken wilde hij dan met haar naar bed, als ze dit weigerde werd hij opnieuw kwaad en begon haar weer te slaan en dwong haar tot gemeenschap. (fysiek seksueel geweld)

Mevrouw Peters vertelde dat ze toen ze een kind was, tijdens familie-feestjes weleens betast werd door een oom van haar. Hij vroeg haar of ze al borstjes had en probeerde haar onder haar rokje te voelen. (machtsmisbruik, oom)

Meisje Quartel vertelde dat haar vader haar van alle kanten verwendte toen ze een jaar of 8 was. Als hij weer eens iets moois voor haar had gekocht, bracht hij haar 's avonds naar bed. Hij begon dan allerlei seksuele spelletjes met haar en probeerde gemeenschap met haar te hebben. (machtsmisbruik, vader)

We willen U nu enkele vragen stellen aan de hand van de voorbeelden, die we gegeven hebben.

Het eerste voorbeeld:

"Mevrouw Mertens vertelde dat haar man vond dat het de plicht van een vrouw is om met haar echtgenoot naar bed te gaan. Hij wil heel vaak en zelf had ze er meestal helemaal geen zin in. Als ze protesteerde werd de sfeer in huis voor lange tijd om te snijden. Een tijd lang zorgde ze ervoor altijd later op te blijven dan haar man en eerder op te staan. Zij kreeg hierdoor wel een behoorlijk slaapgebrek, maar voorkwam tenminste ruzie en gemeenschap."

112. Als U in een situatie zoals die van mevrouw Mertens zou zitten, hoe zou U dat vinden?	1 Angstaanjagend	☐ 11	0,1
(10x)
8 Verschrikkelijk, heel erg, heel triest, naar, afschuwelijk	2 Vervelend	☐ 42	
9 Belachelijk	3 Opwindend	☐ 1	
10 Ongezond	4 Doet me niets	☐ 1	
	5 Afschuwelijk	☐ 58	
	6 Weet niet	1	
	7 Anders	5	
113. Met welke gevoelens zou U reageren als U zo iets meemaakte?	1 Gevoel van spanning	☐ 58	0,1
(9x)
8 Onzeker	2 Woede	☐ 36	
9 Machteloos	3 Angst	☐ 15	
	4 Doet me niets	☐ 1	
	5 Walging	☐ 26	
	6 Weet niet	2	
	7 Anders	6	

1,2 (1x)

114. Vindt U een situatie zoals die van mevrouw Mertens erg?

Ik vind het niet erg 1 ☐ 4
Ik vind het wel erg 2 ☐ 97

Zo ja, wat vindt U er erg aan?

Cijfer

1 ☐ Dat ze vernederd wordt ☐
2 ☐ Dat ze haar eigen gang niet kan gaan ☐ 1 t/m 4
3 ☐ Dat ze haar man niet kan vertrouwen ☐ (9x)
4 ☐ Dat haar gezondheid ondermijnd wordt... ☐
5 ☐ Dat haar zelfvertrouwen (zelfrespect) ondermijnd wordt ☐
6 ☐ Dat er geen rekening wordt gehouden met haar seksuele verlangens ☐
7 ☐ Anders, nl.:

Als U iets erg vindt in de situatie van mevrouw Mertens, wilt U dan datgene wat U het ergst vindt, een cijfer 1 geven, wat daarna komt een cijfer 2, en wat daarna komt een cijfer 3?

115. Vindt U de handelwijze van de man agressief? In welke mate?

Kunt U de mate van agressiviteit een cijfer geven? (Van 1 t/m 10).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	01 t/m 10
8	5	9	6	11	12	12	20	10	7	(2x)

Niet agressief Heel erg agressief

Het tweede voorbeeld:

"Mevrouw Not vertelde dat haar man vaak pornobladen las en dan van haar vroeg om hetzelfde te doen als hij daarin gelezen had. Soms waren daar seksuele handelingen bij waar ze een vreselijke hekel aan had. Als ze zei dat ze er geen zin in had, dan dreigde hij dat hij naar een vriendin zou gaan, die het wel allemaal voor hem deed en het grootste deel van zijn inkomen met die vriendin te besteden."

116. Als U in een situatie als die van mevrouw Not zou zitten, hoe zou U dat vinden?

1 Angstaanjagend ☐ 13
2 Vervelend ☐ 24 0,1
3 Opwindend ☐ 0 (7x)
4 Doet me niets ☐ 2
5 Afschuwelijk ☐ 82
6 Weet niet 1
7 Anders 9

117. Met welke gevoelens zou U reageren als U zo iets meemaakte?

8 Relatie verbreken 3
9 Teleurstelling, verkillling 2
10 Afkeer, verachting 1

1 Gevoel van spanning ☐ 24 0,1
2 Woede ☐ 62 (10x)
3 Angst ☐ 16
4 Doet me niets ☐ 2
5 Walging ☐ 60
6 Weet niet 0
7 Anders 3

118. Vindt U een situatie als die van mevrouw Not erg?

Ik vind het niet erg 1 ☐ 2
Ik vind het wel erg 2 ☐ 2

1,2 (1x)

Zo ja, wat vindt U er erg aan?

9 Chantage

Cijfer

1 ☐ Dat ze vernederd wordt ☐ 1 t/m 4
2 ☐ Dat ze het vertrouwen in haar man verliest ☐ (8x)
3 ☐ Dat haar zelfvertrouwen (zelfrespect) wordt ondermijnd ☐
4 ☐ Dat ze als object wordt behandeld ☐
5 ☐ Dat er geen rekening wordt gehouden met haar sexuele verlangens ☐
6 ☐ Dat ze er waarschijnlijk met niemand over zal kunnen praten ☐
7 ☐ Dat ze zich schuldig zal voelen ☐
8 ☐ Anders, nl.:

Als U iets erg vindt in de situatie van mevrouw Not, wilt U dan datgene wat U het ergst vindt, een cijfer 1 geven, wat daarna komt een cijfer 2, en wat daarna komt een cijfer 3?

119. Vindt U de handelwijze van de man agressief? In welke mate?

Kunt U de mate van agressiviteit een cijfer geven? (Van 1 t/m 10).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	01 t/m 10
3	3	4	4	8	10	11	25	16	15	(2x)

Niet agressief Heel erg agressief

Het derde voorbeeld:

"Mevrouw Ooms vertelde dat haar man altijd fikse ruzie maakte als hij vond dat zij iets niet goed deed in het huishouden, vaak sloeg hij haar dan. Om het weer goed te maken wilde hij dan met haar naar bed, als ze dit weigerde werd hij opnieuw kwaad en begon haar weer te slaan en dwong haar tot gemeenschap."

120. Als U in een situatie zoals die van mevrouw Ooms zou zitten, hoe zou U dat dan vinden?

8 Walgelijk 3
9 Vernederend 2

1 Angstaanjagend ☐ 44
2 Vervelend ☐ 13 0,1
3 Opwindend ☐ - (9x)
4 Doet me niets ☐ 1
5 Afschuwelijk ☐ 83
6 Weet niet 1
7 Anders 3

121. Met welke gevoelens zou U reageren als U zoiets meemaakte?

8 Hopeloos, uitzichtloos 1
9 Machteloos 1
10 Terugslaan 1

1 Gevoel van spanning ☐ 31 0,1
2 Woede ☐ 62 (10x)
3 Angst ☐ 50
4 Doet me niets ☐ 0
5 Walging ☐ 54
6 Weet niet 1
7 Anders 4

1,2 (1x)

122. Vindt U een situatie zoals die van mevrouw Ooms erg?

Ik vind het niet erg ☐ 0

Ik vind het wel erg ☐ 100

Cijfer

Zo ja, wat vindt U er erg aan?

1 ☐ Dat ze vernederd wordt ☐ 1 t/m 4

2 ☐ Dat ze haar man niet kan vertrouwen ☐ (9x)

3 ☐ Dat haar gezondheid ondermijnd wordt .. ☐

4 ☐ Dat haar zelfvertrouwen (zelfrespect) ondermijnd wordt ☐

5 ☐ Dat er geen rekening wordt gehouden met haar sexuele verlangens ☐

6 ☐ Dat haar leven bedreigd wordt ☐

7 ☐ Anders, nl.:

Als U iets erg vindt in de situatie van mevrouw Ooms, wilt U dan datgene wat U het ergst vindt, een cijfer 1 geven, wat daarna komt een cijfer 2, en wat daarna komt een cijfer 3?

123. Vindt U de handelwijze van de man agressief? In welke mate?

Kunt U de mate van agressiviteit een cijfer geven? (Van 1 t/m 10).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	01 t/m 10
0	0	1	1	2	5	8	20	25	38	(2x)

Niet agressief Heel erg agressief

Het vierde voorbeeld:

"Mevrouw Peters vertelde dat ze toen ze een kind was, tijdens familie-feestjes weleens betast werd door een oom van haar. Hij vroeg haar of ze al borstjes had en probeerde haar onder haar rokje te voelen."

124. Als U in een situatie zoals die van mevrouw Peters zou zitten, hoe zou U dat dan vinden?

1 Angstaanjagend ☐ 6 0,1

2 Vervelend ☐ 26 (7x)

3 Opwindend ☐ 3

4 Doet me niets ☐ 1

5 Afschuwelijk ☐ 48

6 Weet niet 2

7 Anders 4

125. Met welke gevoelens zou U reageren als U zoiets meemaakte?

1 Gevoel van spanning ☐ 35 0,1

2 Woede ☐ 12 (8x)

3 Angst ☐ 68

4 Doet me niets ☐ 1

5 Walging ☐ 29

6 Weet niet 1

7 Anders 5

8 Zou het aan moeder vertellen 1

1,2 (1x)

126. Vindt U een situatie zoals die van mevrouw Peters erg?

Ik vind het niet erg 1 ☐ 1
Ik vind het wel erg 2 ☐ 99

Cijfer

Zo ja, wat vindt U er erg aan?

9 Dat dit voor haar gele leven een angst zou kunnen blijven 1 t/m 4 (11x)
10 Dat ze als kind geen afweer heeft
11 Dat ze angst voor mannen krijgt

1 ☐ Dat ze vernederd wordt ☐
2 ☐ Dat ze haar oom kennelijk niet kan vertrouwen ☐
3 ☐ Dat ze als object gebruikt wordt ☐
4 ☐ Dat haar zelfvertrouwen (zelfrespect) ondermijnd wordt ☐
5 ☐ Dat ze er waarschijnlijk met niemand over zal kunnen praten ☐
6 ☐ Dat ze zich schuldig zal voelen ☐
7 ☐ Dat ze zich voor haar lichaam zal gaan schamen ☐
8 ☐ Anders, nl.:

Als U iets erg vond in de situatie van mevrouw Peters, wilt U dan datgene wat U het ergst vindt, een cijfer 1 geven, wat daarna komt een cijfer 2, en wat daarna komt een cijfer 3?

127. Vindt U de handelwijze van de man agressief? In welke mate?

Kunt U de mate van agressiviteit een cijfer geven? (Van 1 t/m 10).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	01 t/m 10
7	3	4	4	7	9	12	15	12	27	(2x)
Niet agressief					Heel erg agressief					

Het vijfde voorbeeld:

"Meisje Quartel vertelde dat haar vader haar van alle kanten verwenste toen ze een jaar of acht was. Als hij weer eens iets moois voor haar had gekocht, bracht hij haar 's avonds naar bed. Hij begon dan allerlei seksuele spelletjes met haar en probeerde gemeenschap met haar te hebben."

128. Als U in een situatie als die van meisje Quartel zou zitten, hoe zou U dat dan vinden?

8 Misselijk-makend 2
9 Vernederend 2

1 Angstaanjagend ☐ 55
2 Vervelend ☐ 17
3 Opwindend ☐ 2
4 Doet me niets ☐ 3
5 Afschuwelijk ☐ 67
6 Weet niet 4
7 Anders 3

0,1
(9x)

129. Met welke gevoelens zou U reageren als U zoiets meemaakte?

8 Schuldgevoel 1
9 Voor het hele leven bang 1

1 Gevoel van spanning ☐ 35
2 Woede ☐ 14
3 Angst ☐ 71
4 Doet me niets ☐ 0
5 Walging ☐ 38
6 Weet niet 5
7 Anders 4

0,1
(9x)

130. Vindt U een situatie als die van meisje Quartel erg?

Zo ja, wat vindt U er erg aan?

- 9 Krijgt haar hele leven
sexuele problemen
10 Leert mannen te wantrouwen
11 Angstgevoelens ook later

Ik vind het niet erg 1 ☐ 0
Ik vind het wel erg 2 ☐ 100

Cijfer

- 1 ☐ Dat ze vernederd wordt ☐ 0,1
2 ☐ Dat ze haar vader kennelijk niet kan
vertrouwen ☐ (11x)
3 ☐ Dat ze als object gebruikt wordt ☐
4 ☐ Dat haar zelfvertrouwen (zelfrespect)
ondermijnd wordt ☐
5 ☐ Dat ze er waarschijnlijk met niemand
over zal kunnen praten ☐
6 ☐ Dat ze zich schuldig zal voelen ☐
7 ☐ Dat ze zich voor haar lichaam zal gaan
schamen ☐
8 ☐ Anders, nl.:

Als U iets erg vond in de situatie van meisje Quartel, wilt U dan datgene wat U het ergst vindt, een cijfer 1 geven, wat daarna komt een cijfer 2, en wat daarna komt een cijfer 3?

131. Vindt U de handelwijze van de man agressief? In welke mate?

Kunt U de mate van agressiviteit een cijfer geven? (Van 1 t/m 10).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	01 t/m 10
4	2	2	3	3	4	7	15	11	50	(2x)

Niet agressief Heel erg agressief

132. We hebben nu een aantal voorbeelden beschreven. Sommige vrouwen hebben zelf nog nooit zo iets meegemaakt, anderen wel.

Heeft U weleens zoiets meegemaakt?

Ja 1 ☐ 14 1,2
Nee 2 ☐ 86 (1x)

Als U nooit iets op dit gebied heeft meegemaakt, dan kunt U vraag 133 t/m 139 overslaan.

Als U wel wat op dit gebied heeft meegemaakt, verzoeken we U de volgende vragen te beantwoorden. We hebben de vragen over de eigen ervaringen zo gericht en zakelijk mogelijk gesteld. Want het naar bovenhalen van dergelijke ervaringen is voor sommige vrouwen erg vervelend. Wilt U iets meer over uw ervaringen op papier zetten, iets waarmee we erg blij zouden zijn, dan vragen we U Uw ervaringen op papier te zetten en aan ons op te sturen.

133. Heeft U weleens iets dergelijks meegemaakt als we zojuist beschreven hebben?

Zo ja, met wie?

1-9 = aantal partner etc.
waarmee ervaringen

- 1 t/m 9 (6x)
- 1 Partner, echtgenoot, verloofde, vriend ☐ 6
2 Ex-partner, ex-echtgenoot ☐ 2
3 Vader (schoon-, stief-) ☐ 2
4 Broer (stief-, half-) ☐ 0,4
5 Oom ☐ 4
6 Ander familielid ☐ 4

Zo nee, zie vraag 140.

Als U een ervaring heeft met (ex-)partner/(ex-)echtgenoot, zie vraag 134.

Als U een ervaring heeft met vader, broer of ander familielid, zie vraag 140.

Als U meerdere categorieën heeft aangekruist, zie vraag 134.

We willen nu enkele vragen stellen over ervaringen met partner/echtgenoot.

134. Wat voor ervaring was dit?

	Hoe vaak kwam zoiets voor? (1x, in één periode meermalen, verschillende periodes waarin meerdere malen, regelmatig, anders nl.)						1 t/m 5 (6x)
	nvt	1x	2x	3x	4x	5x	
1 Vaker gemeenschap hebben dan U zelf wilt (wilde). (22 vrouwen)	91	0,4	4	-	5	-	
2 Sexuele variaties toepassen waar U zelf geen prijs op stelt (stelde). (11 vrouwen)	96	1	1	-	2	-	
3 Naakt poseren voor sexfoto's en -films, terwijl U daar geen prijs op stelt (stelde). (1 vrouw)	99,6	-	-	-	0,4	-	
4 Meedoen aan partnerruil, terwijl U daar geen prijs op stelt (stelde). (1 vrouw)	99,6	-	-	-	0,4	-	
5 Sex met derden vanwege geld, tegen Uw wil.	100	-	-	-	-	-	
6 Anders, nl.: _____ _____ _____	100	-	-	-	-	-	

135. Met wie had U die ervaring?

Verloofde, vriend 1 t/m 3 (1x)
Partner, echtgenoot 2 t/m 74
Ex-partner, ex-echtgenoot 3 t/m 26

**136. Op welke wijze probeerde Uw partner (enz.)
U te dwingen tot bovengenoemde zaken?**

- 1 Door een vervelende sfeer in huis te scheppen ... ☐ 50
- 2 Door U te vertellen dat U seksueel gefrustreerd
bent als U het niet doet ☐ 27
- 3 Door te dreigen met echtscheiding, naar een
andere vrouw te gaan, enz. ☐ 32
- 4 Door morele druk op U uit te oefenen (bijv.
door te zeggen "sex hoort tot de huwelijks-
plicht") ☐ 36
- 5 Door lichamelijk geweld ☐ 32
- 6 Door het onthouden van huishoudgeld ☐ 9
- 7 Anders 0

Vraag 137 vervalt.

**138. Met welke gevoelens reageerde U op die
situatie?**

- 1 Ik was als het ware verdoofd ☐ 14
- 2 Het was alsof het mij niet gebeurde ☐ 14
- 3 Ik voelde me hulpeloos en niet in staat te
ontsnappen ☐ 24
- 4 Ik voelde me schuldig ☐ 29
- 5 Ik voelde me opgewonden, vond het spannend ... ☐ 5
- 6 Ik was bang ☐ 24
- 7 Ik voelde me gespannen ☐ 29
- 8 Ik voelde grote walging ☐ 33
- 9 Ik voelde me woedend/vol haat ☐ 29
- 10 Ik schaamde me/voelde me vies ☐ 14
- 11 Anders, nl.: _____ 24
- 12 Verdrietig 5

0,1
(12x)

139. Had, of heeft deze ervaring nog invloed op U? Ja ☐ 78 1,2
Nee ☐ 22 (1x)

Zo nee, ga door naar vraag 152.

Zo ja, wat voor soort invloed?

Heeft het nog steeds invloed op U of niet?

	Dat is nog steeds zo	Dat is over	N.v.t.
1 - Ik vermijd (vermeed) daarna bepaalde situaties.	20	33	47
2 - Ik voel(de) me daarna in bepaalde situaties meer gespannen.	20	27	53
3 - Ik kan (kon) niet goed meer slapen.	13	0	87
4 - Mijn beleving van sexualiteit is veranderd (veranderde).	33	13	53
5 - Ik ben bang voor hem geworden/werd bang voor hem.	7	20	73
6 - Ik heb (had) last van depressieve stemmingen.	13	13	73
7 - Ik voel me zo (voelde me zo) lusteloos en apathies.	7	7	86
8 - Ik twijfel(de) aan mezelf of ik wel een goede echtgenote ben.	27	33	40
9 - Ik ben (was) erg jaloers.	0	13	87
10 - Ik ben (werd) bang dat hij me in de steek zou laten.	0	20	80
11 - Ik slik(te) veel kalmerings- en/of slaappillen en/of drink (dronk) veel.	13	7	80
12 - Ik krijg (kreeg) een hekel aan mijn eigen lichaam.	-	-	-
13 - Anders, nl.: _____	-	-	-

1 t/m 3
(13x)

140. Heeft iemand in Uw buurt weleens iets dergelijks meegemaakt dat U weet? Ja ☐ 21 1,2
Nee ☐ 78 (1x)
Zo ja, heeft dit invloed op U gehad? Ja ☐ 9 1,2
Nee ☐ 12 (1x)

141. Hoe groot schat U de kans dat in het algemeen de partner (enz.) van een vrouw haar tegen haar wil tot seksuele activiteiten dwingt?

Ik acht de kans

11 = geen idee

heel klein

heel groot

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 01 t/m 10
1 7 11 11 19 15 18 9 5 4 (2x)

142. Probeer(de) U wel (eens) om
sexueel contact met Uw partner (enz.) te
vermijden.

Ja 1 ☐ 59 1,2
Nee 2 ☐ 35 (1x)

Zo ja, op welke manier?

5 Moeheid

6 Gewoon zeggen dat niet wil

1

57

- 1 Door te proberen niet alleen met hem te zijn ☐ 4
2 Door met een excuus aan te komen (zoals
hoofdpijn hebben, ongesteld zijn) ☐ 32
3 Door U op een bepaalde manier te gedragen
(bijv. later naar bed gaan dan Uw partner,
bepaalde kleren niet aantrekken) ☐ 16
4 Anders, nl.: 2

0,1
(6x)

143. Probeerde U wel (eens) bepaalde seksuele
variëaties die Uw partner (vriend) graag
wilde, te vermijden?

Ja 1 ☐ 32 1,2
Nee 2 ☐ 62 (1x)

Zo ja, op welke manier?

5 Zeggen dat het veel pijn
doet

6 Door het te zeggen

1

18

- 1 Door met een excuus aan te komen (hoofd-
pijn, ongesteld zijn) ☐ 1
2 Door te protesteren ☐ 25
3 Door het te weigeren ☐ 54
4 Anders, nl.: 3

0,1
(6x)

144. Probeerde U wel (eens) een bepaalde
emotionele betrokkenheid te vermijden
tijdens het seksuele contact met uw partner
(vriend)?

Ja 1 ☐ 17 1,2
Nee 2 ☐ 77 (1x)

Zo ja, op welke manier?

4 Weinig betrokkenheid te
tonen

2

- 1 Door van tevoren veel te drinken ☐ 14
2 Door me zo gevoelloos mogelijk te houden ☐ 68
3 Anders, nl.: 21

0,1
(4x)

We willen nu enkele vragen stellen over ervaringen met familieleden.

145. Wat voor ervaring heeft U gehad?

- 1 Het maken van seksuele toespelingen ☐ 6
2 Seksuele handtastelijkheden ☐ 32
3 Dwingen tot seksuele handelingen ☐ 7
4 Anders 2

0,1
(4x)

146. Hoe vaak kwam iets dergelijks voor?

5 Anders

6 Is hele leven lang voor-
gekomen

0

- 1 Het is één keer gebeurd ☐ 31
2 Het kwam in een bepaalde periode meermalen
voor ☐ 36
3 Er zijn verschillende periodes geweest waarin
het meermalen voorkwam ☐ 18
4 Het komt heel regelmatig voor ☐ 13

0,1
(6x)

147. Hoe oud was U toen dit gebeurde?

- 1) 0 - 3 jaar ☐ 0
2) 3 - 6 jaar ☐ 3
3) 6 - 9 jaar ☐ 32
4) 9 - 12 jaar ☐ 29
5) 12 - 15 jaar ☐ 24
6) 15 - 18 jaar 8

0,1
(6x)

148. Met welke gevoelens reageerde U op die situatie?

9 Ik realiseerde me het op dat moment niet 11

- 1 Ik was verbijsterd/verlamd ☐ 40
 2 Ik voelde me hulpeloos en niet in staat te ontsnappen ☐ 42
 3 Ik voelde me schuldig ☐ 13
 4 Ik was bang ☐ 42
 5 Ik schaamde me/voelde me vies ☐ 24
 6 Ik was woedend/vol haat ☐ 27
 7 Ik vond het spannend/opwindend ☐ 8
 8 Anders, nl.: 11

1,0
(9x)

149. Had of heeft deze ervaring nog invloed op U?

Ja 1 ☐ 41 1,2
 Nee 2 ☐ 60 (1x)

Zo nee, ga door naar vraag 150.

Zo ja, wat voor soort invloed was dit?
 En is dit nog steeds zo, of niet?

	Dat is nog steeds zo 1	Dat is over 2	N.v.t. 0+3	1 t/m 3 (12x)
1 - Ik ben (was) in bepaalde situaties erg gespannen.	19	38	44	
2 - Ik heb (had) een hekel aan mannen gekregen.	13	6	82	
3 - Ik heb (had) moeite mannen te vertrouwen, vooral op seksueel gebied.	25	6	69	
4 - Ik ben (werd) bang voor hem (d.w.z. vader, oom, enz.).	19	44	38	
5 - Ik haat(te) hem.	13	19	69	
6 - Ik heb een hekel aan mijn eigen lichaam (gekregen).	6	0	94	
7 - Ik heb (had) geen zelfvertrouwen meer.	13	25	63	
8 - Ik voel(de) me schuldig.	6	6	88	
9 - Ik ben (werd) een enorme flirt tegenover mannen.	6	0	94	
10 - Ik voel(de) me een heel speciale vrouw.	0	13	88	
11 - Ik durfde er niet over te praten	13	6	81	
12 - Anders	13	0	88	

150. Heeft iemand in uw directe omgeving weleens zoiets dergelijks meegemaakt dat U weet?

Ja 1 ☐ 19 1,2
 Nee 2 ☐ 82 (1x)

Zo ja, heeft dit invloed op U gehad?

Ja 1 ☐ 59 1,2
 Nee 2 ☐ 42 (1x)

151. Hoe groot schat U de kans dat een (haast) volwassen familielid van een meisje haar seksueel benadert?

Ik acht de kans

11 = geen idee 4

heel klein

heel groot

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 01 t/m 11
 9 21 21 13 14 8 4 4 1 1 (2x)

152. Heeft iemand in Uw buurt weleens iets dergelijks meegemaakt?

Ja 1 ☐ 1,2
Nee 2 ☐ (1x)

Zo ja, heeft dit invloed op U gehad?

Ja 1 ☐ 1,2
Nee 2 ☐ (1x)

153. Probeerde U weleens sexuele initiatieven van familieleden te vermijden?

Ja 1 ☐ 12 65 1,2
Nee 2 ☐ 88 27 (1x)

Zo ja, op welke manier?

5 Vragen: wat doe je nu? 3
6 Zoveel mogelijk desbetreffende persoon vermijden 7
7 Je kan het niet vermijden 0

1 Door te protesteren ☐ 29
2 Door weg te lopen ☐ 58 0,1
3 Door het aan anderen (moeder, familieleden) te vertellen ☐ 13 (7x)
4 Anders, nl.: _____ 13

Het onveilig beoordelen c.q. vermijden van openbare situaties (%).

	n v t	on- vei- lig	on-ge- mak- ke- lijk	on-ge- doet me niets	n v t	ver- mij- ding veel	ver- mij- ding mij- ding	n v t	on-ge- wenst init.	ver- krach- ting	be- ro- ving	on- ge- zel- lig	weet niet	
1. 's Avonds alleen over straat lopen	1	39	29	31	1	47	17	35	30	50	9	6	3	2
2. 's Avonds alleen thuis zijn	0,4	3	10	87	1	6	3	91	89	4	1	1	4	1
3. Overdag alleen naar bos/park	4	15	22	60	4	24	12	61	61	28	7	1	3	1
4. 's Avonds alleen naar bos/park	3	84	8	5	4	90	2	5	8	60	25	3	2	3
5. Openbaar vervoer	14	11	25	50	15	24	10	51	64	26	3	1	3	3
6. 's avonds	9	29	29	33	10	46	11	34	44	46	3	3	3	2
7. Alleen in café-buurt	12	34	27	27	12	49	9	30	41	48	6	1	2	2
8. Alleen in buurt met sex-shops	3	11	9	77	3	15	4	78	78	16	1	2	3	1
9. Alleen in centrum	29	9	27	34	30	37	2	31	61	11	1	0,4	24	3
10. Alleen op vakantie	26	15	41	18	26	51	7	16	42	34	2	0,4	18	4
11. Alleen in parkeergarage	18	36	17	30	17	46	5	32	47	36	9	2	3	3
12. Lift accepteren van onbekende	5	84	6	5	5	88	1	5	12	65	19	1	1	2
13. Lift aanbieden aan onbekende	12	76	4	9	12	80	3	5	18	62	15	1	2	1
14. 's Avonds alleen en deur opendoen	1	23	22	55	1	21	16	63	60	28	5	3	3	1
15. 's Avonds alleen en telefoon opnemen	1	0,4	5	94	3	0,4	1	95	94	3	1	1	1	1

N = 279

Het onveilig beoordelen c.q. vermijden van situaties met bekenden (%).

	n v t	on- vei- lig	on- ge- mak- kelijk	doet me niets af	hangt van persoon af	n v t	ver- mijd veel	ver- mijd soms	ver- mijd niet	n v t	on- ge- wen- ste int.	op- drin- gerig- heid	ver- krach- ting	an- weet ders niet	
1. Bekende thuis vragen als je alleen bent	6	8	17	61	9	6	25	10	60	66	19	7	1	4	3
2. Bekende thuis laten overnachten	10	21	24	36	9	10	40	13	37	46	36	8	3	5	4
3. Met een bekende koffie gaan drinken	6	6	18	66	3	7	22	7	64	69	15	8	-	4	3
4. Met een vriend in de stad eten	8	3	17	68	4	9	20	4	67	75	14	5	-	5	1
5. Hulp van een vriend aannemen	4	4	7	82	4	4	9	5	82	84	8	4	-	2	1
6. Hulp aannemen van een oppervlakkige kennis	5	13	28	50	5	5	31	15	49	53	31	10	-	3	3
7. Na afloop van feestje bij man koffie drinken	10	39	36	10	5	10	67	13	10	20	52	16	3	4	7
8. Zonder geld met oppervlakkige kennis op stap	13	24	47	15	1	13	66	7	14	27	38	11	2	15	8
9. Zonder geld met een vriend op stap	11	11	29	17	3	12	39	7	43	54	19	7	-	15	5

N = 279

BIJLAGE 8

VERANTWOORDING VAN SAMENGESTELDE VARIABELEN IN KWANTITATIEVE ANALYSE

Confrontaties met sexueel geweld

In het hoofdstuk over definitie van sexueel geweld onderscheiden we 4 soorten sexueel geweld, te weten ongewenste initiatieven, psychisch sexueel geweld, machtsmisbruik en fysiek geweld.

Deze vormen van sexueel geweld zijn oplopend qua mate van ernst. De onderzoeksresultaten gaven aan dat fysiek geweld en machtsmisbruik qua agressie op één lijn gesteld werden. We besloten daarom voor om bij verdere analyses drie clusters sexueel geweld te onderscheiden, nl. fysiek geweld en machtsmisbruik, psychisch sexueel geweld en ongewenste initiatieven. Dit noemen we resp. zwaar, middel en licht sexueel geweld. De volgende zaken hebben we onder zwaar, middel en licht sexueel geweld laten vallen.

licht sexueel geweld

- obscene gebaren maken
- sexuele opmerkingen
- hijger
- exhibitionist
- dichterbij staan dan nodig
- uitoefenen van morele druk
- onnodig zich moeten ontbloten
- het maken van sexuele toespelingen

middelzwaar sexueel geweld

- het rondstrooien van lasterpraatjes
- gebruiken van truc
- overdonderen
- handtastelijkheden
- achtervolgen
- hulp aanbieden en daarna iets verwachten
- dreigen met bij het beroep horende machtsmiddelen
- sfeer verpesten en dreigen met echtscheiding

zwaar sexueel geweld

- ontvoeren
- dreigen met fysiek geweld
- toepassen van fysiek geweld
- toepassen van bij beroep horende machtsmiddelen

- het onthouden van huishoudgeld
- seksuele handtastelijkheden en dwingen tot seksuele handelingen van kinderen door familieleden

Eén vrouw kan zowel confrontaties met zwaar, middel als licht seksueel geweld meegemaakt hebben. Dit is een complicerende factor.

Ten behoeve van de analyse hebben we eerst die vrouwen geselecteerd die zwaar seksueel geweld meegemaakt hebben. Hierna hebben we berekeningen tussen diverse variabelen uitgevoerd. Deze vrouwen hebben we vervolgens uit de analyse verwijderd.

Daarna hebben we die vrouwen geselecteerd die middelzwaar (psychisch) seksueel geweld meegemaakt hebben. Ook met deze groep hebben we berekeningen uitgevoerd en ze vervolgens uit de analyse verwijderd.

Tenslotte hebben we vrouwen die alleen ongewenste initiatieven hebben meegemaakt onderscheiden van de groep vrouwen die niets hebben meegemaakt en we hebben voor beide groepen diverse berekeningen uitgevoerd.

Binnen de groepen zwaar, middelzwaar en licht seksueel geweld hebben we gekeken naar soorten relaties waarbinnen het seksueel geweld plaats vond en naar de frequenties. De subgroepen vrouwen die dan ontstonden bleken over het algemeen te klein te worden om statistische berekeningen mee uit te voeren. De enige groep die wel voldoende groot bleek was de groep middelzwaar (psychisch) seksueel geweld.

Emoties ten aanzien van seksueel geweld

De neiging met angst te reageren op seksueel geweld en de neiging om woedend te reageren op seksueel geweld hebben we als volgt berekend. We hebben gekeken hoe vaak vrouwen aangaven voorbeelden van seksueel geweld angstaanjagend te vinden. De mate van angstaanjagendheid van seksueel geweld is vastgesteld door te kijken naar de frequentie van de angstreacties. Dezelfde procedure is gevolgd voor de berekening van algemene woede.

We hebben dus niet gekeken naar emoties na eigen ervaringen. Vrouwen verschillen in wat ze mee hebben gemaakt op dit gebied. Dit maakt een vergelijking van emotionele reacties zeer gecompliceerd.

Kans

We hebben geen algemene maat voor kansschatting geconstrueerd. We hebben juist kansschattingen laten maken die situatie-specifiek zijn, om niet in te grove veralgemeniseringen terecht te komen. Ook bij de analyse van de gegevens hebben we het situatie-specifieke gehandhaafd.

Vermijdingsgedrag

Bij het vermijdingsgedrag hebben we in de theoretische analyse duidelijk onderscheid gemaakt naar soorten situaties. We denken dat het vermijden van bepaalde situaties met onbekenden en bekenden makkelijker is dan het vermijden van situaties met autoriteiten, partners en mannelijke familieleden.

We hebben bekeken hoe hoog de samenhangen tussen het vermijden van verschillende situaties is. De samenhang tussen het vermijden van openbare situaties en situaties met bekenden bleek vrij hoog (Pearson's $r = .52$). Het verband tussen "onveilig beoordelen van openbare situaties" en situaties met bekenden bleek nog hoger (Pearson's $r = .58$). Gezien dit gegeven hebben we onderzocht of er sprake was van een algemene tendens situaties van onbekenden en bekenden te vermijden c.q. als onveilig te beoordelen.

De betrouwbaarheid van een samengevoegde lijst bleek na verwijdering van item 15 van vraag 46 resp. .85 en .84. Dit is behoorlijk hoog te noemen. Verder hebben we onderzocht of er toch sprake zou zijn van 2 relatief onafhankelijke dimensies in de samengestelde vermijdingsvragenlijst, langs de lijn van onbekenden- en bekendensituaties. Dit bleek ten dele het geval.

Na factoranalyse bleek dat de belangrijkste factor, die de meeste variantie in antwoorden verklaart (53%) een al dan niet als onveilig beoordelen van een 'easy-going' levensstijl is ('s avonds langs café's en sexshops lopen, een oppervlakkig bekende bij je thuis laten overnachten als je alleen bent). Dit gold zowel voor situaties met onbekenden als met bekenden. Verder werd 25% van de variantie verklaard door een tweede en derde factor. Deze bleken echter heel moeilijk te interpreteren. In ieder geval was hier wel sprake van een duidelijke scheiding tussen situaties met bekenden en met onbekenden.

Bij de verdere analyse hebben we daarom zowel het situatie-specifieke

vermijden als de algehele tendentie om te vermijden bekeken.

Algemene angst

Dit is gemeten met behulp van een gestandaardiseerde vragenlijst, de STAI (Spielberger Statetrait Anxiety Inventory).

De betrouwbaarheid van deze lijst bleek in dit onderzoek hoog: Cronbach's alpha = .89.

Ook hebben we bekeken of de vragenlijst unidimensioneel was: dat wil zeggen één ding, namelijk algemene angst, meet. Dit bleek inderdaad het geval, maar wel was de vragenlijst nogal antwoordtendentiegevoelig. De eerste factor, de algemene angst, verklaart 69% van alle variantie in antwoorden, de tweede factor, het al dan niet positief of negatief geformuleerd zijn van de vragen, verklaart nog eens 15% (principale componenten factoranalyse).

BIJLAGE 9

DE BEGRIPPEN CORRELATIE-COEFFICIENT EN SIGNIFICANTIENIVEAU

De correlatie-coëfficiënt (r) is een getal dat kan variëren van + 1.00 tot - 1.00. Hoe meer dit getal de 1.00 benadert hoe groter het verband is tussen de beide factoren. Omgekeerd geldt dat hoe meer de correlatie-coëfficiënt bij de 0 komt te liggen, hoe kleiner het verband is. Een correlatie-coëfficiënt van 0 wil zeggen dat er geen enkele relatie bestaat tussen de onderzochte variabelen.

Het verband tussen twee factoren kan positief of negatief zijn. We spreken van een positief verband (aangeduid met een plus-teken) wanneer een hoge score op de ene variabele samengaat met een hoge score op de andere. Zo zal er bv. een positief verband bestaan tussen intelligentie en schoolcijfers. Een dergelijke relatie wil dan zeggen dat mensen met een hoog IQ in de regel hoge cijfers halen en omgekeerd.

Van een negatief verband (aangeduid met een min-teken) is sprake wanneer een hoge score op de ene variabele samengaat met een lage op de andere. Zo zullen bv. mensen met veel rij-ervaring in de regel verhoudingsgewijs weinig ongelukken veroorzaken.

De betekenis van een correlatie-coëfficiënt kan men bepalen door haar te kwadrateren en de uitkomst met 100 te vermenigvuldigen. De zo verkregen uitkomst geeft de verklaarde variantie aan.

Wanneer bv. twee variabelen A en B + .40 correleren betekent dit dat $A (.40)^2 \times 100 = 16\%$ van de variantie van B verklaart. Dat wil zeggen: de schommelingen in de scores op variabele B worden voor 16% door variabele A verklaard.

Het significantienniveau (p) is een getal dat kan variëren van 0 tot 1. Hoe meer dit getal nadert tot 0, hoe kleiner de kans is dat een (positief of negatief) verband tussen twee verschijnselen het resultaat is van een toevallig proces. En omgekeerd: hoe meer dit getal nadert tot 1, des te groter is de kans dat de hoogte van het verband op toevallige wijze is gevonden.

Tabel 1. Pearsons correlaties tussen emoties, kansschatting en vermijding.

	Angst- aanjagend	Woedend	Kans onbekend	Kans bekend	Vermijd onbekend	Vermijd bekend
1. Angstaanjagend	X					
2. Woedend	.45**	X				
3. Kans onbekend	.7	.4	X			
4. Kans bekend	.11	-.01	-	X		
5. Vermijding onbekend	.31**	.03	.26**	-	X	
6. Vermijding bekend	.15*	-.12*	-	.15*	.50**	X

N = 215

* $p < .05$

** $p < .001$

BIJLAGE 11

DIENT SOCIAAL
WETENSCHAPPELIJK
ONDERZOEK
FACULTEIT SOCIALE
WETENSCHAPPEN
RIJKSUNIVERSITEIT
LEIDEN

Leiden, 15 september 1982.

Geachte mevrouw,

In februari 1982 heeft U meegedaan naar een onderzoek naar Angst voor Sexueel Geweld. U heeft toendertijd aangegeven dat U bereid was mee te doen aan een vervolgonderzoek. Binnenkort zullen wij in verband met dit vervolgonderzoek contact met U opnemen.

Dit tweede gedeelte van het onderzoek zal ongeveer een uur duren.

Wij willen in deze fase van het onderzoek verder ingaan op enkele punten die we al aangesneden hebben in het eerste gedeelte. Ook willen we U vragen Uw visie en uw verklaringen te geven voor enkele door ons gevonden onderzoeksresultaten.

Bij voorbaat hartelijk bedankt.

onderzoeksters

Bernardine Ensink
Francien Albach

DSWO

BREESTRAAT 70 2311 CS LEIDEN 071-140945

SCHEMA VAN VRAGEN TWEEDE ONDERZOEKSFASE

Aan welke vrouwen stellen	Formulering vragen	Aandachtspunten
1a aan vrouwen die achtervolgd zijn (zie vraag 32)	U geeft aan dat U weleens achtervolgd bent Wat gebeurde er precies?	<u>Letten op:</u> - was men alleen of niet - hoe lang duurde het - in welke situatie - één of meerdere mannen
1b nooit iets meegemaakt en vermijdt situaties vanwege seksueel geweld (zie vraag 46, 82) (zie ook vraag 32, 69, 103, 134, 145) (Ook stellen aan vrouwen die 1 of 2 'kleine' zaken hebben meegemaakt)	Uit het onderzoek komt naar voren dat U nooit (niet zoveel) zelf (iets) heeft meegemaakt, toch beoordeelt U allerlei situaties als on- veilig zoals (per situatie invullen). Kunt U aangeven hoe het komt dat U deze situaties onveilig vindt? (Goed opletten op onderscheid onbekend, bekend, autoriteit, etc.)	<u>Letten op:</u> de nodige aanvullende informatie, bijv: - noemt men krant, welke - noemt men persoon, wie - noemt opvoeding - vrouw vindt dat ze aanleiding geeft, waarom
2 aan vrouwen die seksuele handtastelijkheden hebben meegemaakt (zie vraag 32, 69, 103, 145)	U geeft aan weleens seksuele handtastelijkheden te hebben meegemaakt. Wat gebeurde er precies?	<u>Letten op dwangmiddel en seksueel aspect</u> - onverhoedse confrontatie - dreigen met - handtastelijkheden aan primaire geslachts kenmerken - handtastelijkheden aan secundaire geslachtskenmerken
3 aan vrouwen die overonderd zijn (zie vraag 32, 69, 103)	U geeft aan weleens overonderd te zijn. Wat gebeurde er precies?	<u>Letten op:</u> - voorafgaande omstandigheden - proces van overonderen

Aan welke vrouwen stellen	Formulering vragen	Aandachtspunten
4 vrouwen met ervaringen met sexueel geweld (zie vraag 32, 69, 103, 134, 145)	Kunt U iets vertellen over het effect van uw ervaringen op uw gevoelens van zelfwaardering en zelf- vertrouwen?	<u>Letten op:</u> - geeft zichzelf de schuld - gevoelens van zelfvertrouwen, vs gevoel van onmacht - twijfel - voelt zich vernederd en daarom minderwaardig of is vernederd maar geen effect op gevoel van eigenwaarde
5 aan vrouwen die bepaalde situaties na confrontatie (eigen of ander vrouws) zijn gaan vermijden (zie vraag 37, 38 en 73, 74 en 139, 108, 109, 150)	U geeft aan dat U bepaalde situaties na er- varingen met sexueel geweld bent gaan vermijden zoals (hier ervaring) Wat bent U precies gaan vermijden? (situaties onbekende, bekende, autoriteit, familieleden)	<u>Letten op:</u> - is men slechts 1 verschijnself of ook meerdere verschijnselfen (situatie, persson, plek e.d.) met gelijke kenmerken gaan vermijden - tijdsduur van vermindering, vermijdt men nog steeds, e.d.
6 vrouwen die woede ervaren na confrontatie met sexueel geweld (vraag 35, 72, 107) (uitzoeken of vrouw woede ervaarde)	U geeft aan dat U toen U na bepaalde ervaring met sexueel geweld woedend werd. Kunt U ons iets meer vertellen over deze ge- voelens?	<u>Letten op:</u> - intensiteit van gevoel - meerdere emoties - verloop van emoties - vertelt men over een emotie die men direct heeft ervaren of is het een reflectie achteraf - tijd dat emotie geduurd heeft

Aan welke vrouwen stellen	Formulering vragen	Aandachtspunten
7 vrouwen die direct woedend reageerden op confrontatie met seksueel geweld (Dit weet je doordat de vrouw dit bij bovenstaande vraag gezegd heeft)	U gaf daarnet aan direct woede te ervaren na de confrontatie met seksueel geweld. Heeft U deze woede ook geuit?	<u>Letten op:</u> - tegen wie geuit (zichzelf, dader, derden) - op welke manier heeft men het geuit - waarom niet geuit - vond men het wel of niet eng om dit te uiten
8 vrouwen die op veel voorbeelden en/of eigen ervaringen woedend reageren	U gaf in het eerste deel van dit onderzoek aan met name kwaad te worden om allerlei vormen van seksueel geweld, is dat nog steeds zo? Zo ja, kunt U iets vertellen over uw ideeën over het nut van woedend gedrag. (Bij vrouwen met woede na eigen confrontatie alleen 2e deel van deze vraag stellen)	<u>Antwoordenmogelijkheden:</u> - ideeën over effectiviteit van woedend gedrag (is dit verschillend voor ongekenden, bekenden, autoriteiten, huwelijk en familierelaties) - ideeën over effect van zelfverdediging - indien men wel denkt dat woede 'helpt', vermijdt men dan toch situaties of niet - gebruikt men woede als strategie zonder dat men zich woedend voelt?
9 aan alle vrouwen	Heeft U ideeën over wat men zou kunnen doen tegen seksueel geweld om het te doen afnemen?	<u>Letten op:</u> - over verschillende problemen bijv. seksueel misbruik kinderen, vrouwenmishandeling, seksueel geweld op straat kan men verschillende ideeën hebben - indien ja, aangeven op welke manier men erover nagedacht heeft

Aan welke vrouwen stellen	Formulering vragen	Aandachtspunten
10 aan alle vrouwen	Heb je zélf wel eens op de een of andere manier iets gedaan dat het optreden van seksueel geweld zou kunnen verminderen?	Letten op: - onbekenden, bekenden, autoriteiten, gezin en familie - indien ja, volledig doorvragen op wat men precies gedaan heeft.
11 aan alle vrouwen m.u.v. woedende (zie vraag 8)	Kunt U iets vertellen over uw ideeën over het nut van zelfverdediging?	Antwoordmogelijkheden: - ideeën over effectiviteit van woedend gedrag (is dit verschillend voor onbekenden, bekenden, autoriteiten, huwelijk + familie-relaties) - ideeën over effect van zelfverdediging - indien men wel denkt dat woede 'helpt', vermijdt men dan toch situaties of niet - gebruikt men woede als strategie zonder dat men zich woedend voelt?
12 vermijdt niets, heeft wel confrontatie met seksueel geweld meemaakt (zie vraag 46, 82) (zie ook vraag 32, 69, 103, 134, 145)	Kunt U uitleggen waarom U in tegenstelling tot veel andere vrouwen bepaalde situaties (het gaat hier om bossen vermijden, liften met onbekende, een bekende thuis laten overnachten) niet onveilig vindt?	Letten op: - beleeft men zich wel eens in zo'n situatie - voelt men zich daadwerkelijk niet bang of denkt men dat het toch niet voorkomt of voelt men zich goed in staat zich te verdedigen of vindt verkrachting niet angstaanjagend e.d.

Aan welke vrouwen stellen	Formulering vragen	Aandachtspunten
13 aan vrouwen die situaties vermijden vanwege ongewenste initiatieven (zie vraag 46, 82)	U geeft aan bepaalde situaties, bijv. te vermijden omdat U denkt aan ongewenste initiatieven. Waar denkt U dan precies aan?	a. weet niet, vaag b. men noemt concrete zaken ad a. niet doorvragen ad b. goed duidelijke concrete zaken boven tafel proberen te krijgen. Meerdere concrete zaken zijn mogelijk
14 aan vrouwen die situaties die vrouwen vanwege ongewenste initiatieven vermijden (vraag 13 moet al beantwoord zijn)	U geeft aan situaties vanwege deze ongewenste initiatieven onveilig te vinden. Maakt het verschil voor U uit in welke situaties of ongewenste initiatieven genomen worden? Waarom? Maakt het ook verschil uit door wie (onbekend, bekend, autoriteit, e.d.)? Waarom?	Op letten: - ongrijpbaarheid - oncontroleerbaarheid - men is niet bang voor ongewenst initiatief op zich, maar omdat er iets ergers kan gebeuren
15 alle vrouwen	Op deze vraag (d.i. vraag 56) heeft U het volgende antwoord gegeven zou het wat U betreft voor uw reactie uitmaken hebben als de buurman iets anders gezegd had, b.v. de term gepakt worden e.d. gebruikt had.	Letten op: Zo ja, wat zou dan uw emotionele reactie geweest zijn?

Aan welke vrouwen stellen	Formulering vragen	Aandachtspunten
16 aan vrouwen die de meeste voorbeelden van sexueel geweld erg vinden (zie voorbeeldvragen)	U heeft in het eerste deel van het onderzoek aangegeven de meeste vormen van sexueel geweld erg te vinden. Kunt U voor ons nog een keer in uw eigen woorden samenvatten waarom?	Letten op: - maakt men onderscheid tussen verschillende vormen van sexueel geweld, verkrachting, ongewenste intimiteiten, chantage e.d.? - maakt men onderscheid tussen sexueel geweld van onbekenden, bekenden, autoriteiten, huwelijk en gezinsrelaties. (op beide punten even nadenken)

BIJLAGE 13

RESPONDENTES KWALITATIEVE FASE, CONFRONTATIES MET SEXUEEL GEWELD

1.

Vrouw van 50 jaar woont met haar man en kinderen. Ze is huisvrouw en werkt ook in een deeltijdbaan. Ze heeft alleen lager onderwijs genoten. In de vragenlijst geeft ze aan heel wat sexueel geweld te hebben ondervonden. Haar ervaringen met onbekenden houden in: achtervolgen, obscene gebaren, exhibitionisme, sexueel geladen opmerkingen en uitkleden met de ogen. In het gesprek legt ze uit hoe een man in een auto (of meer mannen, dat werd haar niet duidelijk) haar achtervolgde. Hij reed zo'n 7 minuten achter haar aan zonder haar aan te spreken. Het gebeurde overdag en was lopend. Ze houdt de mogelijkheid open dat hij haar alleen maar de weg wilde vragen.

Behalve ervaringen met onbekenden noemt zij in de vragenlijst ook een ervaring met sexueel geweld met bekende man (een kennis). Deze bood haar hulp aan waarna hij van haar een sexuele tegenprestatie verwachtte. Dit is zo'n 5 jaar geleden gebeurd.

Tenslotte noemt ze in de vragenlijst een ervaring met sexueel geweld met een autoriteit (een 'sociaal werker') die handtastelijk werd (langer dan 5 jaar geleden). In het gesprek blijkt dat het om een arts ging die haar zonder handschoenen vaginaal onderzocht. Daarbij ging hij verder in haar vagina dan volgens haar noodzakelijk was, omdat ze alleen maar iets aan het begin van haar vagina had. Van deze ervaring met de arts hebben wij gezegd dat het onduidelijk is of het hier om een vorm van sexueel geweld gaat, omdat de mogelijkheid bestaat dat de man toch puur medisch bezig is geweest, zij het nogal onhygiënisch.

2.

Vrouw van 30 jaar die met haar man en kinderen woont. Ze werkt als huisvrouw en heeft een opleiding op het niveau van hoger beroeps-onderwijs.

In de vragenlijst noemt ze alleen ervaringen met sexueel geweld door onbekenden. Ze geeft aan: ze heeft af en toe obscene gebaren meege-

maakt, veel dichterbij gaan staan dan nodig is (ook af en toe), met de ogen uitkleden (af en toe) en overdonderen. Voor het laatst had ze zo'n ervaring 5 jaar geleden.

In het gesprek gaat ze nader in op de ervaring met overdonderen. Het blijkt om een stage-leider te gaan die haar een paar keer mee uit heeft genomen. Hij deed zijn best om bij haar in de smaak te vallen. Er was geen sprake van handtastelijkheden. Op een gegeven moment kreeg ze door dat hij haar wilde versieren (en niet als een goede kennis of vriend met haar omgaan) waardoor ze zich onverdonderd voelde.

Met deze ervaring waren er twee onderzoeksproblemen voor ons. In de eerste plaats heeft ze deze ervaring bij de categorie onbekenden laten plaatsen terwijl hij bij autoriteiten gezet had moeten worden. In de tweede plaats vroegen we ons af wat nu het overdonderende in deze ervaring is, aangezien het om de vorming van een vermoeden ging dat de man haar wilde versieren.

3.

Vrouw van 38 jaar die met man en kinderen woont. Ze heeft een deeltijdbaan en is afgestudeerd aan de pedagogische academie. In de vragenlijst geeft ze aan van onbekenden tot 5 keer toe sexueel geladen opmerkingen te hebben gehoord. De laatste ervaring hiermee is minder dan 5 jaar geleden. Van een bekende (haar buurman) heeft ze af en toe handtastelijkheden ondervonden. Dit gebeurde 1 tot 5 jaar geleden op een feestje. In het gesprek wordt duidelijk dat haar buurman haar toen streelde. Hij deed haar sexuele voorstellen omdat hij dacht dat zij sexueel tekort kwam door het vele afwezig zijn van haar echtgenoot.

4.

Vrouw van 42 jaar die met man en kinderen woont. Ze is huisvrouw. Ze heeft een opleiding in het lager beroepsonderwijs gehad.

In de vragenlijst zegt ze van onbekende mannen af en toe exhibitionisme en 2 maal sexueel geladen opmerkingen te hebben ondervonden. De laatste ervaring was 1 tot 5 jaar geleden. Een bekende (kennis/vriend) is af en toe handtastelijk bij haar geworden. Ook deze ervaring dateert van 1-5 jaar geleden.

Van autoriteitsfiguren (werkgever, chef) heeft ze tot 2 keer toe handtastelijkheden ondervonden en af en toe sexuele opmerkingen te horen gekregen. Ook stond zo iemand af en toe dichterbij dan nodig was. De laatste ervaring met autoriteitsfiguren is 1 tot 5 geleden gebeurd. In het gesprek legt ze uit wat de handtastelijkheden van haar werkgever inhielden. Ze werkte in een schoenenzaak en de eigenaar (of filiaalhouder) liep steeds langs haar heen waarbij hij haar dan zachtjes aanraakte. Als ze op het trappetje stond pakte hij haar vast, zogenaamd om haar voor vallen te behoeden. Of hij pakte haar bij de taille. Ze heeft gezegd dat ze er niet van gediend was en toen was het afgelopen.

5.

Vrouw van tussen de 36 en 45 jaar die met man en kinderen woont. Ze werkt als huisvrouw en heeft aan de universiteit gestudeerd. In de vragenlijst zegt ze tot 3 keer toe te zijn achtervolgd, eenmaal een ervaring met exhibitionisme te hebben gehad en af en toe sexueel geladen opmerkingen te hebben gekregen. Al deze ervaringen waren met onbekende mannen waarvan de laatste langer dan 5 jaar geleden. In het gesprek vertelt ze meer over de achtervolging. Het ging om een man die regelmatig meisjes in een studentenhuis lastig viel, achter hen aanliep met allerlei sexuele verhalen en bij hen aan de ramen klopte. Toen hij weer eens aan de raam klopte, heeft ze samen met een ander meisje in het huis van boven af een emmer water op de man gegooit. Toen hij op straat achter haar aan zat met smerige verhalen, raakte ze behoorlijk in paniek.

In de vragenlijst maakt ze ook melding van handtastelijkheden af en toe door een bekende. Deze ervaring is minder dan een jaar geleden. In het gesprek blijkt ze haar overbuurman te bedoelen die erg amicaal met haar omgaat, als ze hem tegenkomt. Hij slaat dan zijn arm om haar heen wat ze niet zo op prijs stelt.

6.

Vrouw van 40 jaar die met haar kinderen woont. Als bezigheden geeft ze op: huisvrouw en werkzaam in een deeltijdbaan. Ze heeft een opleiding in het hoger beroepsonderwijs gevolgd.

In de vragenlijst noemt ze de volgende ervaringen met onbekenden: achtervolgen (1 keer), exhibitionisme (3x), sexueel geladen opmer-

kingen (regelmatig), en: man gebruikte een soort truc, waardoor ze in een kwetsbare situatie kwam (man vroeg een lift op een afgelegen plaats).

De meeste recente ervaring met onbekenden is minder dan 1 jaar geleden. In het gesprek wordt haar gevraagd wat de achtervolgingservaring precies inhield. Daarop begint ze te vertellen over de ervaring met de man die een truc gebruikte waardoor zij in een kwetsbare situatie kwam. Het ging om een man die op een afgelegen plek achter haar aankwam en haar om een lift vroeg. Ze heeft hem meegenomen in haar auto, hoewel ze zich wel wat angstig voelde. In de auto heeft de man zich verder rustig gedragen.

Het is onduidelijk of ze met deze ervaring de achtervolgingservaring heeft bedoeld. Zou dat het geval zijn, dan heeft ze deze ervaringen in de vragenlijst in 2 categorieën laten plaatsen, terwijl slechts 1 categorie was toegestaan. Het is echter mogelijk dat ze zich de achtervolgingservaring niet tijdig kon herinneren en over de man die een lift vroeg is begonnen.

In de vragenlijst noemt ze ook een ervaring met een bekende (kennis/vriend) die handtastelijk werd. Dit is 1 tot 5 jaar geleden gebeurd. In het gesprek blijkt dat het om een man gaat die ze behoorlijk goed kende. Hij zat bij haar thuis, na een vergadering. Haar kinderen waren naar bed. Ze praatten over het hebben van sex. Ze dacht dat ze dat onderwerp met hem wel kon bespreken, maar zijn reactie was dat hij zei met haar naar bed te willen. Hij bleef er maar op aandringen. In het gesprek geeft ze niet aan of de man ook handtastelijk is geweest. In het gesprek noemt ze nog een nieuwe ervaring die ze in de vragenlijst niet heeft gemeld. Ze zegt: "Soms in een hele volle tram staat iemand tegen je aan, dan denk ik 'zou hij het expres doen?', dan schuif ik een stapje op, dan schuift die man er achter aan. Ik bedoel, als zo'n dikke bink tegen mijn achterkant staat, dat is toch walgelijk".

7.

Vrouw van 25 jaar, niet getrouwd, geen kinderen, woont bij haar ouders. Ze heeft een volledig betaalde baan als dokters-assistente. Ze heeft een opleiding in het middelbaar beroepsonderwijs gehad. Met onbekende mannen heeft ze de volgende ervaringen: handtastelijkheden (1x), exhibitionisme (2x), sexueel geladen opmerkingen (af en toe), overdonderen (1x) en truc gebruiken waardoor ze in een

kwetsbare situatie kwam (1x). De meest recente ervaring was 1 tot 5 jaar geleden.

In het gesprek legt ze uit wat de handtastelijkheden inhielden: een onbekende jongen liep haar 's avonds op straat eerst voorbij, draaide zich toen plotseling om en greep met een hand in haar kruis en met de andere aan haar borst.

In de vragenlijst meldt ze de volgende ervaringen met autoriteitsfiguren: handtastelijkheden (3x), veel dichterbij staan dan nodig is (1x), toepassen van machtsmiddelen (1x) en proberen te overdonderen met truc (1x). Het betreft steeds ervaringen met een werkgever of chef. De meest recente ervaring was minder dan 1 jaar geleden.

In het gesprek vertelt ze over de handtastelijkheden. Een dokter in het ziekenhuis waar ze werkte liep steeds langs haar heen en raakte haar daarbij aan. De ervaring met proberen te overdonderen door middel van een truc blijkt in het gesprek een verkrachting door haar werkgever te zijn. Hij vroeg haar een keer op zijn kantoor te komen om type-werk te halen. Ze is compleet overdonderd door de verkrachting en liet het over zich heen komen. In het gesprek wil ze er liever niet over praten.

8.

Vrouw van 51 jaar die alleen met haar zoon woont. Ze is huisvrouw en heeft een opleiding in het lager beroepsonderwijs.

Ze heeft meegemaakt dat onbekenden haar af en toe met de ogen uitkleedden en dat ze een hijger aan de telefoon had. De laatste gebeurde ervaring was 1 tot 5 jaar geleden.

Met bekende mannen heeft ze ook ervaringen van sexueel geweld. In de vragenlijst spreekt ze over handtastelijkheden (1x) en hulp aanbieden waarna de man iets terugverwacht (1x). De ervaringen zijn meer dan 5 jaar geleden. In het gesprek zegt ze dat de handtastelijkheden van de man van een vriendin kwamen. Hij stelde voor haar te helpen met sex, omdat zij weduwe was. Hij wilde haar ook helpen met het invullen van haar belastingformulieren, maar daar moest dan wel wat tegenover staan.

9.

Vrouw van 40 jaar die met man en kinderen woont. Ze is huisvrouw en

heeft voortgezet lager onderwijs gehad.

In de vragenlijst noemt ze de volgende ervaringen met onbekenden: achtervolgen (1x, in een auto), obscene gebaren (1x), dichterbij staan dan nodig is (1x), met de ogen uitkleden (heel vaak in het café) en met geweld of wapen dreigen (1x). De meeste recente van deze ervaringen is langer dan 5 jaar geleden.

Over de achtervolging vertelt ze in het gesprek dat dit 's avonds na tien uren gebeurde, toen ze in een stille straat liep. Een man stapte uit zijn auto en vroeg haar om met hem mee te rijden. Toen ze weigerde, heeft hij haar een half uur achtervolgd in zijn auto.

In de vragenlijst zegt ze dat bekenden handtastelijk bij haar waren en haar overdonderen. Ook deze ervaringen zijn meer dan 5 jaar geleden gebeurd. Over de handtastelijkheden vertelt ze in het gesprek dat het de vriend van haar man betrof die hen nogal eens behulpzaam was op hun volkstuinje. Ze was daar nogal eens alleen met die vriend, terwijl haar man weg was. Op een gegeven moment, toen haar man er weer niet was, vroeg die vriend haar om een zoen die ze weigerde. Over de ervaring met overdonderen vertelt ze in het gesprek dat dit een stel (man en vrouw) betrof die zij en haar man in het café hadden ontmoet. Na sluitingstijd waren ze met z'n vieren naar het huis van het stel gegaan. De vrouw van het stel wilde de man van de vrouw (die dit verhaal vertelt) haar kinderen laten zien, maar ze ging niet met hem naar de kinderkamer maar naar haar slaapkamer. De man van het stel ging met de vrouw (die dit vertelt) dansen. Op een gegeven moment kwam de vrouw van het stel samen met de man van de vrouw (die dit vertelde) weer naar beneden en ze zei: Ik wil even praten. Daarop reageerde de vrouw (die dit vertelt) met: Toch niet over partnerruil? Dat werd ontkend door de vrouw van het stel. Voor ons (de onderzoeksters) is overigens niet helemaal duidelijk wat nu het overdonderende van deze ervaring is.

In de vragenlijst geeft de vrouw aan door een autoriteitsfiguur (een arts) gevraagd te zijn om zich te ontdoen en zonder dat daartoe een duidelijke reden aanwezig was.

Verder geeft ze in de vragenlijst aan een ervaring met seksueel geweld met haar oom te hebben gehad. In het gesprek blijkt dat ze haar opa bedoelde (en niet haar oom) die haar toen ze 7 of 8 jaar oud was tussen de benen voelde en toen zei: "Je hebt in je broek geplast, he?". In het gesprek noemt de vrouw nog twee nieuwe ervaringen met

sexueel geweld die ze in de vragenlijst niet heeft aangegeven. Eén van die ervaringen is een achtervolging door een ongekende man (Marokkaan, zegt ze) 's avonds, om een uur of zeven, toen het nog licht was. Hij bleef achter haar lopen en zei steeds "dag, schat". Toen iemand uit de buurt haar te hulp kwam ("mevrouw, bent u in moeilijkheden?") nam de achtervolger de benen.

De tweede nieuwe ervaring was met een onbekende man in een auto die haar vroeg met hem mee te rijden. Dat was 's avonds na tien. Ze begon direct te schelden waarna hij wegreed.

10.

Vrouw van 25 jaar die met man en kinderen woont. Ze heeft een universitaire opleiding. Haar dagelijkse bezigheden zijn onbekend.

In de vragenlijst geeft ze aan dat onbekende mannen haar achtervolgd hebben (af en toe), handtastelijk bij haar zijn geweest (af en toe) en geweld tegen haar hebben gebruikt (1x). De meeste recente van deze ervaringen is minder dan een jaar geleden gebeurd.

In het gesprek vertelt ze dat een man in een auto (of meerdere mannen, dat kon ze niet goed zien) haar eens voorbijreed, dan stopte en wachtte tot zij op haar fiets langs de auto was gereden en vervolgens haar weer opnieuw voorbijreed. Dat duurde ongeveer 5 minuten. Toen ze in een tunnel kwam, werd het nogal beangstigend, maar dan kon ze een weg nemen waar de auto haar niet zo snel kon volgen. In het gesprek blijkt dat de handtastelijkheden neerkwamen op drie pogingen tot verkrachting. In een wijk waar ze net was komen wonen is ze binnen één week drie keer van de fiets gesleurd door jongens die zeiden: "ga effe lekker met me mee, effe in de bossen". Ze werd erg kwaad en begon flink te schelden waarna de jongens afdropen. In de vragenlijst geeft ze aan dat bekende mannen handtastelijk bij haar zijn geworden (1x) en haar hebben overdonderd (1x). In het gesprek vertelt ze wat de handtastelijkheden door de bekende inhielden. Een jongen wilde haar naar huis brengen. Ze had van te voren gezegd dat ze beslist geen sexueel contact wilde ('Je weet toch in 100% van de gevallen wat er van komt'), maar eenmaal thuis aangekomen wilde hij toch sexueel contact met haar. Ze zei dat ze er geen zin in had waarna de jongen kwaad wegfietste na nog te hebben opgemerkt dat hij dan dat hele eind voor niets had gefietst.

De ervaring met overdonderen blijkt in het gesprek te slaan op een

goede vriend van haar die ineens een zoen van haar verlangde. Ze had dit geheel niet van hem verwacht, ze had daarvoor altijd gedacht: "Dit is nou een jongen met wie ik tenminste normaal kan omgaan" (onduidelijke overdonderingservaring).

In het gesprek noemt ze nog twee nieuwe ervaringen die ze in de vragenlijst niet heeft gemeld. De ene ervaring betreft een bekende die haar thuis zou brengen en toen in een heel andere richting ging rijden. Ze raakte flink in paniek en met schelden en dreigen hem in elkaar te slaan, wist ze de man weer in het gareel te krijgen. De andere ervaring betreft bekenden die geweld tegen haar hebben gebruikt. Meer informatie is hier niet over.

11.

Vrouw van 29 jaar, woont met man en kinderen. Ze is huisvrouw en heeft een MAVO-opleiding.

Uit de vragenlijst blijkt dat onbekenden haar achtervolgd hebben (2x), handtastelijk bij haar zijn geweest (1x) en regelmatig dichterbij haar hebben gestaan dan nodig is. Voor het laatst heeft ze iets dergelijks meer dan 5 jaar geleden meegemaakt.

In het gesprek vertelt ze over de achtervolging. Ze ging in een middagpauze boodschappen doen en een man volgde haar een uur lang van winkel tot winkel. Het was druk op straat. Toen ze op een gegeven moment een collega tegen kwam en met deze verder liep, ging de man eindelijk weg. De tweede achtervolging gebeurde door een bekende op haar werk. Die ging o.a. achter haar stoel staan, liep haar na naar de garderobe of duwde een tijd tegen haar kastdeur. Een andere collega moest dan bijspringen in zo'n situatie. De tweede achtervolgingservaring heeft ze bij onbekenden laten registreren, maar had bij bekenden moeten worden geplaatst.

In de vragenlijst geeft ze aan door een autoriteitsfiguur overdonderd te zijn. Dit is meer dan 5 jaar geleden. Uit het gesprek wordt duidelijk dat het om een arts (haar chef) ging voor wie ze een werkstuk moest maken over een patiënt die 's middags geopereerd moest worden. Toen ze bij hem kwam werd hij handtastelijk. Zij geeft verder niet aan wat hij nu precies deed.

Ze zegt nog: "ik heb er verder geen werk van gemaakt. Hij is hoger dan ik. En het was één tegen één".

Het is mogelijk dat ze de ervaring met de arts in 2 verschillende cate-

gorieën heeft laten registreren, zowel bij handtastelijkheden door onbekenden als bij overdonderen door autoriteiten. In het gesprek noemt ze aanwijzingen hiervoor.

12.

Vrouw van 51 jaar, alleenwonend, geen kinderen. Ze is werkzaam in haar eigen bedrijf.

In de vragenlijst geeft ze aan dat onbekenden handtastelijk bij haar zijn geweest (2x) en sexueel geladen opmerking tegen haar hebben gemaakt (3x, een hijger aan de telefoon). Voor het laatst heeft ze zo iets minder dan 1 jaar geleden meegemaakt.

In het gesprek vertelt ze dat de handtastelijkheden van een onbekende klant kwamen die in haar winkel een arm om haar heen sloeg en haar in de borsten probeerde te knijpen. Ze zegt: "Die dingen komen meermalen voor. Ze denken daar zit een vrouw in de zaak, eens even kijken wat je daar mee uit kan halen".

In de vragenlijst meldt ze dat ze door een bekende is overdonderd. In het gesprek vertelt ze dat het daarbij om een vast klant van haar ging die regelmatig in haar winkel kwam. Toen ze op de trap stond om iets te pakken, bleek hij ineens 'iets van haar te willen'. Daarop gaf ze hem in haar woede een knietje. Hij ging daarna kwaad de winkel uit en zei dat hij nooit meer zou terugkomen. Dat heeft hij ook inderdaad nooit meer gedaan. Zij ging naar boven om daar uit te huilen over het gebeurde. Ze was er erg van geschrokken en dacht bij zichzelf "hoe is dat nou toch mogelijk, hij komt hier nou al jaren over de vloer".

In de vragenlijst heeft ze het over één ervaring met een onbekende klant in haar winkel, maar in het gesprek zegt ze dat zo iets meermalen is gebeurd. Eigenlijk heeft ze het dan over nieuwe ervaringen met handtastelijkheden door onbekenden.

13.

Vrouw van 40 jaar die met man en kinderen woont. Ze is huisvrouw en heeft een deeltijdbaan. Ze heeft middelbare school (HBS of gymnasium) afgelopen en een opleiding in het middelbare beroepsonderwijs gevolgd.

In de vragenlijst noemt ze de volgende ervaringen met onbekenden: achtervolgen (1x), dichterbij staan dan nodig is (af en toe) en exhi-

bitionisme (1x). De meest recente ervaring is minder dan één jaar geleden.

In het gesprek gaat ze in op de achtervolgingservaring. Het blijkt dat dit geen achtervolging met seksuele bedoelingen is geweest, maar dat iemand op het Centraal Station in Amsterdam haar achterna liep en haar tas probeerde af te pakken. Deze ervaring had dus niet gemeld moeten worden in de vragenlijst.

Ze noemt in de vragenlijst ook een ervaring met een bekende, namelijk een kennis van haar die morele druk op haar uitoefende (1x gebeurd). Deze ervaring heeft meer dan 5 jaar geleden plaatsgevonden.

14.

Vrouw van 25 jaar, geen kinderen. Ze heeft een volledige betaalde baan. Ze heeft de MAVO gedaan. Het is onbekend hoe ze woont.

Uit de vragenlijst blijkt dat onbekenden haar hun geslachtsdelen hebben laten zien (1x), haar hebben overdonderd (5x) en geweld tegen haar hebben gebruikt (1x). Dat laatste gebeurde door een man die haar 's avonds laat op straat een lift aanbood. Hij probeerde haar tot seksuele handelingen te dwingen. Na flink vechten liet hij haar uiteindelijk gaan. De meest recente van de ervaringen met onbekenden dateert van 1 tot 5 jaar geleden.

In het gesprek blijkt dat ze met de overdonderingservaringen bedoelt opmerkingen van bouwvakkers en van mannen op haar werk en op feestjes waarop ze niet gauw een weerwoord weet. Het overdonderende van deze ervaringen is voor haar waarschijnlijk niet zo zeer dat ze dergelijke opmerkingen helemaal niet verwacht had, maar dat ze niet weet hoe ze zo gauw op zulke opmerkingen moet reageren.

In de vragenlijst geeft ze ook aan dat bekende mannen (kennis/vriend) handtastelijk bij haar zijn geweest (1x), lasterpraatjes over haar hebben rondgestrooid (1x) en seksueel geladen opmerkingen tegen haar hebben gemaakt (1x). Voor het laatst had ze een dergelijke ervaring 1 tot 5 jaar geleden.

In het gesprek blijkt dat de handtastelijkheden van een oppervlakkige bekende kwamen die op een feestje handtastelijk werd (hand op haar been), toen ze net alleen met hem in de keuken was. Ze zei dat hij zijn handen thuis moest houden, maar hij ging gewoon door en hing tenslotte helemaal om haar nek. Ze duwde hem weg en zei "als je nou niet ophoudt, vallen er klappen". Toen kwam er iemand binnen die

hem de keuken uit heeft gewerkt. Die persoon zei: "ja, hij is nu eenmaal zo. Hij probeert het bij iedere vrouw. Het is de reden van zijn scheiding geweest". Ze vond de situatie nogal compromitterend: "als mijn man nou plotseling was binnengekomen, wat had ik dan moeten zeggen?".

Mogelijk heeft ze in het gesprek nog een nieuwe ervaring met seksueel geweld vermeld die ze niet in de vragenlijst heeft aangegeven. Ze vertelde dat haar zwager eens tegen haar heeft gezegd: "Trut, je zou eens flink geneukt moeten worden". Het is onduidelijk of ze deze ervaring misschien toch in de vragenlijst heeft laten registreren onder bekenden (in de categorie 'lasterpraatjes rondstrooien of seksueel geladen opmerkingen maken').

15.

Vrouw van 54 jaar die met man en kinderen woont. Ze is huisvrouw en heeft lager onderwijs genoten. Ze zegt geen enkele ervaring met seksueel geweld te hebben meegemaakt.

16.

Vrouw van 39 jaar die met man en kinderen woont. Ze werkt in een deeltijdbaan en heeft MAVO-onderwijs gevolgd.

In de vragenlijst zegt ze dat onbekenden haar achtervolgd hebben (regelmatig), handtastelijk bij haar zijn geweest (1x) en geweld tegen haar hebben gebruikt (1x).

De ervaringen zijn langer dan 5 jaar geleden.

De gewelds-ervaring betrof een jongen van 18 jaar die in een portiek stond. Zij stond buiten te wachten op iemand. De jongen viel haar aan en zij vocht fel terug waarna hij op de loop ging.

In de vragenlijst geeft ze verder aan dat haar ex-echtgenoot regelmatig vaker gemeenschap met haar had dan zij zelf wilde en dat hij seksuele variaties toepaste waar zij geen prijs op stelde. Hij dwong haar door morele druk en door te zeggen dat zij seksueel gefrustreerd was.

17.

Vrouw van 38 jaar die alleen woont (geen kinderen). Ze werkt in een deeltijdbaan en heeft een opleiding in het middelbare beroepsonderwijs. In de vragenlijst zegt ze dat onbekenden handtastelijk bij haar waren

(vaak in bar en trein), dichterbij haar stonden dan nodig was (regelmatig in de trein en ook wel in een bar), met ontblote geslachtsdelen voor haar liepen (3x) en sexueel geladen opmerkingen maakten. De meest recente ervaring was minder dan 1 jaar geleden. Over de handtastelijkheden vertelt ze in het gesprek dat ze vaak in de trein of café stiekem in haar billen of bovenbenen is geknepen. "Je kunt hier moeilijk wat aan doen, omdat je niet weet wie het doet". Ze heeft in het café er eens een opmerking over gemaakt tegen iemand, maar die ontkende dat hij dat gedaan had.

In de vragenlijst geeft ze aan dat een bekende man geweld tegen haar heeft gebruikt (1x). Het ging om een vriend met wie ze eerst sexueel contact had dat opeens met fysiek geweld gepaard ging. Dit is 1 tot 5 jaar geleden gebeurd.

Met haar werkgever of chef (autoriteitsfiguur) heeft ze meegemaakt dat hij haar vaak met de ogen uitkleedde. Dit is langer dan 5 jaar geleden gebeurd.

Tenslotte noemt ze in de vragenlijst ervaringen met haar ex-partner die regelmatig vaker gemeenschap met haar had dan ze zelf wilde, en ook regelmatig seksuele variaties toepaste waar ze zelf geen prijs op stelde. Hij dwong haar door te dreigen met echtscheiding en door haar te vertellen dat zij seksueel gefrustreerd was.

In het gesprek vertelt ze een nieuwe ervaring die ze in de vragenlijst niet heeft genoemd. Ze werd eens 's nachts wakker van gestommel op het dak. Toen ze ging kijken zag ze daar een man zitten. Ze heeft vreselijk gekrijsd en daarna een week lang van de zenuwen niet geslapen.

18.

Vrouw van rond de 45 jaar die met man en kinderen woont. Ze heeft een full-time baan en een universitaire opleiding. Ze heeft een groot deel van haar leven in de Antillen gewoond.

In de vragenlijst geeft ze aan helemaal niets van seksueel geweld te hebben meegemaakt.

In het gesprek laat ze zich echter wel ontvallen: "Er zijn mannen die heel snel handtastelijk worden en die graag aan je zitten". Waarschijnlijk beschouwt ze dit zelf niet als een vorm van seksueel geweld.

19.

Vrouw van 34 jaar die met man en kinderen woont. Ze is huisvrouw en heeft een opleiding in het lager beroepsonderwijs gehad.

In de vragenlijst geeft ze aan alleen met onbekenden sexueel geweld te hebben ondervonden. Het ging om een achtervolging. In het gesprek vertelt ze hierover dat een jongen steeds achter haar aan liep en haar op een gegeven moment vroeg of ze geen sexueel contact wilde. Het gebeurde overdag, zij wandelde in het park met haar oudste kind. De achtervolging duurde 5 tot 10 minuten. Het is vier jaar geleden gebeurd. Ze zegt: "Ja, op een gegeven moment voel je dat aan, dat precies als jij de hoek maakt, hij ook de hoek om gaat". In het gesprek noemt ze een nieuwe ervaring die ze niet in de vragenlijst kon vermelden omdat het de zondag voor dit gesprek plaatsvond. Ze liep overdag te wandelen met haar kinderen toen een jongen tegen haar riep: "Mevrouw, wil je een keer?". Toen ze zich omdraaide, zag ze hem staan met zijn gulp open, terwijl hij zich zelf masturbeerde.

20.

Vrouw van 33 jaar die met haar man en kinderen woont. Ze is huisvrouw en heeft een opleiding in het lager beroepsonderwijs. Ze zegt dat ze helemaal niets aan ervaringen met sexueel geweld heeft meegemaakt.

21.

Vrouw van 37 jaar die met man en kinderen woont. Ze is huisvrouw heeft een opleiding in het lager beroepsonderwijs.

In de vragenlijst geeft ze aan 2 keer door een onbekende achtervolgd te zijn. Deze gebeurtenissen hebben langer dan 5 jaar geleden plaats gevonden. In het gesprek vertelt ze dat dit 's avonds om half elf gebeurde. Zij was 20 jaar en er liep een man achter haar aan. Ze was er zo nerveus van dat ze bij haar huis gekomen de sleutel niet meer in het slot kon krijgen.

Verder geeft ze in de vragenlijst aan ervaring te hebben met handtastelijkheden (regelmatig) en met morele druk uitoefenen door bekenden (regelmatig). Ze zegt in het gesprek dat de toenmalige vriend van haar zuster (nu haar ex-zwager) haar wel eens mee nam in zijn auto en dan haar aanraakte, o.a. aan haar billen. Zelf noemt ze het

gefliefd. Zij was toen 14 jaar oud. Ook thuis kon hij zijn handen niet van haar afhouden. Omdat ze zo jong was, durfde ze niet te zeggen dat hij op moest houden. Ze was bang dat haar zuster het dan zou uitmaken met hem en dat vond ze weer zo rot. Ze zegt: "Hij vond het normaal om dat te doen, maar ik hou er helemaal niet van".

In de vragenlijst noemt ze ook handtastelijkheden door een autoriteitsfiguur (haar rij-instructeur). Deze man vond het normaal om haar tijdens het rijden een pepermuntje in de mond te duwen, zo blijkt in het gesprek.

22.

Vrouw van 35 jaar die met man en kinderen woont. Ze is huisvrouw en heeft een deeltijdbaan. Ze heeft een opleiding gehad in het lager beroepsonderwijs. Ze geeft in de vragenlijst aan geen enkele ervaring met seksueel geweld te hebben gehad.

23.

Vrouw van rond de 50 jaar die alleen met haar kinderen woont. Ze is huisvrouw en heeft een opleiding in het lager beroepsonderwijs.

In de vragenlijst zegt ze dat ze door een onbekende achtervolgd is (1x, bij het uitlaten van de hond 's avonds). Dit is 1 tot 5 jaar geleden gebeurd.

In het gesprek vertelt ze dat het 's avonds om half 10 was. Er kwam een mijnheer (van tussen de 30 en 40 jaar oud) op haar af die eerst een vriendelijk woordje had en toen handtastelijk wilde worden. Haar hondje zag dat de man haar hand wilde vastpakken en die wilde toen in de hand van de man bijten. Hij liep toen maar weg. Het achtervolgings-aspect van deze ervaring is in het gesprek niet goed duidelijk geworden.

In het gesprek noemt ze nog een nieuwe ervaring met seksueel geweld die ze eerder niet in de vragenlijst heeft aangegeven. Ze vertelt dat vier mannen haar eens de weg versperden. Ze dreigden haar wat te doen en wilden seksuele dingen met haar uithalen. Toen er een man in een auto aan kwam die er langs wilde en begon te toeteren, zag de vrouw kans om weg te komen.

24.

Vrouw van rond de 50 jaar die met man en kinderen woont. Ze is

huisvrouw en heeft een MAVO-opleiding.

In de vragenlijst geeft ze aan dat onbekenden haar achtervolgd hebben (5x), handtastelijk bij haar zijn geweest (1x), dichterbij haar hebben gestaan dan nodig was (af en toe), sexueel geladen opmerkingen tegen haar hebben gemaakt (regelmatig) en haar met de ogen hebben uitgekleet (af en toe). De meest recente ervaring is 1 tot 5 jaar geleden.

In het gesprek blijkt dat drie ervaringen die ze achtervolgen heeft genoemd, eigenlijk bij handtastelijkheden door onbekenden hadden moeten worden geplaatst, omdat de handtastelijkheden duidelijk het meest ongewenste aspect van de ervaringen zijn.

Het ging bij deze ervaringen om een debiele jongen, zo blijkt uit het gesprek, die meisjes uit een avondschool opwachtte en hen dan bij de borsten en tussen de benen greep. Soms volgde hij hen een stukje zonder dat zij dat zagen waarbij hij zich steeds achter allerlei objecten (zoals een benzinepomp) verschool. De jongen heeft haar drie keer aangevallen. De politie heeft er nog werk van gemaakt. De ervaringen zijn al van 34 jaar geleden.

De twee andere achtervolgingservaringen die ze in het gesprek beschrijft, zijn wel als echte achtervolgingen op te vatten. De ene ervaring is van 32 jaar geleden toen een jongen 's avonds een tijd achter haar en naast haar ging fietsen. Hij vroeg of ze met hem meeging naar zijn kamer om koffie te drinken. Op een gegeven moment stapte hij plotseling af en wilde haar pakken. Toen is ze naar het huis van haar oom gerend, waar ze vreselijk heeft gehuild. Daardoor en ook omdat ze erg verkouden was, kreeg ze nog een flinke bloedneus. De andere (echte) achtervolging is van 22 jaar geleden. Twee mannen in een auto reden haar 's avonds in een stille buurt achterna en riepen dingen als 'lekker kontje' en 'ga je mee?'. Eén van de twee kwam op een gegeven moment uit de auto naar haar toe. Ze was toen net bij haar huis en rende nog even een kort stukje. Ze vertelde het aan haar man en toen die uit het raam ging kijken reden de mannen weg. In de vragenlijst geeft ze aan dat bekenden handtastelijk bij haar zijn geweest (1x) en seksuele toespelingen tegen haar hebben gemaakt (1x). Het ging om kennis/vriend en zwager. De meest recente ervaring dateert van 1 tot 5 jaar geleden.

In het gesprek vertelt ze over de handtastelijkheden van haar zwager. Hij versiert graag vrouwen. Hij pakt haar beet als ze in de keuken

net met volle schalen met eten in haar handen staat. Ook is de zwager bij het begroeten altijd overdreven amicaal en neemt hij de gelegenheid te baat om haar flink te zoenen (3 tot 4 keer).

In het gesprek noemt ze een nieuwe ervaring met seksuele handtastelijkheden door haar buurman. Evenals haar zwager doet ook hij overdreven amicaal bij de begroeting en zoent haar extra veel.

Tijdens een vakantie ging ze eens met haar buurman dansen. Daarbij drukte hij toen zijn knie tussen haar benen en tilde haar zo omhoog. Dat vond ze ontzettend vervelend.

25.

Vrouw van 54 jaar die met man en kinderen woont. Ze werkt in een deeltijdbaan en heeft een opleiding gehad in het lager beroepsonderwijs.

In de vragenlijst geeft ze aan dat een onbekende fysiek geweld gebruikte. Het gebeurde in de oorlog. Zij en haar zuster werden meegenomen in een vrachtauto met Amerikaanse soldaten. Hoewel er nog meer mensen in de vrachtauto wilden, lieten de soldaten hen staan en reden weg met haar en haar zuster. Zij zat achterin met een soldaat die haar op een soort peluw duwde en met zijn hand tussen haar benen ging. Ze heeft geworsteld en gegild. De soldaat die voorin zat met haar zuster, werd ook handtastelijk. Haar zuster reageerde daarop met: "Als je niet stopt, gooi ik de deur open en spring ik er uit". Toen stopte hij en zij en haar zuster zijn uit de auto gestapt. Zij was 17 jaar toen dit gebeurde.

27.

Vrouw van 55 jaar die met haar man woont. Ze heeft kinderen. Ze is huisvrouw en heeft een lager beroepsonderwijs-opleiding.

Uit de vragenlijst blijkt dat ze heel wat seksueel geweld heeft meemaakt. Van onbekenden noemt ze achtervolgen (meermalen), handtastelijkheden (meermalen), obscene gebaren (af en toe), dichterbij gaan staan dan nodig is (herhaaldelijk), exhibitionisme (2x, en als kind 1 keer), seksueel geladen opmerkingen (meermalen), uitkleden met de ogen (regelmatig) en tenslotte nog overdonderen (af en toe). De meeste recente ervaring was minder dan een jaar geleden.

Over de achtervolging vertelt ze in het gesprek dat ze 's avonds uit de bus was gestapt en daarna ineens merkte dat er een man achter

haar aanliep. Ze raakte daardoor in paniek en ging hollen. Ze keek steeds achterom. Ze zegt: "Gelukkig heb ik het zover kunnen redden dat ik alleen thuis ben aangekomen".

Over de handtastelijkheden vertelt ze in het gesprek dat ze eens in een overvolle trein zat en dat een man toen met zijn geslachtsdeel tegen haar knie ging aanrijden. Verder zegt ze: "Op een verjaardag of bruiloft bij een dansje wordt er altijd aan je lichaam gezeten. Of in een tram, bus of trein, als je dicht op elkaar staat".

In de vragenlijst geeft ze aan dat bekenden handtastelijk bij haar zijn geweest (1x) en haar hebben overdonderd (2 keer). Het betrof een kennis/vriend en een kostganger van een vriendin. De laatste ervaring is langer dan 5 jaar geleden gebeurd.

Over de kostganger vertelt ze in het gesprek dat de jongen uit een a-sociaal milieu kwam en dat ze erg vriendelijk tegen hem probeerde te doen. Op een gegeven moment kwam hij echter haar slaapkamer binnen en toen probeerde hij haar te verkrachten. Hij zei: "Nou ga je naar bed en dan zal ik je wel eens lekker pakken". Ze zei: "Ik gooi je dood" en pakte een voorwerp van de wastafel. Hij nam daarop onmiddellijk de benen.

Over het overdonderen door een bekende vertelt ze in het gesprek dat een man tijdens een visite bij kennissen naar haar toe kwam en haar recht in haar gezicht zei: "Ik hou wel van je. Ik zou wel met je naar bed willen". Ze had hem altijd een keurig nette man gevonden op wie niets viel aan te merken. Ze vond het maar tragisch en zielig dat hij zo reageerde. Ze zegt ook: "Hij moet wel ergens wat in me gezien hebben, want hij was ook altijd heel aardig tegen me".(Onduidelijke overdonderingservaring).

In de vragenlijst spreekt ze verder over handtastelijkheden en (1x) door een autoriteitsfiguur (een ambtenaar van de Sociale Dienst). Deze man zat eerst in één van de zijkamertjes achter glas, zo blijkt in het gesprek. Hij stuurde haar naar boven om met iemand te spreken. Toen zij de trap opging, kwam hij haar achterna en wilde haar vast pakken. Ze zei toen: "Wat is dat? Afblijven!".

Van haar echtgenoot zegt ze in de vragenlijst dat deze regelmatig vaker gemeenschap wilde dan zijzelf. Hij dwong haar door een vervelende sfeer in huis te scheppen en te zeggen dat ze sexueel gefrustreerd was. Vooral toen ze jong was, gebeurde dit nogal eens. Later kwam ze ertegen in opstand, omdat ze steeds in verwachting raakte.

BIJLAGE 14

VERANTWOORDING VAN DE KWALITATIEVE ANALYSE

Zoals we in § 2.4 al stelden, hebben we de 28 respondenten van het kwalitatieve onderzoek geselecteerd op grond van bepaalde antwoorden uit de gestructureerde vragenlijst.

Deze antwoorden betroffen bepaalde vragen over confrontaties, over vermijdingsgedrag en over het ervaren van de emotie woede.

We hebben op de volgende antwoorden geselecteerd, waarbij sommige vrouwen meer dan één van de antwoorden gegeven hadden.

- vrouwen met ervaringen met 'achtervolgd worden';
- vrouwen met ervaringen met 'overdonderd worden';
- vrouwen met ervaringen met 'sexuele handtastelijkheden';
- vrouwen met emotionele ervaringen na confrontatie met sexueel geweld (met name woede);
- vrouwen die situaties zijn gaan vermijden na confrontatie met sexueel geweld;
- vrouwen die niets hebben meegemaakt;
- vrouwen die niet anticiperen op sexueel geweld.

De wijze waarop de respondenten geselecteerd zijn garandeert een zo groot mogelijke spreiding in antwoorden.

De respondenten zijn niet geselecteerd op representativiteit van de eerste onderzoekspopulatie. Aan getalsmatige gegevens kan men dus niet al te grote waarde hechten.

14.1 Definitie sexueel geweld

De vraag hoe men het begrip sexueel geweld afbakt hebben we niet op deze wijze aan onze respondenten voorgelegd.

Wel hebben we gevraagd wat men verstond onder ongewenste initiatieven. Bij beantwoording van deze vraag gaf men vaak aan waarom men sommige zaken wel erg vond en andere niet.

Ook werden er spontaan opmerkingen gemaakt over hoe men sexueel geweld afbakende. In het totaal hebben 16 van de 27 vrouwen zich hierover uitgelaten. Deze antwoorden hebben we eerst geïnventarieerd en vervolgens gerubriceerd. Eén antwoord kon slechts in één categorie ondergebracht worden omdat iemand sexueel geweld niet op twee verschillende manieren kan afbaken. De gerubriceerde antwoorden waren als volgt verdeeld:

Tabel 2: Men legt de ondergrens bij:

	<u>Aantal vrouwen</u>
Fysiek geweld	1
Bij het niet reageren op negatieve signalen	5
Zomaar aangeraakt worden	7
Als sexobject behandeld worden	3

De vraag waarom vindt U sexueel geweld erg hebben we wel als zodanig gesteld. Een probleem bij deze formulering vormt het feit dat we niet precies weten aan welke vorm van sexueel geweld men denkt bij beantwoording van de vraag. We nemen aan dat men in meerderheid van de keren denkt aan erger ervaringen op dit gebied of ervaringen van anderen in de directe omgeving. Van de 27 vrouwen hebben 25 vrouwen argumenten genoemd waarom zij sexueel geweld erg vonden.

Bij de analyse hebben we ons gericht op de argumenten die men gaf als reden waarom men sexueel geweld erg vond. Een vrouw kan meerdere argumenten noemen. Sommige argumenten werden in één adem genoemd. Op grond hiervan hebben we een aantal argumenten ondergebracht onder één categorisering. Het aantal vrouwen dat een bepaald argument noemde dat onder één hoofdcategorie valt staat in de volgende tabel.

Tabel 3: Argumenten waarom men sexueel geweld erg vindt

	<u>Aantal vrouwen</u>
Sexueel geweld is vernederend voor vrouwen	15
Omdat iets wat mooi is, kapot gemaakt wordt	6
Het hoort niet, machtsmisbruik	7
Negatieve gevolgen van sexueel geweld voor slachtoffers	11

14.2 Confrontatie met sexueel geweld

In de kwalitatieve analyse zijn we op de volgende vragen m.b.t. confrontatie met sexueel geweld ingegaan: wat voor soort ervaring heeft men benoemd als handtastelijkheden, als overdonderd worden en als achtervolgd worden; wat is de betrouwbaarheid van de confrontatiepercentages?

In eerste instantie hebben we alle confrontaties met sexueel geweld die in de open-interviews ter sprake kwamen geïnventarieerd en gezet naast de ervaringen die men in de vragenlijst vermeld had (zie Bijlage 13).

Vervolgens hebben we bekeken wat men verstond onder resp. handtastelijkheden, overdonderd worden en achtervolgd worden. Hierbij hebben we de niet valide ervaringen, dubbel gescoorde ervaringen e.d. uit deze inventarisatie verwijderd en ondergebracht bij de vraag omtrent de betrouwbaarheid van de vragenlijst. Nieuwe ervaringen binnen de betreffende categorie hebben we wel in de inventarisatie opgenomen. De geïnventarieerde ervaringen hebben we in eerste instantie bekeken op gemeenschappelijke kenmerken. Deze bleken bij de categorieën "handtastelijkheden" en "overdonderd worden" niet voor te komen. De vermelde ervaringen hebben we vervolgens gerubriceerd op het geweldsaspect. Dit leverde o.i. een te onvolledig beeld op, toen hebben we de ervaringen gerubriceerd volgens het geweldsaspect en het sexuele aspect. Dit leverde wel een bevredigende, zij het wat uitgebreide, rubricering op.

De kwalitatieve analyse van handtastelijkheden laat het volgende beeld zien.

Handtastelijkheden (N = 27)

Fysiek geweld, aanraken primaire geslachtsdelen	1
Fysiek geweld, seksuele voorstellen	3
Dreiging, seksuele voorstellen	1
Chantage, seksuele voorstellen	1
Onverhoedse confrontatie, primaire geslachtsdelen	8
Opdringerigheden, lichamelijk contact, primaire geslachtsdelen	9
Vernederend voorstel op seksueel gebied	1
Eenmalige voorstellen op seksueel gebied, c.q. eenmalige pogingen tot aanraken	3

Overdonderd worden (N = 8)

Er gebeurt iets onverwachts, weet niet te reageren, seksuele gemeenschap	1
Er gebeurt iets onverwachts, lichamelijk contact	2
Er gebeurt iets onverwachts, seksuele voorstellen	2
Men ging ineens vermoeden dat er voorstellen op seksueel gebied gedaan zouden kunnen worden	2
Men weet niet te reageren op opdringerige seksuele voorstellen	1

Achtervolgd worden (N = 12)

Een vrouw wordt 5 à 10 minuten lang door 's avonds op stille plek door man achtervolgd	9
Een vrouw wordt één uur lang achtervolgd overdag	2
Een vrouw denkt 's avonds op stille plek achtervolgd te worden, kan geen tijdsduur aangeven (Een ervaring is één keer gescoord).	1

Betrouwbaarheid van de gegevens (N = 23)

Niet alle ervaringen met seksueel geweld zijn in de vragenlijst vermeld	13
Niet alle ervaringen die als seksueel geweld gemeld zijn kunnen we als zodanig aanmerken	11
Een confrontatie met twee aspecten is als twee aparte ervaringen geregistreerd	2
Sommige ervaringen zijn niet onder de juiste relatievorm ingevuld	2
Men heeft niet altijd het belangrijkste aspect aangekruist	1
Onsystematische slordigheden	1

De analyse heeft betrekking op alle respondentes met ervaringen met seksueel geweld. Een respondent kan meerdere ervaringen hebben, per ervaring kunnen meerdere inconsistenties naar boven komen. In de tabel staat het aantal inconsistenties per categorie.

14.3 Emoties ten aanzien van sexueel geweld

Per respondent is een reeks gegevens gesystematiseerd. Allereerst is nagegaan of de ervaringen die tijdens het interview besproken zijn ook in de vragenlijst genoteerd stonden. Hierbij zijn de niet valide ervaringen zoals in het interview verteld zijn van tevoren verwijderd. Indien een ervaring ook in de vragenlijst vermeld stond hebben we de aangegeven emoties na deze ervaring genoteerd. Vervolgens hebben we de emoties zoals weergegeven in het vraaggesprek gescoord op de volgende punten: verloop van emotie, is de woede geuit, vindt men het uiten van woede nuttig. Onduidelijke of onvolledige antwoorden zijn hierbij buiten beschouwing gelaten.

Uiteindelijk kwamen we op 42 valide ervaringen met sexueel geweld met valide emotie antwoorden.

De sexueel geweld ervaringen hebben we vervolgens gegroepeerd per soort relatie. We hebben sexueel geweldservaringen die varieerden van opdringerigheden tot onverhoedse confrontatie met geslachtsdelen gegroepeerd onder de noemer ongewenste initiatieven. De overige ervaringen hebben we niet gegroepeerd qua vorm van sexueel geweld. De vragen die wij ons hierna stelden waren: welke emoties ervaren vrouwen na confrontatie met verschillende soorten sexueel geweld bekeken per relatie-vorm? Geven vrouwen die in de vragenlijst geantwoord hebben woedend te zijn na een bepaalde confrontatie deze emotie weer in het vraaggesprek? Heeft men de emotie woede direct of pas achteraf ervaren? Heeft men op een of andere manier uiting gegeven aan de emotie woede en zo ja hoe? Vindt men het uiten van woede nuttig? Welke risico's acht men aanwezig bij het uiten van woede? Hieronder volgt een systematische weergave van de resultaten.

Tabel 9: Welke emoties ervaart men na ervaringen met sexueel geweld, wordt woede direct of pas achteraf ervaren, wordt de woede geuit

	<u>Angst</u>	<u>Verlamd</u>	<u>Woede</u>				<u>Totaal</u>
	<u>1e</u> <u>inst.</u>	<u>1e</u> <u>inst.</u>	<u>1e</u> <u>inst.</u>	<u>2e</u> <u>inst.</u>	<u>wel</u> <u>geuit</u>	<u>niet</u> <u>geuit</u>	
Ongewenste initiatieven	-	-	4	-	4	-	4
<u>Onbekend</u>							
Achtervolgen	7	-	4	3	2	2	12
(Dreigen met) fysiek sex.gew.	1	-	5	1	5	-	6
Ongewenste initiatieven	-	-	8	-	7	1	8
<u>Bekend</u>							
Ontvoering	2	-	2	-	2	-	2
Bedreiging	-	1	1	1	1	-	2
Ongewenste initiatieven	-	1	4	-	2	2	5
<u>Autoriteiten</u>							
Overdonderd	-	2	1	-	1	-	3

Uit de tabel 4 kunnen we aflezen dat ook uit de open-interviews naar voren komt dat men vaker woedend dan angstig reageert.

In tabel 4 zien we dat de woede voornamelijk direct ervaren wordt en niet pas achteraf.

In het totaal telden we 34 woedende reacties. 29 vrouwen hebben hun woede direct ervaren, terwijl 5 vrouwen pas naderhand woedend werden.

In de gestructureerde vragenlijst hadden 17 vrouwen aangegeven dat zij woedend reageerden na een bepaalde ervaring. Hiervan hebben 13 vrouwen de woede onmiddellijk ervaren, 3 vrouwen ervoeren de woede in tweede instantie en 1 had een foutief antwoord gegeven.

In tabel 4 hebben we weergegeven of iemand die zich onmiddellijk

woedend voelde ook iets gedaan heeft met deze woede. Na 29 ervaringen met seksueel geweld ervoer men directe woede, bij 24 ervaringen heeft men hiermee iets gedaan, bij 5 ervaringen was er sprake van een inwendige woede, die verder geen consequenties had. Deze gegevens geven de tendentie aan dat er bij de meeste woedende reacties geen sprake is van een soort inwendige woede.

Vermoedelijk is er bij de antwoorden, zoals gegeven in de gestructureerde vragenlijst ook geen sprake van een hoofdzakelijk inwendige woede, maar heeft men veelal "iets met haar woede gedaan".

14.4 Anticipatiestrategieën t.a.v. seksueel geweld

Ook hier is weer in eerste instantie per respondente een reeks gegevens systematisch genoteerd.

Allereerst hebben we bekeken wat in de vragenlijst aangegeven stond als anticipatiestrategieën. Vervolgens hebben we genoteerd welke verdedigingsstrategie men heeft toegepast tijdens confrontatie of zei te zullen gaan toepassen (spontane opmerkingen) en daarna hebben we opmerkingen omtrent het nut van zelfverdediging genoteerd.

We hebben aan de hand van dit materiaal de volgende vragen beantwoord, komt de verdedigingsstrategie, die men in de vragenlijst heeft aangegeven, overeen met de wijze van zelfverdediging in open-interview? en vindt men zelfverdediging nuttig of niet?, waarom?. We verkregen de volgende gegevens.

<u>Vragenlijst verdedigings- strategie</u>	<u>Open-interview verdedigings- strategie</u>	<u>Nut zelfverdediging</u>
Alarmpistool 1	Gevochten 9	nuttig, je leert je verdedigen 12
Hond 2	Ga vechten 3	nuttig, je voor- komt confrontatie 3
Sleutels 1	Assertiviteit 7	niet nuttig, je begint niets 7
Fietsketting 1	Gillen, hollen 5	Voor sommigen nuttig, niet voor mij 4
	Verdedigings- middelen 1	
N = 4	N = 20	N = 25

Eén persoon kan meerdere zelfverdedigingsstrategieën hebben of verscheidene redenen aandragen voor het nut van zelfverdediging.

14.5 Verzet

De vraag of men zich verzet (heeft) tegen sexueel geweld is niet als zodanig gesteld. Wel hebben we gevraagd naar wat men zelf gedaan heeft ter voorkoming van sexueel geweld. Bovendien bleken er spontaan nogal wat protestopmerkingen gemaakt te zijn. Deze hebben we genoteerd. We verkregen de volgende resultaten.

Georganiseerd verzet	--
Individueel verzet	3
Protest opmerkingen	14
	N = 14

14.6 Aanleidingen tot het vermijden van situaties

In de meeste gevallen is niet direct gevraagd naar de aanleidingen om situaties te vermijden. Wel hebben we de vraag gesteld wat men zelf verstond onder ongewenste initiatieven. En deze vraag leidde we in door te wijzen op het feit dat men in de vragenlijst had ingevuld dat men situaties daarom vermeed. Vervolgens gingen veel respondenten dan hierop door. Ook zijn er spontane opmerkingen gemaakt waarom men zich niet in bepaalde situaties begeeft.

Aangezien de meeste opmerkingen de straat betroffen, hebben we ons in onze analyse in eerste instantie beperkt tot aanleidingen om de straat te vermijden. We vinden de volgende gegevens.

- Ik ga zo wie zo 's avonds nooit alleen weg	3
- Een vrouw hoort niet alleen over straat te lopen	2
- Ik wil de kans niet lopen verkeerd geïnterpreteerd te worden	5
- Ik vind de straat 's avonds onaangenaam	4
- Ik ben bang het slachtoffer te worden van seksueel geweld (verschillende vormen, niet direkt verkrachting)	2
- Ik ben bang het slachtoffer te worden van geweldsdelicten, waaronder aanranding/verkrachting	2
- Ik schat de kans hoog in slachtoffer te worden van geweldsdelicten	2

N = 20

Een vrouw gaf maar één argument aan waarom zij niet op straat ging, de argumenten sloten elkaar uit.

Het materiaal hebben we na bestudering van de Swam's omschrijvingen van uitgaansbeperkingen nog verder geëxploreerd. We vonden verder dat

- ook vrouwen die wel de straat op gaan aan fatsoensvormen refereren	3
- ook in andere situaties dan de straat fatsoensnormen redenen vormen om iets niet te doen	3

In plaats van "overdreven angst" wordt er soms ook gesproken van een "niet reële" angst (WODC, Onrustgevoelens in Nederland, 1976, p. 28). Wij hebben tegen deze uitdrukking echter een bezwaar. We zullen op grond van de theorie over emoties van Frijda (zie hoofdstuk 6) onze bezwaren uiteenzetten: Frijda gaat er in navolging van Sartre (1934) vanuit dat een emotie altijd betrekking heeft op een situatie, aangezien een emotie "intentioneel" is. Dat wil zeggen: een emotie slaat altijd op een object, op iets buiten de persoon zelf. Voor degene die het gevoel ervaart; doet het er op het moment niet toe of het object inderdaad ook aanleiding tot dat gevoel geeft. Iemand kan bijvoorbeeld heel bang zijn voor een spin, terwijl die spin objectief gezien totaal niet gevaarlijk is. Toch is de angst op zo'n moment voor de persoon heel reëel. Aangezien een emotie dus altijd intentioneel is, is het zinloos om te spreken van een discrepantie tussen een emotie en datgene waarop die emotie betrekking heeft, of om te spreken van een irreële emotie. Vanuit het emotionele bewustzijn gezien is er altijd een betrekking, want anders was er geen emotie en voor de persoon zelf is de emotie altijd reëel. Een andere vraag is de vraag of de situatie objectief gezien het ontstaan van de emotie (bijv. angst) rechtvaardigt. Die vraag kan echter alleen worden beantwoord door de objectieve risico's van zo'n situatie in aanmerking te nemen. Wanneer we deze gedachtengang toepassen op angst voor aanranding moeten we concluderen dat het zinloos is om te spreken van een irreële angst voor aanranding op grond van het gegeven dat aanranding niet voorkomt. Want vanuit de angst zelf gezien doet het er helemaal niet toe of aanrandingen al of niet voorkomen.

We kunnen ons echter wel de vraag stellen of de situatie waarin vrouwen leven, de angst objectief gezien rechtvaardigt. De vraag wordt dan niet of er een irreële of overdreven angst voor aanranding bestaat bij vrouwen, maar of de angst voor aanranding van vrouwen gerechtvaardigd is.

WODC Onrustgevoelens-onderzoek, 1976.

Tabel 3: Denken aan de mogelijkheid op slachtofferschap per eerstgenoemd delict, uitgesplitst naar geslacht; item van onrustschaal.

	<u>Inbraak</u>	<u>Diefstal</u>	<u>Brand- stichting</u>	<u>Mis- handeling</u>	<u>Aan- randing</u>	<u>Roof- overval</u>	<u>Totale van onrustitem</u>
	N = 359	N = 207	N = 27	N = 203	N = 228	N = 132	N = 1219
MAN	53,2	58,0	51,9	59,6	10,1	62,1	47,9
VROUW	46,8	42,0	48,1	40,4	89,9	37,9	52,1

Werkgroep Vrouwenstudies
♀♀-STUDIES Middelstegeacht 4
2312 TW Leiden